

TILINPÄÄTÖS 2016

TASEKIRJA

© Hannu Vallas

Kaupunginhallitus 20.3.2017

HEINOLAN KAUPUNKI - TASEKIRJA 2016

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1. Kaupunginjohtajan katsaus	3
1.1.2. Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	4
1.1.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	7
1.1.4. Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa	8
1.1.5. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	12
1.1.6. Kaupungin henkilöstö	12
1.1.7. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	12
1.2. Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisestä	13

1.3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.3.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen	19
1.3.2. Toiminnan rahoitus	21
1.4. Rahoitusasema ja sen muutokset	23
1.5. Kokonaistulot ja -menot	27
1.6. Kuntakonsernin toiminta ja talous	27
1.6.1. Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen kuuluvista yhteisöistä	28
1.6.2. Konsernin toiminnan ohjaus	28
1.6.3. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	28
1.6.4. Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	28
1.6.5. Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	29
1.7. Tilikauden tuloksen käsittely	33

2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.2. Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumien	33
2.2.1. Käyttötalouden toteutuminen	33
2.2.2. Tuloslaskelmaosan toteutuminen	68
2.2.3. Investointiosan toteutuminen	73
2.2.4. Rahoitusosan toteutuminen	76
2.2.5. Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	77

3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1. Tuloslaskelma	81
3.2. Rahoituslaskelma	83
3.3. Tase	84
3.4. Konsernilaskelmat	86

4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

5. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

6. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

7. LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITTEIDEN LAJEISTA

8. HYVINVOINTITILINPÄÄTÖS 2016

1. TOIMINTAKERTOMUS 2016

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1 Kaupunginjohtajan katsaus

Suomen taloudessa koettiin orastavan kasvun aika vuonna 2016, ja bruttokansantuotteen kasvuksi ennakoitiin 1,6 %. Huomioitavaa on kuitenkin se, että talouden kasvu muodostui pitkälti kotimaisen kysynnän ja yksityisen kulutuksen tuella. Sitä vastoin vientimarkkinoiden kehitys ei elpynyt vastaavalla tavalla. Koko maailmatalouden suhdannenäkymät ovat vaisuja. Suomen bkt:n kasvuksi valtiovarainministeriö ennustaa vuodelle 2017 0,9 % ja vuodelle 2018 1,0 %. Johtopäätöksenä voinee todeta, että näin vaimeat ennusteenäkymät sekä talouden kasvuluvut eivät tule sellaisenaan riittämään julkisen talouden alijäämäisyyden ja epätasapainon oikaisemiseen, etenkin kun lähivuosina velkaantuminen jatkuu.

Heinolan kaupungin tilinpäätös vuodelta 2016 osoittaa 0,7 M€:n tappiollista tulosta. Negatiivinen tulos ei ole hyvä perusta tulevalle, mutta lopputulema oli kuitenkin olennaisesti parempi kuin talousarviovuoden aikana tehtyjen määrärahamuutosten mukaisen tarkennetun talousarvion ennakoima tulos, -3,3 M€. Vuoden 2016 tilikauden tulosta tarkastellessa, voi todeta, että positiivista oli toimintakulujen alittuminen lopulta 1,7 M€:lla. Suotuisan menokehityksen lisäksi tulopuolella sekä verotulot että valtionosuudet olivat yhteensä 2,8 M€ arvioitua suuremmat. Vuosikatteeksi muodostui 6,4 M€, mikä olisi riittänyt suunnitelman mukaisten poistojen (5,1M€) katteeksi. Tämän lisäksi kuitenkin poistettiin lukion ja Seminaarin koulun kirjanpidollisina jäännösarvoina yhteensä 2,0 M€, joten tilikauden tulos painui 0,7 M€ tappiolliseksi.

Kaupungin taloudellinen perusta on säilynyt edelleen hyvänä. Taseessa kertynyttä ylijäämää on noin 16,5 M€ eli 854 € asukasta kohden laskettuna. Lisäksi kaupungilla on energiarahasto, jonka markkina-arvo vuoden lopussa oli 80,8 M€. Kaupungin lainamäärä oli vuoden lopussa 59,9 M€ eli 3096 euroa asukasta kohden.

Tulevan kehityksen osalta kaupunki ei voi talouttaaan ja olemassa oloaan turvata vain energiarahaston taikka kertyneiden ylijäämien varaan, vaan on ehdottoman tärkeää, että kaupungin oma toiminta ja sen järjestämät palvelut toteuttavat sekä edistävät strategiassa ja taloussuunnitelmassa asetettuja tavoitteita, ja että toiminnassa noudatetaan kaikin puolin resurssitehokkuutta.

Heinolan kehityssuunta ja elinvoimaisuus on eri muutospaineista ja –tarpeista huolimatta positiivisella uralla. Kaupungin investointiohjelma on kaikinensa mittava ja laaja, mutta samalla se luo vahvan kehittämispotentiaalin. Samalla kun panostetaan peruspalveluinfran parantamiseen (mm. Hopeasillan palveluyksikkö, kouluinvestoinnit) niin huolehditaan myös liikuntapalveluiden (uimahalli, tekonurmikenttä) sekä elinkeinotoimen kehittämisedellytyksistä (esim. Heikkimäen teollisuusalue). Toimeliaaseen toimintavuoteen sisältyi myös kaupungin organisaatio- ja hallintosääntöuudistuksen työstäminen.

Tulevina vuosina erityisesti tarvitsemme rohkeutta muutoksiin, koska kunnallinen toimintaympäristö tullaan haastamaan vähintään talouden, toiminnan ja päätöksenteon osalta. Heinolan kaupungilla on hyvät, mutta erittäin haastavat strategiset tavoitteet. Nuo tavoitteet pitää olla meillä kaikilla niin toiminnassa kuin päätöksenteossa kirkkaina mielissä ja toimintaamme viitoittamassa ja ohjaamassa. Vain siten pärjäämme muutoksen myllerryksessä.

Kiitän lämpimästi kuluneesta toimintavuodesta 2016 koko henkilöstöämme sekä päättäjiämme. Toivotan meille kaikille yhteisesti rohkeutta ja avointa mieltä uudistus- ja kehittämistyöhömmä sekä yhteisen tulevaisuutemme edistämiseen.

Jussi Teittinen

1.1.2. Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Kaupungin hallinto-organisaatio

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajat 2013 – 2016

Puheenjohtaja Juuso Seppälä (Kok) 19.1.2015 alkaen
 I varapuheenjohtaja Risto Turunen (SDP)
 II varapuheenjohtaja Petteri Niemi (PaHe) 22.2.2016 saakka
 II varapuheenjohtaja Ville-Matti Kuusela (PaHe) 23.2.2016 alkaen

Kaupunginhallitus 2015 – 2016

Puheenjohtaja Raili Hildén (SDP)
 I varapuheenjohtaja Niina Varjo (KOK)
 II varapuheenjohtaja Sanna Karppinen (PaHe)
 Jäsen Marko Heino (PS)
 Jäsen Ilkka Jaakkola (KOK)
 Jäsen Sanna Koponen (SDP)
 Jäsen Kirsi Timonen (KD) 30.4.2016 saakka
 Jäsen Kauko Kekkonen (KD) 1.5.2016 alkaen
 Jäsen Kimmo Huvinen (PaHe) 14.11.2016 saakka
 Jäsen Tuomo Vesikko (PaHe) 15.11.2016 alkaen
 Jäsen Timo Virtanen (KESK)

Poliittiset voimasuhteet kaupunginvaltuustossa ja -hallituksessa 31.12.2016

Puolue/ ryhmä	kaupunginvaltuusto 2013 - 2016	kaupunginhallitus 2015 - 2016
KOK	10	2
SDP	12	2
PaHe	8	2
PS	5	1
KESK	3	1
KD	3	1
Kansan ääni	1	-
SKP	1	-
Yhteensä	43	9

HEINOLAN KAUPUNGIN TILIVELVOLLISET VUONNA 2016

Kuntalain mukaan kunnan toimielimen jäsenet, kaupunginhallitus, lautakunnat ja johtokunnat sekä niiden jaostot ja toimikunnat

Viranhaltijat:

Teittinen Jussi kaupunginjohtaja

Konsernihallinto

Malin Sinikka
Juuti Harri
Koskinen Jukka
Louko Reijo
Manninen Pirjo
Mäkilä Heikki
Vuorela Ella

tulosaluejohtaja / hallinto- ja kehitysjohtaja
yksikönpäällikkö / tietohallintopäällikkö
yksikönpäällikkö / virastomestari
yksikönpäällikkö / kaupunginkamreeri
yksikönpäällikkö / henkilöstöjohtaja
yksikönpäällikkö / elinkeinojohtaja
yksikönpäällikkö / asianhallintapäällikkö

Sosiaali- ja terveystoimi

Korttila Kirsi	tulosaluejohtaja / sosiaali- ja terveystoimenjohtaja
Iisalo Mari	yksikönpäällikkö / palvelupäällikkö
Nykänen Päivi	osastopäällikkö / sosiaalipalvelujohtaja
Koskelo Marja	yksikönpäällikkö / palvelupäällikkö
Kosunen Marjatta	yksikönpäällikkö / palvelupäällikkö
Leino Eija	yksikönpäällikkö / palvelupäällikkö
Pärssinen Sari	yksikönpäällikkö / palvelupäällikkö
Timonen Kirsi	osastopäällikkö / johtava ylilääkäri
Aalto-Setälä Eero	yksikönpäällikkö / ylihammaslääkäri
Kanerva Marja-Liisa	yksikönpäällikkö / palvelupäällikkö
West Riitta	osastopäällikkö / vanhus- ja hoitopalvelujohtaja
Heinonen Minna	yksikönpäällikkö / palvelupäällikkö
Hurme Tiina	yksikönpäällikkö / palvelupäällikkö
Lahti Marjatta	yksikönpäällikkö / palvelupäällikkö
Romppanen Johanna	yksikönpäällikkö / palvelupäällikkö

Sivistystoimi

Hepo-oja Pirjo	tulosaluejohtaja / sivistystoimenjohtaja
Jäppinen Saija	osastopäällikkö / kulttuurisihteeri
Pietiläinen Terhi	yksikönpäällikkö / museonjohtaja 1.8.2016 alkaen
Sirpa Juuri	va. yksikönpäällikkö / museonjohtaja 31.7.2016 asti
Häyrynen Liisa	osastopäällikkö / kirjastotoimenjohtaja
Kemppi Miia	osastopäällikkö / varhaiskasvatusjohtaja 30.6.2016 asti
Salminen Päivi	vs osastopäällikkö / varhaiskasvatusjohtaja 1.7.-31.12.2016
Salminen Päivi	yksikönpäällikkö / päiväkodin johtaja 30.6.2016 asti
Häyrynen Ville	vs yksikönpäällikkö / päiväkodinjohtaja 1.7-31.12.2016
Kokko Pirjo	yksikönpäällikkö / päiväkodin johtaja
Koski-Lammi Salme	yksikönpäällikkö / päiväkodin johtaja
Mikkonen Päivi	yksikönpäällikkö / päiväkodin johtaja
Vesikko Jaana	yksikönpäällikkö / päiväkodin johtaja
Nieminen Matti	osastopäällikkö / liikuntatoimenjohtaja
Pänkäläinen Anne	osastopäällikkö / nuorisopalvelujohtaja
Tuominen Paula	yksikönpäällikkö / vastaava ohjaaja
Rinkinen Johannes	osastopäällikkö / koulutusjohtaja
Helander Pia	yksikönpäällikkö / rehtori
Kauppinen Anu	yksikönpäällikkö / rehtori
Kivistö Virpi	yksikönpäällikkö / rehtori 31.7.2016 asti
Alatalo Jani	vs. yksikönpäällikkö / rehtori 1.8.2016 alk.
Kärkkäinen Jukka	yksikönpäällikkö / rehtori 31.7.2016 asti
Granqvist Jarkko	yksikönpäällikkö / rehtori 1.8.2016 alkaen
Nykänen Kimmo	yksikönpäällikkö / rehtori
Männikkö Tarja	yksikönpäällikkö / rehtori 31.7.2016 asti
Rauhala Martti	yksikönpäällikkö / rehtori 31.7.2016 asti
Kantoluoto Esa	yksikönpäällikkö / rehtori 1.8.2016 alkaen
Vuorinen Jori	yksikönpäällikkö / rehtori 1.8.2016 alkaen

Tekninen toimi

Pesonen Tapio	tulosaluejohtaja / teknisen toimen johtaja
Hyytiä Ilpo	osastopäällikkö / kiinteistöpäällikkö
Matinlompola Pertti	yksikönpäällikkö / rakennuttajainsinööri
Kuivalainen Harri	osastopäällikkö / kaavoituspäällikkö
Siitari Marko	yksikönpäällikkö / maankäyttöinsinööri 10.10.2016 alkaen
Matteinen Ari	osastopäällikkö / rakennuspäällikkö
Hynninen Reijo	yksikönpäällikkö / metsätaloustekniikan insinööri
Hämäläinen Jari	yksikönpäällikkö / katumestari
Vanne Eve	yksikönpäällikkö / kaupunginpuutarhuri
Myntti Janne	osastopäällikkö / vs. hallintopäällikkö

Lääveri Elsi
Ylijoki Riitta
Virtanen Kai
Mara Juha

osastopäällikkö / palvelupäällikkö
yksikönpäällikkö / siivoustyönjohtaja
osastopäällikkö / ympäristöpäällikkö
yksikönpäällikkö / rakennustarkastaja

1.1.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Finanssikriisin (v.2008) jälkeen maailmantalouden kasvu on ollut hyvin hidasta. Euroalue on elpynyt taantumasta mutta Yhdysvaltojen kasvuvauhti on hidastumassa. Molemmilla alueilla vuoden 2016 BKT:n kasvuksi ennakoidaan 1,6 %. Kiinan kasvuvauhti on pitkään ollut ripeämpää mutta myös hidastuvaa ja vuodelle 2016 ennakoidaan 6,7% suuruisia BKT:n lisäystä. Venäjän BKT oli vuonna 2016 edelleen laskusuunnassa.

Euroalueella jatkettiin elvytykseen tähtäävä rahapolitiikka yhdistettynä valtioiden pidättyvään finanssipolitiikkaan, mikä ei ole saanut investointeja ja yksityistä kulutusta kasvuun. Samalla EKP on pyrkinyt torjumaan deflaatoriskiä. Alueen keskimääräiseksi inflaatioksi arvioidaan vuositasolla 0,2 %.

Suomen talouden elpyminen vuoden 2009 puolivälin syvästä suhdannekuopasta on ollut vaikeata. Kahden kasvuvuoden jälkeen bkt supistui kolme vuotta ja vuonna 2015 päädyttiin reaaliseen 0,3 %:n kasvuun. Vuoden 2016 bkt:n reaalikasvuksi arvioidaan 1,6 %. Kasvu johtuu pitkälti yksityisestä kulutuksesta ja asuntorakentamisen vilkastumisesta. Myös teollisuustuotannon ennakoidaan kasvaneen 2,4 % supistuttuaan tätä ennen yhtäjaksoisesti vuodesta 2012 lähtien. Investointien, viennin ja tuonnin ennakoidaan edelleen supistuvan. Kuluttajahintojen arvioidaan nousseen vuonna 2016 0,4 %.

Vuonna 2016 kunnille tilitetyt verot kasvoivat edellisvuodesta 1,5 % ja Heinolassa 0,4 %. Koko maassa valtionosuudet kasvoivat keskimäärin 7,1 % ja Heinolassa 9,3 % kasvun johtuessa sekä veroperustemuutosten että valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon muutosten kompensoimisesta valtionosuusjärjestelmän kautta. Tilastokeskuksen arvion mukaan kuntien yhteenlaskettu vuosikate kasvasi neljänneksellä ja tilikauden tulos olisi runsas 100 €/ asukas. Kuntien keskimääräiseksi lainakannaksi arvioidaan 2 930 €/as (-15: 2 841).

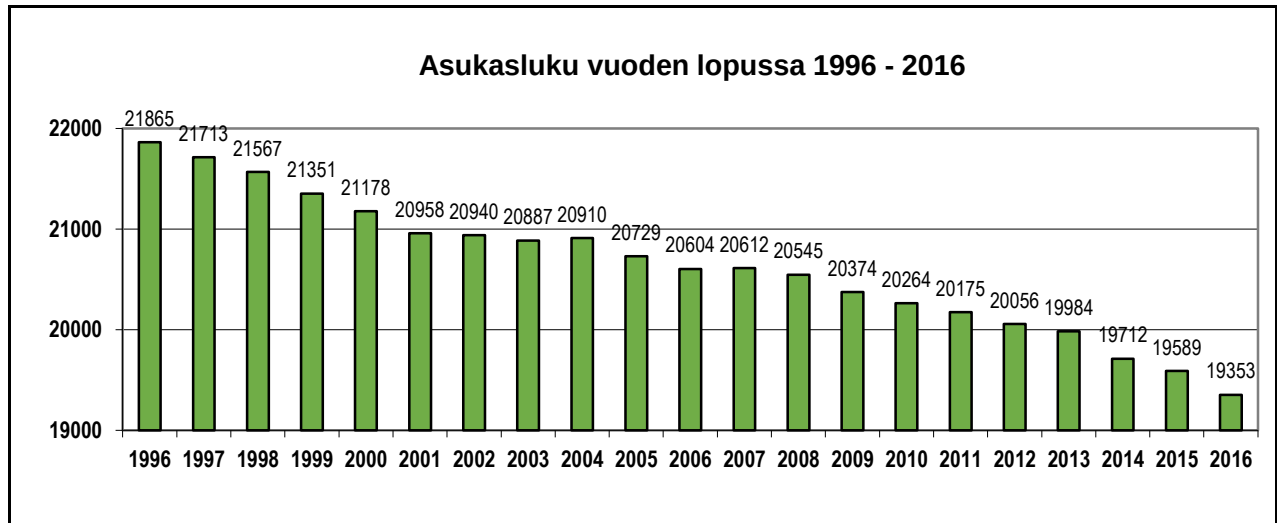
Tilastokeskuksen mukaan työttömiä oli joulukuussa 207 000 ja työttömyysaste oli 7,9 % (2015: 9,2 %). Koko vuoden työttömyysaste oli 8,8 % (2015: 9,4 %). Työllisyysaste oli joulukuussa 68,3 % (2015: 66,9 %).

Työ- ja elinkeinoministeriön tilastointiperusteissa otetaan huomioon myös lomautetut. Koko maassa oli joulukuun lopussa työttömiä ja lomautettuja työnhakijoita yhteensä 358 100, mikä oli 13,8 % työvoimasta (2015: 377 900 / 14,4%). Heinolassa työttömiä ja lomautettuja työnhakijoita oli vuoden lopussa 1 432, mikä oli 16,8 % työvoimasta (2015: 1623/18,7 %). Koko Päijät-Hämeen vastaava luku oli 15,7 % (2015: 17,1).

Euroopan talouskasvu ja inflaatio ovat lähellä nollassa, mikä on pitänyt korkotasot jo vuosia poikkeuksellisen alhaisina. Euribor 3kk-korko oli vuoden lopussa -0,319 % ja 10 vuoden lainakorko (TyEL) 0,75 %.

Vuoden 2015 verotustietojen mukaan Heinolan kunnallisveron (20,50 %) efektiivinen tuotto verovähennysten jälkeen oli 14,97 % ja vuoden 2016 tuotoksi ennakoidaan 14,85 %. Vastaavasti verotettavilla tuloilla painotettu koko maan keskimääräinen vuoden 2016 tuloveroprosentti oli 19,86 % ja sen efektiiviseksi tuotoksi ennakoidaan 14,85 % eli samaa kuin Heinolalle.

Viimeisen kymmenen vuoden aikana Heinolassa on menetetty satoja työpaikkoja. Työttömyyden kasvu ja suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtyminen ovat supistaneet työllisen työvoiman määrää. Tämä on heikentänyt verotulokertymiä. Kaupungin asukaskohtaiset verotulot ovat pudonneet alle maan keskiarvon ja kaupunki saa valtionosuudessa kuntien välistä verotulotasasta, joka vuonna 2016 vastasi 4,4 prosenttiyksikön tuottoa kunnallisverotuksessa.

1.1.4. Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa

Uuden lukion rakentamispäätös tyhjillään olevan Seminaarin koulun tontille johti siihen, että vanha lukiorakennus ja Seminaarin koulu tuli poistaa pysyvistä vastaavista. Käytöstä poistuneiden rakennusten menojäännöksistä kirjattiin arvonalentumisia 2,0 M€, mikä heikensi vastaavasti tilikauden tulosta.

Kaikkien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumat ja tiedot tilikauden toiminnasta on eritelty talousarvion toteutumisvertailuissa. Tässä yhteydessä annetaan selvitys yli 50 000 euron suuruisista poikkeamista talousarvion sitovista määrärahoista ja tuloarvioista siltä osin kuin valtuusto ei ole niitä vuoden aikana hyväksynyt talousarvion muutoksina.

Käyttötalousosa

Konsernihallintoon kuuluvassa Yleishallinnossa (110) kokonaismenot alittuivat 0,223 M€ (4,2 %) mm. hallinto- ja ict-palveluissa. henkilöstöpalveluissa ja kuntien yhteistoiminnassa. Myös verohallinnon kustannukset alittivat ennusteen.

Elinvoima ja työllisyys -tehtävän (190) menot alittuivat 0,503 M€ (13,0 %), kun työllistämistöihin varattujen osamäärärahojen käyttö alittui 0,289 M€ (7,8%) ja kehittämishankkeiden menot alittuivat 0,265 M€ (44,5%). Menojen alittumisista johtuen myös budjetoidut (avustus-)tulot alittuivat 0,317 M€ (45,2 %).

Sosiaali- ja terveystoimen Tutkimus- ja tukipalveluissa (210) menot alittuivat 0,994 M€ (20,9 %) johtuen pääosin rekrytointiyksikön henkilöstömenoista. Tehtävän tulojen alitukset olivat 0,854 M€ (23,3 %).

Perusterveydenhuollon (230) menot ylittyivät 0,122 M€ (1,0 %) erityisesti vastaanottotoiminnassa ja suun terveydenhuollossa samalla, kun vuodeosasto-toiminnan menot alittuivat 8,9 % . Tehtävän tulot alittuivat 0,080 M€ (4,3 %) johtuen vuodeosastotoiminnan volyymin supistumisesta, kun taas suun terveydenhoidon ja vastaanottotoiminnan tulot hieman ylittyivät.

Kaupunginsairaalan (2600) menot alittuivat 0,164 M€ (17,3 %) sekä leikkaustoiminnan että erikoislääkärivastaanottojen osalta..

Erikoissairaanhoidon ostopalvelujen (2650) määrärahaa korotettiin vuoden aikana Phhky:n menoista johtuen 2,487 M€ (11,4 %). Lopulliset menot alittuivat 0,350 M€ (1,4 %)

Koti- ja vanhuspalvelujen (270) menot alittuivat 0,468 M€ (2,3 %). Alitusta syntyi erityisesti Kotihoidon ja tukipalvelujen menoissa. Tehostetun ostopalveluasumen ja vanhainkodin menot ylittyivät arvion. Tulot alittuivat 0,161 M€ (4,1 %) erityisesti tehostetun ostopalveluasumisen asiakasmaksujen kohdalla.

Vammaisten erityispalveluissa (280) menot ylittyivät 0,223 M€ (3,7 %) asumispalveluiden sekä työ- ja päivätoiminnan kohdalla. Tukipalvelujen ja laitospalvelujen menot alittuivat. Tulot ylittyivät 0,072 M€ (16,5 %). Tukipalveluihin tulleita vakuutuskorvauksia ei oltu budjetoitu.

Sosiaalipalveluiden (290) menot alittuivat 0,214 M€ (1,7 %). Alitusta syntyi lasten ja perheiden palveluissa ja siellä erityisesti laitospalvelumenoissa. Myös toimeentuloturvan ja asumispalvelujen menot alittuivat. Tehtävän tulot ylittyivät 0,076 M€ (3,4 %) johtuen lasten ja perheiden palvelujen asiakasmaksuista.

Perusopetuksen (410) menot ylittyivät 0,320 M€ (2,4 M€ %) johtuen maahanmuuttajien valmentavan opetuksen henkilöstökuluista sekä mm. opetuspalvelu- ja ict- kuluista. Tulot ylittyivät 0,191 M€ (37,3%) ylityksen johtuessa valtaosin maahanmuuttajien koulutukseen saaduista kotikuntakorvaustuloista ja vähäisemmältä osin maksutulojen ja tukien ylittymisistä.

Lukio-koulutuksen (416) menot ylittyivät 0,587 M€ (33,9 %) koulun siirryttyä Ojakadulle tilapäisiin vuokratiloihin. Vuokratulot ylittyivät 0,595 M€.

Varhaiskasvatustalvelujen (420) menoarvio alittui 0,300 M€ (3,4 %), kun säästöjä saavutettiin henkilöstö- ja ruokahuoltomenoissa sekä kotihoidon ja yksityisen hoidon tukimenoissa.

Nuorisopalvelujen (440) tulot alittuivat 0,113 M€ (24,6 %) työpaja Torpan myyntitulojen ja tukien jäätyä ennakoitua pienemmiksi.

Kulttuuripalvelujen ja museoiden tulot ylittyivät 0,102 M€ (11,2 %). Ylitys johtui kesäteatterin pääsylippujen alv-käsittelyn muutoksesta.

Liikuntapalvelujen (475) tulot alittuivat 0,082 M€ (30,6 %) uimahallin peruskorjauksen valmistumisen myöhästyttyä ja maksutulojen alittuessa tästä syystä.

Teknisen toimen hallinnon ja pelastustoimen (500) menot alittuivat 0,266 M€ (8,4 %) pelastustoiminnan menojen sekä henkilöstö-, ICT-, toimisto- ja asiantuntija- ja vuokramenojen kohdalta.

Maankäytön ja mittaus-toimen (502) tulot ylittyivät 0,163 M€ (13,0 %), johtuen myynti- ja maksutuottojen ylittymisistä. Myös ennakkoimattomia maa-alueiden myyntivoittoja kertyi.

Tehtävän Kunnallistekniset työt ja puistot (505) menot ylittyivät 0,356 M€ (7,2 %) valtaosin ns. katuuyksikön kohdalla mutta pienemmässä määrin myös ns. viherpalvelujenkin osalta. Ylitystä syntyi erityisesti kuljetuspalveluista, henkilöstökuluista ja sisäisistä hulevesien käsittelymaksuista. Tehtävän tulot alittuivat 0,113 M€ (5,2 %) johtuen viherpalvelujen sisäisistä myyntituotoista.

Vesihuollon (516) tulot ylittyivät 0,225 M€ (6,1 %), mikä johtui valtaosin vesimaksutuotoista mutta myös valmistus omaan käyttöön kerrytti tuloja ennakoitua enemmän.

Rakennusten ja isännöinnin (520) menot ylittyivät 0,143 M€ (2,0 %) rakennusten vuokrakulujen vuoksi (mm. lukio), kun ennakoidut lämmitys- ja sähkökulut alittuivat. Tulot ylittyivät 0,684 M€ (10,9 %) johtuen sisäisistä vuokrista, myynti- ja maksutuotoista, valmistuksesta omaan käyttöön ja kirjatusta myyntivoitosta.

Ruoka- ja siivouspalvelujen (550) menot alittuivat 0,307 M€ (5,0 %) mm. henkilöstö- ja elintarvike- ja kuljetusmenojen osalta. Tehtävän tulot alittuivat vastaavasti 0,155 M€ (2,6 %) ennakoitua pienemmästä sisäisestä laskutustarpeesta johtuen.

Tuloslaskelmaosa

Verotulot (700) tuottivat 2,276 M€ (3,3 %) ennakoitua enemmän. Kunnallisveron ja kiinteistöveron tuottoarviot ylittyivät ja yhteisöveron tuottoarvio alittui.

Käyttötalouden valtionosuuksia (710) kertyi 0,522 M€ (1,3 %) enemmän kuin oli arvioitu, mikä johtui valtaosin maahanmuuttajien valmistavaan opetukseen saadusta valtionosuudesta.

Tehtävän korot ja muu rahoitus (720) budjetoitu sitova nettotuloarvio ylittyi 0,112 M€ (3,7 %). Korkokulut alittuivat 0,249 M€ johtuen lainakorkojen laskusta. Energiarahastolle ennakoitu nettotulo alittui 0,126 M€.

Investointiosa

Kiinteistöjen myynteihin budjetoitu 0,400 M€:n tuloarvio alittui 0,251 M€ (62,7 %) ja ostoihin osoitetusta 0,400 M€:n määrärahasta jäi käyttämättä 0,389 M€ (97,4%).

Sosiaali- ja terveystoimen irtaimen omaisuuden hankintaan varatun 0,453 M€:n käyttö alittui 0,205 M€ (45,3 %).

Koulurakennuksien määrärahan (1,244 M€) käyttö alittui 1,152 M€ (92,6 %) Suunnittelussa olevien kohteiden menot eivät juuri realisoituneet.

Muiden sivistystoimen rakennuksiin osoitettu määräraha (4,803 M€) alittui 0,313 M€ (6,5 %). Nuorisotalohanke ei toteutunut. Uimahallin peruskorjauksen kohdalle tuloiksi merkitty valtionavustus (0,900 M€) alittui 0,270 M€ (30,0 %).

Terveystalouden rakennuksiin osoitettu määräraha (0,300 M€) alittui 0,102 M€ (59,2 %).

Sosiaalihuollon rakennuksissa vanhusten palvelukeskuksen rakentamiseen varatun määrärahan (4,000 M€) käyttö alittui 0,530 M€ (13,3 %). Hankkeen ARA-avustus (1,206 M€) ylitti tuloarvion 0,470 M€:lla (63,8 %).

Katujen, viemärien ja vesijohtojen rakentamiseen oli osoitettu määrärahaa 3,820 M€, jonka käyttö alittui 1,770 M€ (46,3 %). Alitus johtui Jyrängön sillan korjaushankkeen viivästymisestä, kun samalla hankkeen 1,1 M€:n tuloarviokaan ei toteutunut. Kokonaisuutena sitova tuloarvio alittui 0,979 M€ (89,0 %).

Puistoihin ja yleisiin alueisiin varattu määräraha (0,225 M€) alittui 0,115 M€ (50,9 %). koska rullan puiston menot alittivat kustannusarvion ja rantapuistoon kaavailtu hanke ei toteutunut.

Vesihuoltolaitoksen investointeihin oli varattu määrärahaa 0,950 M€, jonka käyttö alittui 0,684 M€ (72,0 %). Vuotovesisaneeraukset sekä jätevesipumppaamoiden ja -puhdistamon korjaustyöt eivät toteutuneet suunnitellussa laajuudessa.

Rahoitusosa

Antolainojen tehtävä (900) on nettositova. Tehtävään oli budjetoitu 40 000 € nettomenoja. Vanhoja lainoja lyhennettiin 0,092 M€ ja uusia myönnettiin 0,025 M€, joten tehtävään syntyi 0,067 M€ nettotuloa. Poikkeama talousarviosta oli 0,107 M€.

1.1.5. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kaupungin taloudellinen asema on tunnuslukujen valossa vuoden 2016 tilinpäätöksen tappiollisuudesta huolimatta suhteellisen tasapainoinen. Taseen kumulatiivinen ylijäämä on 16,5 M€, energiarahaston sijoitukset kattavat kaupungin lainat ja ovat monella tavalla kaupungin talouden tukijalkana.

Vuoteen 2020 loppuun ulottuva taloussuunnitelma perustuu oletuksille, että kaupungin nykyiset tehtävät ja niiden rahoitus jatkuvat voimassaolevan lainsäädännön ja julkisen sektorin tehtävä- ja kustannustenjaon pohjalta. Suunnitelmassa ei ole varauduttu vuoteen 2019 kaavailtuun SOTE-uudistukseen eikä muiden maakunnalliselle itsehallintoalueelle kaavailtujen tehtävien päättymiseen.

Esillä olevat sote- ja maakuntauudistukset ovat edelleen valmisteluvaiheessa eikä vielä voida arvioida luotettavasti, miten tehtäväsiirrot heijastuvat kaupungin palveluihin, varallisuuteen ja jäljelle jäävien tehtävien rahoitukseen. Tässä vaiheessa pidetään todennäköisenä, että palvelujen siirto maakunnallisille toimijoille toteutetaan valtion rahoittamana tai maakuntaveron kautta. Näin ollen kuntien kustannukset ja valtionosuudet tulevat pienenemään ja kunnallisveroasteet tulevat todennäköisesti laskemaan merkittävästi. Tällaisessa näkymässä energiarahaston varojen taloudellinen merkitys kaupungille tulee oleellisesti vahvistumaan.

Taloussuunnitelman suuret talonrakennusinvestoinnit synnyttävät lähivuosille merkittäviä rahoituspaineita. Kaupungin välittömät vaikutusmahdollisuudet verotettavien tulojen kertymään tai käyttömenojen valtionosuuksiin ovat vähäiset. Rahoitustarpeiden kattaminen johtaa kaupungin velkaantumiseen, koska tulo-rahoitusta eli riittävän suurta ylijäämää ei liene mahdollista kerätä nykyisillä veroasteilla ja vallitsevan hitaan talouskehityksen aikana.

Suomen talous on hitaasti elpymässä pitkästä taantumasta mutta lähivuosien kasvuodotukset ovat edelleen heikot. Verotettavien tulojen kehitys tulee olemaan koko taloussuunnitelmajaksolla huono ja sote-ratkaisusta riippumatta paineet julkisten menojen ja valtionosuuksien alentamiseen ovat todelliset.

1.1.6. Kaupungin henkilöstö

Henkilöstön kokonaismäärä 31.12.2016 oli 1297 (2015: 1343), josta työllistettyjä oli 32 (2015:63). Tilikaudelta on laadittu erillinen henkilöstökertomus, jonka mukaan palkkojen ja palkkioiden suoriteperusteinen yhteismäärä on 43,248 M€, mikä on 0,4 % enemmän kuin edellisenä vuonna (2015: 43,088).

Sairaudesta johtuvat poissaolot lisääntyivät ja poissaolopäiviä oli työtekijää kohden keskimäärin 18,0 (2015:15,4). Vuotta 2015 koskevan tuoreimman valtakunnallisen tilaston mukaan kunta-alan keskiarvo oli 16,5 pv.

1.1.7. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Julkisten palvelujen tehtäväjakoon ja rahoitukseen on valmisteilla huomattavia muutoksia, joiden sisällöstä ja ajoituksesta ei ole päätöksiä.. Uusien hallinnollisten rajojen ja toimintayksikköjen perustaminen kuluttaa palvelutuotannon resursseja. Riskinä on, että uudistuksissa ajaututaan merkittäviin uusiin ja päällekkäisiin investointeihin samalla, kun nykyisiä palvelujärjestelmiä toimintatiloineen lakkautetaan.

Sosiaali- ja terveystoimessa ja teknisessä toimessa on edelleen ollut vaikeuksia saada palkatuksi joidenkin ammattialojen päteviä työntekijöitä. Rekrytointiongelmia on hoidettu käyttämällä tilapäistä työvoimaa ja ostopalveluita.

Toiminnan rahoituksessa merkittävin riski liittyy investointien rahoittamiseen ja vanhan lainakannan uusimiseen. Kaupungilla on edessään suuria investointeja ja lainojen lyhennyksiä. Talousarviolainojen painotettu juoksuaika on 7,6 vuotta. Jos uusien lainojen korkotaso nousee huomattavasti, investointien toteuttaminen lainarahoituksella voi osoittautua odotettua kalliimmaksi. Lainarahoituksen vaihtoehtona kaupungin on mahdollista kotiuttaa energiarahaston sijoituksia, jos se nähdään taloudellisesti järkeväksi.

Talousarviolainoista 99% on kiinteäkorkoisia, joten lainojen korkoriski on vähäinen. Kuntien edellytykset saada luottoa ovat kunnossa Kuntien Takauseskuksen hyvän luottoluokituksen (AAA) vuoksi. Antolainoissa ei ole merkittäviä luottoriskejä.

1.2. Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisestä

Heinolan kaupungin selonteko sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta perustuu tulosalueiden sekä tytäryhtiöiden antamiin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selontekoihin.

Kaupunginvaltuusto on määritellyt Heinolan kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet 16.6.2014. Perusteiden mukaisesti kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta. Muut tilivelvolliset luottamushenkilöt ja viranhaltijat vastaavat kukin omilla vastuualueillaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä ja tuloksellisuuden seurannasta.

1.2.1. Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Päätöksenteko ja delegointia koskevat linjaukset on kuvattu hallinto- ja johtosäännöissä. Vuoden 2016 aikana on aloitettu hallintosäännön uudistus. Uusi hallintosääntö korvaa tulosalueiden omat johtosäännöt sekä tarkastussäännön. Hallintosääntö etenee kaupunginvaltuuston päätettäväksi talvella 2017, jonka jälkeen sitä tarkennetaan toimialakohtaisilla toimintaohjeilla. Paikalliset säännöt, ohjeet ja ohjelmat löytyvät kaupungin intranetistä ja ovat sieltä kaikkien saatavilla. Ohjeiden jalkauttaminen päivittäisiin toimintoihin vaatii panostusta, jotta ohjeiden sisältö ja niiden myötä muodostuvat käytännön toimenpiteet muovautuvat samanlaiseksi läpi koko organisaation ja varmistavat myös tasalaatuisen osaamisen.

Vuoden aikana toimintaan ei ole kohdistunut sellaisia merkittäviä oikaisuvaatimuksia, jotka olisivat aiheutuneet virheellisellä toiminnalla tai päätöksillä.

Konserniyhtiöt

Konsernivalvonnasta vastaa konsernijohto, johon kuntalain mukaan kuuluvat

kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja ja muut hallintosäännössä mainitut tahot. Kaupungin voimassa oleva hallintosääntö ei pidä sisällään lisämäärittelyä konsernijohtoon kokonaisuudelle.

Konsernivalvontaa on suoritettu kirjallisen raportoinnin lisäksi säännöllisten tapaamisten muodossa. Tapaamisissa läsnä on ollut kaupungin johto sekä konserniyhtiöiden toimitusjohtajat.

Konserniyhtiöiden toimintaa ohjaa osakeyhtiölaki. Konserniohjeen mukaan yhtiöt noudattavat toiminnassaan osakeyhtiöiden hyvää hallintotapaa. Lisäksi yhtiöissä noudatetaan Heinolan kaupungin konserniohjetta ja konserniohjauspäätöksiä.

Yhtiöiden ylimmästä päätöksenteosta vastaa yhtiön hallitus ja toimitusjohtajat, jotka käyttävät päätösvaltaa hallituksen sopimalla tavalla. Toimitusjohtajat vastaavat hallituksen päätösten toimeenpanosta, yhtiöiden hallinnon järjestämisestä sekä henkilökunnan toiminnasta.

Yhtiöiden lakisääteisestä tilintarkastuksesta vastaa Heinola-konsernin tilintarkastusyhteisö BDO Audiator Oy.

Hallituksen lausuma

Kaupunkikonsernin johtamis- ja hallintojärjestelmä varmistaa lainsäädännön, säädösten, määräysten ja päätösten noudattamista. Toiminnan ja talouden lainmukaisuudessa ja talousarvion noudattamisessa ei ole havaittu puutteita. Yhteydenpito kaupungin johdon ja konserniyhtiöiden välillä on säännöllistä.

Kehittämiskohteet

Ohjeistuksien päivittämistyön tulee olla jatkuvaa ja tähdätä näkyvään ja täsmälliseen ohjeistukseen. Ohjeistuksissa tulee myös huomioida järkevät toimintatavat niin, ettei ohjeiden noudattaminen aiheuta turhia työvaiheita, vaan ohjaa tehokkaampaan työskentelyyn. Sisäisen valvonnan osalta tulee erityisesti kiinnittää huomiota, että ohjeet ja hyväksi havaitut toimintatavat jalkautetaan ja saatetaan kaikkien tietoisuuteen.

1.2.2. Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Talousarvion yhteydessä on asetettu taloudelliset ja toiminnalliset (sitovat) tavoitteet. Talouden ja toiminnan tavoitteiden toteutumista ja tuloksellisuutta on arvioitu toimielimissä käsiteltävän kuukausiseurannan, osavuositarkastuksen sekä tilinpäätöksen yhteydessä. Osavuositarkastuksen yhteydessä tytäryhtiöiden tilannetta on seurattu muutaman tunnusluvun avulla.

Varojen käytön valvontaa suoritetaan talouden seurannan yhteydessä sekä tarkemmin laskujen tarkastamis- ja hyväksymismenettelyillä. Käteisvarojen valvontaa on suoritettu sisäisen valvonnan lisäksi pääkassaan kohdistuneilla tarkastuksilla. Tarkastuksissa ei ole ilmennyt huomautettavaa.

Strategian jalkauttamistyö on aloitettu, mutta se ei ole toteutunut kauttaaltaan saman tasoisena ja on vielä kesken. Toteutumisen seuranta perustuu osavuositarkastuksiin, jotka käsitellään myös johtoryhmissä. Käsittely on koettu kuitenkin eritasoiseksi, jolloin yhteinen analysointi ja pohdinta on jäänyt hyödyntämättä päivittäisjohtamisessa. Organisaatiossa on myös noussut esiin selkeä tarve asiantuntevalle yhteiselle taloudelliselle vuoropuhelulle talousosaamisen vahvistamiseksi.

Konserniyhtiöt

Yhtiöiden tavoitteiden toteutumista seuraavat yhtiöiden hallitukset. Heinolan kaupungin konserniohjeen mukaan tytäryhtiöiden tulee raportoida kaupunginhallitukselle neljännesvuosittain. Lisäksi kaupunginjohtaja voi pyytää yhteisöjen toiminnasta ja taloudesta erillisiä selvityksiä.

Yhtiöt ovat raportoineet toiminnastaan konserniohjeen mukaisesti.

Hallituksen lausuma

Toimintatavat ja menettelyt tavoitteiden saavuttamisen, varojen käytön valvonnan sekä tuloksellisuuden osalta ovat hyväksyttävällä tasolla.

Konsernitavoitteiden asettaminen, toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisuuden sekä taloudellisen aseman seuranta tytäryhteisöjen osalta on hyväksyttävällä tasolla.

Kehittämiskohteet

Strategian merkitystä tulee vahvistaa ja se tulee kytkeä vahvemmin ja näkyvämmiin osaksi vuosittaista talous- ja toimintasuunnitelmaa. Strategian merkitys tulee avata koko henkilöstölle niin, ettei sitä koeta toiminnasta irrallisena vaan toimintaa ohjaavana elementtinä. Toiminnan suunnittelun ja tavoitteiden asetannan tulee olla suunnitelmallista ja perustua strategian mukaisiin pitkän ajan tavoitteisiin. Asetettujen tavoitteiden seurannan tulee olla toimintaa palvelevaa sekä kehittävää, jolloin poikkeuksiin tulee reagoida esim. toimintatapoja muuttamalla. Talouden seuranta tulee saada entistä ajantasaisemmaksi ja vahvistaa koko organisaation talousosaamista hyödyntäen olemassa olevaa osaamista koko organisaatiota edistävällä tavalla.

1.2.3. Riskienhallinnan järjestäminen

Kuntalain vaatiman kokonaisvaltaisen riskienhallinnan toteuttamiseksi kaupungissa on käytössä yhteinen työkalu, johon tunnistetut riskit on kuvattu, luokiteltu ja arvioitu. Tulosaluiden johtoryhmät päivittävät työkalun kerran vuodessa arvioiden mikä tunnistettujen riskien tilanne on. Käytössä oleva työkalu vaatii kehittämistä ja riskienarviointi prosessina uudenlaista ajattelutapaa.

Toimintaan liittyvät riskit

Toiminnan järjestämisen riskienhallinnassa on käytössä mm. turvallisuus- ja kriisi- ja valmiussuunnitelmat, joita tarkastellaan ja päivitetään säännöllisesti. Pelastussuunnitelmat ovat kiinteistökohtaisia. Päiväkodit ja koulut ja järjestävät säännöllisesti poistumisharjoituksia, mutta muilta osin poistumisharjoitusten järjestämisessä on parannettavaa.

Tietoturvatyön kehitys on organisaatitasoisesti valmistelussa tietoturvaryhmän avulla. Tietoturvapoliittikka on valmisteltu ja se etenee kaupunginhallituksen käsittelyyn keväen 2017 aikana. Poliitiikan hyväksymisen jälkeen tietoturvatyö tuodaan näkyvämmäksi osaksi jokaisen arkea mm. tarkempien ohjeistuksien ja koulutusten avulla. Sosiaali- ja terveystoimella on käytössä oma tietosuoja- ja tietoturvapoliittikka ja tulosalueella on jatkettu edelleen tietosuojaan ja -turvaan panostamista alan lainsäädännön vaatimusten mukaisesti.

Investointeihin ja rahoitukseen liittyvät riskit

Sivistystoimen palveluverkkoselvityksen mukaisia suunnitelmien käynnistämistä ovat jarruttaneet tehdyt valitukset, jolloin niiden vaikutusta hankkeen toteutusaikatauluun on ollut mahdotonta arvioida etukäteen. Tämä on osaltaan vaikuttanut myös hankkeiden kasaantumisen toteutettavaksi lyhyellä aikavälillä.

Kaupungin kassavarojen lyhytaikaisessa sijoittamisessa on käytetty hyväksytyjen sijoitusperiaatteiden mukaisesti vain kotimaisia talletuspankkeja, osakeriskejä ei ole otettu. Energiarahastojen sijoitusstrategia on varovainen ja perustuu sijoitusten laajalle hajauttamiselle. Sijoitustoiminnan riskit on tiedostettu. Kaupungin pitkäaikaisista lainoista vaihtuvakorkoisia on alle 1% ja lainojen keskikorko on 0,94%. Koko lainakantaan sisältyy lyhytaikaisia lainoja

12M€ (20%) ja koko lainakannan kesrikorko on 0,74%. Velkojen korkoriskejä voidaan pitää vähäisinä.

Vahinkoriskit

Vahinkoriskeihin on varauduttu pääsääntöisesti vakuutuksilla. Vahinkoriskien vakuutusten kilpailutus sekä kaupungin, että tytäryhtiöiden osalta on tehty tilikauden aikana ja vuoden 2017 alusta vakuutukset keskitetään uudelle toimijalle (IF-Vahinkovakuutus Oy, aiemmin OP-vakuutus). Voimassa olevien vakuutusten ulkopuolella on muutamia vähäarvoisia kiinteistöjä. Luonnonilmiövahingot eivät myöskään ole vakuutusturvan piirissä eikä kaupungin metsien vakuuttamista ole katsottu taloudellisesti kannattavasti.

Konserniyhtiöt

Tytäryhtiöiden hallitusten vastuulla on huolehtia siitä, että riskienhallinta on järjestetty asianmukaisella tavalla. Tytäryhtiöiden hallitusten tulee varmistua siitä, että toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan, arvioidaan ja niitä seurataan.

Tytäryhtiöt ovat raportoineet kaupungin johdolle riskienhallinnan toimintatavoista toimintakertomuksen yhteydessä. Lisäksi riskienhallintaa on käsitelty kaupungin johdon ja tytäryhtiöiden toimitusjohtajien välisissä tapaamisissa.

Hallituksen lausuma

Kaupunkikonsernissa riskienhallinnan järjestäminen on hyväksyttävällä tasolla.

Kehittämiskohteet

Kaupungin riskienhallinnan toimintamalli on yhtenäistetty ja käyttöön otettu vuoden 2014 aikana. Toimintamalli ei ole kuitenkaan muodostunut päivittäistä johtamista tukevaksi toiminnaksi. Riskien kokonaisarviointi toteutetaan liian harvoin, eikä se ole tarpeeksi kattava. Riskienarvioinnin työkalua ja koko prosessia tulee kehittää. Riskienarviointi tulee saada säännöllisemmäksi toimintatavaksi, jolloin myös riskien minimoimiseksi suunniteltujen toimenpiteiden toteutuksen seuranta on enemmän johtajuutta tukevaa.

Organisaatiotasoinen tietosuoja ja -turvatyö on aloitettu. Tietosuoja- ja turvatyö on osa kaupungin kokonaisriskienhallintaa ja se tulee saada näkyväksi osana riskienhallinnan kokonaisprosessia.

1.2.4. Omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Omaisuuden hankinta on pohjautunut määrärahapääätöksiin ja määriteltyihin hankinta- ja sopimusvaltuuksiin. Omaisuuden hankkimisessa on noudatettu voimassa olevia ohjeistuksia ja lakeja. Hankinnat on pääasiallisesti kilpailutettu ja rakentajilta sekä tavarantoimittajilta on pyydetty riittävät vakuudet. Hankintoja on myös suoritettu maakunnallisena yhteistyönä. Hankinnoissa ei ole meneillään hallintoriitoja eikä tällä alueella ole sattunut merkittäviä taloudellisia menetyksiä.

Merkittäviä omaisuuden luovutuksia ei ole ollut, eikä oleellisia kauppahintasaamisia ole syntynyt. Valtionosuuksia tai vähennettyjä arvonlisäveroja ei ole jouduttu palauttamaan.

Kiinteistöissä on tehty erilaisia katselmuksia ja kuntoarvioita ja välittömät kunnostustarpeet on todettu. Jo edellisessä selonteossa todettiin, että kunnossapito- ja peruskorjaustoimintaa ei ole kaikilta osin voitu toteuttaa riittävän pitkäjänteisesti ja suunnitellusti, jonka johdosta on muodostunut korjausvelkaa. Samankaltainen tilanne on jatkunut menneenä tilikautena. Kiinteistöjen yllättävän huono kunto on velvoittanut nopeisiin toimenpiteisiin erityisesti koulujen osalta. Kokonaisia koulukiinteistöjä on jouduttu purkamaan, kun ne on todettu käyttökelvottomiksi. Tämä on näkynyt palvelutuotannon ajoittaisena hankaloitumisena sekä kaupungin taloudellisen tilanteen heikentymisenä.

Konserniyhtiöt

Konserniyhtiöissä kiinteistöomaisuuden hoitoa on ennakoitu mm. PTS-suunnitelmien (pitkätähtäimen suunnitelma) vuosittaisella päivityksillä ja riittävän tiheillä katselmuksilla. Heinola-konsernin vakuutustarjoukset on pyydetty keskitetyksi. Tytäryhtiöiden vahinkoriskit on turvattu vahinkovakuutuksilla.

Hallituksen lausuma

Kaupunkikonsernin omaisuuden hankinta ja luovutus sekä hoidon valvonta ovat hyväksyttävällä tasolla.

Kehittämiskohteet

Kiinteistöongelmat tuovat entistä vahvemmin esiin ennaltaehkäisevien toimenpiteisiin panostamisen. Korjausvelan vähentämiseksi pitkän tähtäimen investointisuunnitelmien kokonaisvaltaista suunnitelmallisuutta, ylläpitoa, seurantaa ja siitä raportointia tulee tehostaa ja näin mahdollistaa nopea reagointi poikkeamiin.

Organisaatiossa tulee keskittyä huolella kokonaisvaltaiseen kiinteistötarpeen kartoittamiseen, jonka pohjalta voidaan laatia taloudellisesti järkevät pitkätähtäimen suunnitelmat tarpeellisen kiinteistökannan kuntoon saattamiseksi tulevaisuuden palvelutarpeita varten. Toimintamallin avulla investointihankkeiden toteutusta voidaan hallita paremmin ja estää niiden kasaantuminen toteutettavaksi lyhyellä aikavälillä. Kiinteistömassan aiheuttamat kustannukset tulee saattaa näkyviksi.

1.2.5. Sopimustoiminta ja keskitettyjen konsernitoimintojen ja –palvelujen käyttö

Kaupunkikonsernin sopimustoiminta ja kumppanuuksien hallinta hoidetaan hajautetusti. Sopimusten laadintaa ja valvontaa koskevia ohjeita on annettu sisäisen valvonnan yleisohjeessa. Valvontaa ja täytäntöönpanoa toteutetaan asianhallintajärjestelmän sopimushallinnan avulla. Sopimusten tallennus sopimushallintaan on vielä joiltain osin kesken.

Sopimustoimintaan ei ole kohdentunut oleellisia valituksia tai vahingonkorvausvaatimuksia.

Heinolan kaupunginhallituksen v. 2008 antama konserniohjeistus on edelleen voimassa. Konserniohjeen päivittäminen on siirretty vuoteen 2017. Tilikauden aikana organisaatioon on rekrytoitu lakimies, joka osaltaan tukee organisaatioon sopimusosaamista.

Konserniyhtiöt

Yhtiöiden toiminnan kannalta merkittävistä sopimuksista päättää yhtiön hallitus. Toimitusjohtajat vastaavat yhtiöidensä perustoimintaan liittyvistä sopimuksista. Toteutuneita sopimusriskejä ei ole ollut menneellä tilikaudella.

Hallituksen lausuma

Kaupunkikonsernin sopimustoiminta on hyväksyttävällä tasolla.

Kehittämiskohteet

Organisaatiotasoinen sopimusosaaminen ja –hallinta tulee varmistaa sekä luoda yhtenäiset toimintatavat. Kaupungin konserniohje tulee saattaa ajantasaiseksi ja tietoisuuteen.

1.2.6. Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Sisäisen tarkastuksen vastuulle kuuluu tavoitteiden saavuttamisen, toiminnan tehokkuuden, tiedon ja päätösten oikeellisuuden arviointi ja seuranta. Sisäinen tarkastaja avustaa kaupunginjohtajaa hänen valvontavelvollisuutensa täyttämässä ja tukee toiminnallaan kaupungin tavoitteiden saavuttamista.

Heinolan kaupungissa on yksi sisäisen tarkastajan virka. Tehtäväkuvan mukaisesti sisäinen tarkastaja toimii myös tarkastuslautakunnan sihteerinä ja lautakunnan asioiden valmistelijana, sekä tilintarkastajan ja kaupunkiorganisaatioon yhteyshenkilönä. Tarkastuksien ja kannanottojen riippumattomuuden varmistamiseksi sisäinen tarkastus toimii suoraan kaupunginjohtajan alaisuudessa.

Tarkastuskohteina ovat olleet edelleen mm. sisäiset laskutukset. Tilikauden aikana huomiota on kiinnitetty erityisesti organisaation talousosaamisen sekä talouden prosesseihin.

Tarkastusten yhteydessä tehdyistä havainnoista on annettu kehittämis ehdotukset sekä konsultoitu aktiivisesti kehittämis ehdotusten eteenpäin viemisessä. Keskeiset sisäisen valvonnan parantamisen pääpainot ovat johtamis-, suunnittelu- ja ohjauskäytäntöjen uudistamisessa.

Sisäisen tarkastuksen tarkastussuunnitelma on sovitettu yhteen tilintarkastajan

tarkastussuunnitelman sekä tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelman kanssa mahdollisimman kattavan tarkastus- ja arviointitoiminnan varmistamiseksi.

Hallituksen lausuma

Sisäisen tarkastuksen järjestäminen on hyväksyttävällä tasolla. Tarkastuksen riippumattomuus on varmistettu sisäisen tarkastuksen sijoittamisella suoraan ylimmän johdon alaisuuteen.

Kehittämiskohteet

Sisäistä tarkastusta tulee edelleen kohdentaa erityisesti toimintatapojen kehittämiseen ja tehostamiseen.

1.3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.3.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen

Alkuperäisen talousarvion mukainen vuosikate oli 5,121 M€ ja tulosennuste 0,021 M€ voitollinen. Vuoden aikana käyttötalouden ulkoisia tuloarvioita korotettiin nettomääräisesti 0,218 M€ ja määrärahoja 3,514 M€. Talousarvion vuosikate oli muutosten jälkeen 1,826 M€. Kun suunnitelman mukaisiksi poistoiksi oli arvioitu 5,1 M€, tarkennetun talousarvion mukainen tulos ennakoiti 3,274 M€:n tappiota.

Tilinpäätöksessä ulkoiset toimintatuotot ja valmistus omaan käyttöön alittuivat yhteen laskien 0,1 M€ ja toimintakulut alittuivat vajaat 1,7 M€, jolloin toimintakate muodostui 1,7 M€ budjetoitua paremmaksi. Kulujen poikkeama johtui pääosin henkilöstö- ja avustusmenojen alittumisesta.

Vero- ja valtionosuustuloarviot ylittyivät yhteen laskien 2,8 M€ (2,6 %). Rahoitustuotot ja -kulut -ryhmän nettotuotto ylitti talousarvion 0,1 M€:lla. Rahoitustuottoihin ja -kuluihin sisältyvän energiarahaston nettotuotto oli 3,0 M€ (TA: 3,1 M€).

Tilikauden 2016 vuosikate on 6,458 M€. Poistoja kertyi 5,168 M€, minkä lisäksi lukion, peruskoulun ja päiväkodin rakennusten kirjanpidon jäännösarvoja (2,007 M€) poistettiin arvonalentumisina. Poistoja ja arvonalentumisia kertyi yhteensä 7,175 M€, mikä on 2,075 M€ ennakoitua enemmän. Tilikauden tulos on 0,717 M€ tappiollinen.

Tilinpäätössiirtoina tuloutetaan yhteensä 0,262 M€ poistoerojen vähennyksiä. Taseeseen kirjattava tilikauden 2016 alijäämä on 0,455 M€ (-15: - 0,845).

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT (1000€)

(Ulkoiset tulot ja menot)

	2016	2015
TOIMINTATUOTOT		
Myyntituotot	5 932	5 690
Maksutuotot	7 945	7 337
Tuet ja avustukset	2 886	2 717
Vuokratuotot	3 187	3 103
Muut toimintatuotot	387	606
TOIMINTATUOTOT	20 337	19 453
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	308	439
	20 645	19 892

TOIMINTAKULUT		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-43 593	-43 088
Eläkekulut	-11 247	-11 545
Muut henkilösivukulut	-2 741	-2 725
	-57 582	-57 358
Palvelujen ostot	-52 662	-52 303
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 367	-7 273
Avustukset	-8 779	-8 461
Vuokratulot	-2 197	-1 804
Muut toimintakulut	-479	-492
TOIMINTAKULUT	-129 065	-127 691
TOIMINTAKATE	-108 420	-107 798

	2016	2015
VEROTULOT	71 326	71 054
VALTIONOSUUDET	41 022	37 385
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT		
Korkotuotot	61	107
Muut rahoitustuotot	4 253	5 134
Korkokulut	-555	-832
Muut rahoituskulut	-1 228	-1 863
	2 530	2 546
VUOSIKATE	6 458	3 187
POISTOT JA ARVONALENTUMISET		
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 168	-5 487
Arvonalentumiset	-2 007	
	-7 175	-5 487
SATUNNAISET ERÄT		
Satunnaiset tuotot	0	1 196
TILIKAUDEN TULOS	-717	-1 105
POISTOERON VÄHENNUS	262	260
TILIKAUDEN ALIJÄÄMÄ	-455	-845

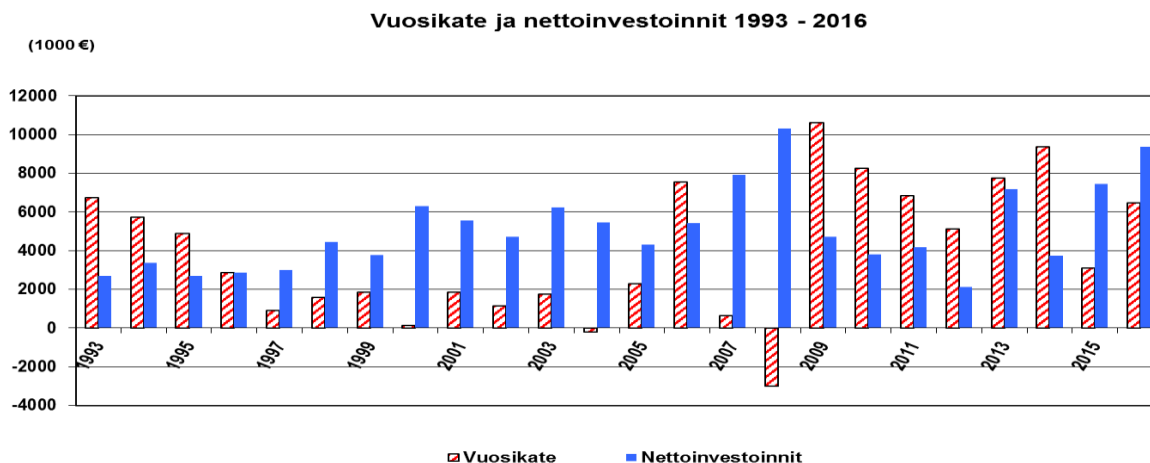
Tuloslaskelman tunnusluvut (vuoden 2015 luvut suluissa)

Toimintatuotot / toimintakulut (%)	15,8 %	(15,3)
Vuosikate/ poistot (%)	125,0 %	(58,1)
Vuosikate €/asukas	334	(163)
Asukasmäärä	19 353	(19 589)

Kun arvioidaan, että suunnitelmapoistot (n.5 M€) vastaavat vuosittain keskimääräisten korvausinvestointien tarvetta, vuosikatteen tarjoama investointien tulorahoitus on viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana ollut riittävä seitsemänä vuotena. Kaupungin

nettoinvestoinnit ovat myös ylittäneet korvausinvestointien tason erityisesti vuosina 2007, 2008, 2013, 2015 ja 2016.

Tulorahoituksen vajetta on rahoitettu velanotolla. Tulorahoituksen riittämättömyys ja samanaikainen voimakas investointitoiminta käyvät ilmi seuraavasta kuviosta. Vuosien 2006, 2008 ja 2009 poikkeukselliset vuosikatteet johtuvat suurista energiarahaston kirjanpidollisen tuoton vaihteluista. Samalla on kuitenkin todettava, että kaupungin talous vahvistui merkittävästi vuosina 2009-2014.

1.3.2. Toiminnan rahoitus

	(1000 €)	2016	2015
TOIMINNAN RAHAVIRTA			
Vuosikate		6 458	3 187
Satunnaiset erät		0	1 196
Tulorahoituksen korjaukset		34	-242
		6 492	4 140
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA			
Investointimenot		-11 574	-8 081
Rahoitusosuudet investointimenoihin		1 966	345
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		250	521
		-9 358	-7 214
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		-2 866	-3 074
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA			
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET			
Antolainasaamisten lisäykset		79	52
Antolainasaamisten vähennykset		79	52
LAINAKANNAN MUUTOKSET			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		16 000	20 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		-7 287	-13 787
Lyhytaikaisten lainojen muutos		3 000	-3 500
		11 713	2 713

MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET

Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	11	173
Vaihto-omaisuuden muutos	40	151
Saamisten muutos	-1 969	1 215
Korottomien velkojen muutos	-556	1 199
	-2 474	2 738

RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	9 318	5 504
------------------------------	--------------	--------------

RAHAVAROJEN MUUTOS	6 452	2 430
---------------------------	--------------	--------------

RAHAVARAT 31.12.	79 670	73 218
-------------------------	---------------	---------------

RAHAVARAT 1.1.	73 218	70 788
-----------------------	---------------	---------------

Rahoituslaskelman tunnusluvut (vuoden 2015 luvut suluissa)

Toiminnan ja Investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta (1000 €)	1 894	(7 452)
---	--------------	----------------

Kertymä kertoo, että investointien omarahoitus on toteutunut tällä aikavälillä.

Investointien tulorahoitus: (100 * vuosikate/investointien omahankintameno)	67,2 %	(41,2)
---	---------------	---------------

Pääomamenojen tulorahoitus: 100 * vuosikate/(inv. omahank.meno + antolainojen nettolisäys + lainanlyhennykset)	38,4 %	(14,8)
--	---------------	---------------

Sekä investointien että pääomamenojen tulorahoitusastetta kuvaavat tunnusluvut ovat kohentuneet johtuen vuosikatteen kasvusta ja siitä, ettei kertalyhenteisiä lainoja erääntynyt maksettavaksi.

Lainanhoitokate: (vuosikate + korkokulut)/(korkokulut + lainanlyhennykset)	0,89	(0,27)
--	-------------	---------------

Tulorahoitus riittää lainojen korko- ja lyhennysmenoihin, kun lainanhoitokate on suurempi kuin yksi. Tunnusluvun kasvu johtuu vuosikatteen paranemisesta ja siitä, ettei kertalyhenteisiä lainanoja erääntynyt maksettavaksi.

.

Rahavarat 31.12. 1000€: Rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset	79 670	(73 218)
--	---------------	-----------------

Kassan riittävyys: (365 x rahavarat 31.12 / kassasta maksut tilikaudella)	195 pv	(176)
---	---------------	--------------

Kassan riittävyys ei kuvaa käytännön maksuvalmiutta, koska 93 % (74,0 M€) rahavaroista kuuluu Heinolan energiarahaston pitkäaikaisiin sijoituksiin, joita ei käytetä maksuvalmiuden ylläpidossa. Kassavarojen riittävyyttä on pidetty yllä myymällä lyhytaikaisia kuntatodistuksia.

1.4. Rahoitusasema ja sen muutokset

Rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla.

Pysyvät vastaavat muodostuvat valtaosin kaupungin omistamista palvelutuotannossa käytössä olevista pääomahyödykkeistä sekä osuuksista kuntayhtymissä ja konserniyhteisöissä. Investointien ylittäessä poistotason aineellisten hyödykkeiden kirjanpitoarvo kasvoi edellisestä vuodesta. Myös sijoitusten arvo kasvoi edellisvuodesta.

Toimeksiantojen varat ovat lähes pelkästään kaupungin lahjoitusrahastojen sijoituksia ja käteisvaroja. Välitetty valtion asuntolainat ovat loppuneet.

Rahoitusarvopapereiden muutos (+3,0 M€) johtuu energiarahaston sijoitusrahastoissa olevien varojen kirjanpitoarvojen nousuista. Pankkisaamiset eli maksuliikennetileillä olevat rahavarat kasvoivat 3,5 M€ edellisestä vuodesta.

V A S T A A V A A (1000 €)	2016	2015
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
AINEETTOMAT OIKEUDET	419	380
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	419	380
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
MAA- JA VESIALUEET	24 253	24 392
RAKENNUKSET	47 765	46 121
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	16 570	16 055
KONEET JA KALUSTO	1 622	1 521
MUUT AINEELLISET HYÖDYKKEET	311	311
ENNAKKOMAKSUT JA KESKENERÄISET HANKINNAT	2 648	2 646
AINEELLISET HYÖDYKKEET	93 168	91 045
SIJOITUKSET		
OSAKKEET JA OSUUDET	18 328	18 342
MUUT LAINASAAMISET	2 243	2 322
SIJOITUKSET	20 571	20 663
PYSYVÄT VASTAAVAT	114 158	112 089
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
LAHJOITUSRAHASTOJEN ERITYISKATTEET	639	612
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	639	612
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
VAIHTO-OMAISUUS		
VALMIIT TUOTTEET/TAVARAT	293	333
VAIHTO-OMAISUUS	293	333
SAAMISET		
LYHYTAIKAISET SAAMISET		
MYYNTISAAMISET	3 661	3 394
LAINASAAMISET	25	13
MUUT SAAMISET	912	935
SIIRTOSAAMISET	2 889	1 176
LYHYTAIKAISET SAAMISET	7 486	5 518
SAAMISET	7 486	5 518

RAHOITUSARVOPAPERIT		
OSAKKEET JA OSUUDET	74 001	70 688
SIJOITUKSET		
RAHAMARKKINAINSTRUMENTTEIHIN	69	422
RAHOITUSARVOPAPERIT	74 070	71 110
RAHAT JA PANKKISAAMISET		
RAHAT	3	4
PANKKISAAMISET	5 597	2 104
RAHAT JA PANKKISAAMISET	5 600	2 108
VAIHTUVAT VASTAAVAT	87 450	79 069
V A S T A A V A A	202 247	191 769

Taseen vastattavissa oma pääoma väheni tilikauden alijäämän (0,455 M€) verran. Muut omat rahastot käsittää Heinolan energiarahaston peruspääoman, joka on muodostettu rahastosiirtona vuoden 1999 ylijäämäisestä tuloksesta kaupungin kirjattua energialaitoksen myynnistä myyntivoittoa.

Poistoeroa purettiin poistosuunnitelman mukaisesti 0,262 M€.

Pakollisissa varauksissa on Helsingin kaupungilta 1980-luvulla ostetun saha-alueen ympäristövastuiden varaus, joka arvioitiin entisen suuruiseksi (0,150 M€).

Pitkäaikainen vieras pääoma kasvoi 7,5 M€, koska vuonna 2016 otettiin 16 M€:n uusi talousarviolaina. Lyhytaikaisten kassalainojen ja vuonna 2017 erääntyvien lainanlyhennysten yhteismäärä kasvoi 4,2 M€. Yhteen laskien koko lainakanta eli korollinen vieras pääoma kasvoi 11,7 M€.

Muut, pääosin menojen jaksotuksiin liittyvät lyhyet velat, vähenivät yhteensä 0,6 M€.

V A S T A T T A V A A (1000 €)	2016	2015
OMA PÄÄOMA		
PERUSPÄÄOMA	89 493	89 493
MUUT OMAT RAHASTOT	15 137	15 137
EDELLISTEN TILIKAUSIEN YLIJÄÄMÄ	16 976	17 820
TILIKAUDEN ALIJÄÄMÄ	-455	-845
OMA PÄÄOMA	121 151	121 606
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
POISTOERO	688	950
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	688	950
PAKOLLISET VARAUKSET		
MUUT PAKOLLISET VARAUKSET	150	150
PAKOLLISET VARAUKSET	150	150
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
VALTION TOIMEKSIANNOT	21	24
LAHJOITUSRAHASTOJEN PÄÄOMAT	1 918	1 866
MUUT TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	79	91
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	2 019	1 980

VIERAS PÄÄOMA**PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA**

LAINAT RAHOITUS-JA VAKUUTUSLAITOKSILTA	39 438	31 924
MUUT PITKÄAIKAISET VELAT	1 801	1 743
PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA	41 239	33 668

LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA

LAINAT RAHOITUS-JA VAKUUTUSLAITOKSILTA	20 487	16 287
SAADUT ENNAKOT	311	381
OSTOVELAT	6 721	6 589
MUUT LYHYTAIKAISET VELAT	929	1 088
SIIRTOVELAT	8 554	9 070
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA	37 001	33 415

VIERAS PÄÄOMA	78 240	67 083
----------------------	---------------	---------------

V A S T A T T A V A A	202 247	191 769
------------------------------	----------------	----------------

Taseen tunnusluvut (vuoden 2015 luvut suluissa)

Omavaraisuusaste:	60,3 %	(64,0)
--------------------------	---------------	---------------

Omavaraisuusaste mittaa kaupungin vakavaraisuutta eli alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Tunnusluku lasketaan oman pääoman, investointivarausten ja poistoeron osuutena taseen kokonaispääomasta. Kuntien keskimääräinen omavaraisuus oli vuonna 2015 60,2 %. Hyvänä tavoitetasona on pidetty 70%:n omavaraisuutta.

Suhteellinen velkaantuneisuus:	58,7 %	(52,2)
---------------------------------------	---------------	---------------

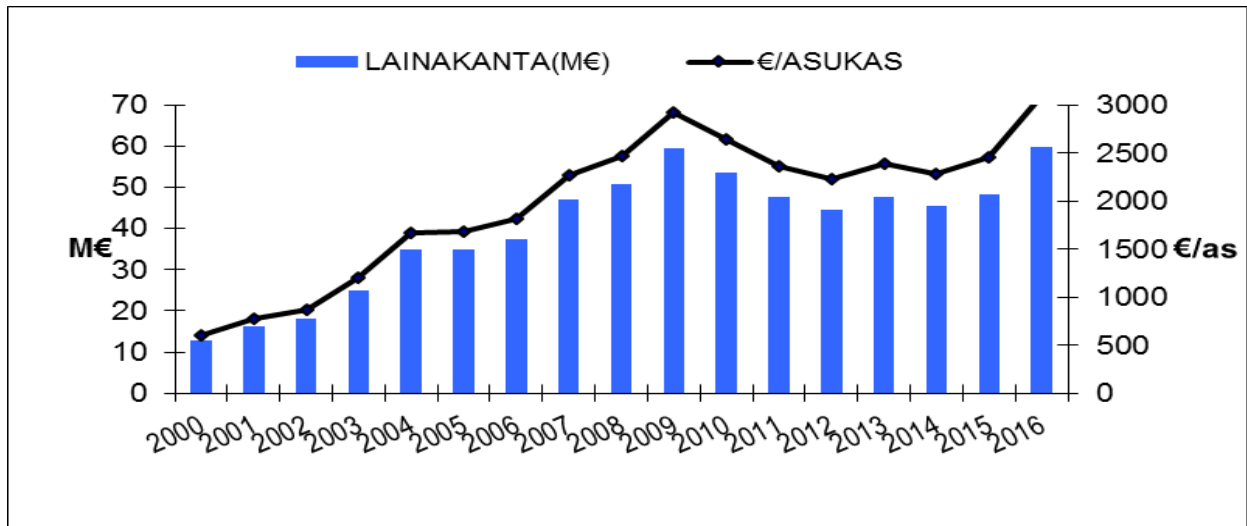
Suhteellinen velkaantuneisuus kuvaa, miten suuri osuus toimintatuottojen, verotulojen ja valtionosuuksien määrästä tarvittaisiin vieraan pääoman maksamiseen. Koko maan keskimääräinen suhdeluku vuonna 2015 oli 54,9 %

Kertynyt ylijäämä/ alijäämä (-)	854 €/as	(867)
--	-----------------	--------------

Vuonna 2015 kuntien keskimääräinen kertynyt ylijäämä oli 1 731 €/as

Lainakanta:	59,924 M€	(48,211)
	3 096 €/as	(2 461)

Lainakannalla tarkoitetaan pitkä- ja lyhytaikaista vierasta pääomaa pois lukien saadut ennakot, osto- ja siirtovelat ja muut korottomat velat. Kuntien keskimääräinen laina-kanta vuonna 2015 oli 2841 euroa/asukas ja tilinpäätösennusteen mukaan vuonna 2016 2930 euroa/asukas.

Lainasaamiset:**2,243 M€****(2,322)**

Lainasaamisilla tarkoitetaan tässä kaupungin pysyviin vastaaviin sisältyviä tytär- ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen myönnettyjä antolainoja.

1.5. Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulot ja -menot -asetelma perustuu tuloslaskelmaan ja rahoituslaskelmaan ja käsittää vain ulkoiset tulot ja menot. Vesihuollon sisäiset korot mukaan lukien sisäisen laskutuksen tulot ja menot olivat 18,161 M€ (-15:18,975).

TULOT	M€	MENOT	M€
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	20,3	Toimintakulut	129,1
Verotulot	71,3	- Valmistus omaan käyttöön	-0,3
Valtionosuudet	41,0		
Korkotuotot	0,1	Korkokulut	0,6
Muut rahoitustuotot	4,3	Muut rahoituskulut	1,2
Satunnaiset tuotot	0,0	Satunnaiset kulut	0,0
Tulorahoituksen korjauserät		Tulorahoituksen korjauserät	
		Pakollisten varausten lis.(-), väh.(+)	0,0
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-0,1	- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot	-0,1
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2,0	Investointimenot	11,6
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,3		
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset	0,1	Antolainasaamisten lisäykset	0,0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	16,0	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	7,3
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	3,0	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0,0
Oman pääoman lisäykset	0,0	Oman pääoman vähennykset	0,0
Kokonaistulot yhteensä	158,2	Kokonaismenot yhteensä	149,3

1.6. Kuntakonsernin toiminta ja talous

Kaupunki ja sen välittömästi tai välillisesti omistamat yhteisöt sekä sellaiset yhteisöt, joissa kaupungilla on määräysvalta, muodostavat Heinola-konsernin. Kaupungin tilinpäätökseen liitetään konsernitase, -tuloslaskelma ja -rahoituslaskelma. Laskelmiin sisällytetään konserniyhteisöt ja näiden lisäksi kuntayhtymät omistussuuden suuruudesta riippumatta, yhteisyhteisöt ja osakkuusyhteisöt eli yhteisöt, joissa kaupungilla on huomattava vaikutusvalta, sekä mahdolliset omistusyhteisyyshyödykkeet.

Tytäryhteisöjen toiminnan luonne huomioon ottaen ei ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi asettaa niille vaatimuksia voittovarojen tulouttamisesta kaupungille.

Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä on esitetty kohdassa 1.2.

1.6.1. Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen kuuluvista yhteisöistä

	<u>Yhdistetty</u>
Tytäryhteisöt	
Yhtiöt	
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	3
Kunnallista liiketoimintaa harjoittavat yhtiöt	2
Kuntayhtymät	5
Osakkuusyhteisöt	4
Yhteensä	14

1.6.2. Konsernin toiminnan ohjaus

Konserniyhteisöjen toiminnasta vastasivat hallitukset ja niiden toimitusjohtajat tai isännöitsijät. Konsernin toimintaa valvoi kaupunginhallitus, joka antoi tarvittaessa päätöksentekoon osallistuville kaupungin edustajille erilliset toimintaohjeet.

1.6.3. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Omistusrakenteessa ei ole tapahtunut muutoksia eikä toiminnassa ollut poikkeavia olennaisia oleellisia tapahtumia.

1.6.4. Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Sote-ratkaisun myötä sosiaali- ja terveysalan kuntayhtymät ja Päijät-Hämeen liitto lakkaavat todennäköisesti vuonna 2019 ja niiden toiminnot siirtyvät maakunnalliselle itsehallintoalueelle. SOTE-uudistuksen vaikutuksista mm. kaupungin reaali-omaisuuteen, valtionosuusjärjestelmään ja kunnallisverotukseen on vain hahmotelmia eikä kokonaisvaikutusta voi ennakoida luotettavasti. Lähtökohtaisesti oletetaan, että tehtävien siirrot tapahtuvat kuntien kannalta kustannusneutraalisti eli menopuolen säästöt vastaavat valtionosuuksien ja verotulojen vähentymistä.

Konserniyhtiöiden kannalta tulevan kehityksen arvellaan olevan taloudellisesti neutraali. SOTE-uudistuksen synnyttämien uusien organisaatioiden palveluostojen arvioidaan jatkuvan ja Heinolan Työvalmennuskeskus Oy:n tehtävä alueellisena sote-palvelujen tuottajana säilyy. Kaupungin toimintalinjana ollut asuinhuoneistojen hallinnan keskittäminen Heinolan vuokra-asunnot Oy:öön jatkuu.

1.6.5. Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

HEINOLAN KAUPUNKI - KONSERNITULOSLASKELMA 31.12. (1000 €)

	2016	2015
Toimintatuotot	73 429	71 155
		-175
Toimintakulut	-178 811	485
Osuus osakkuusyhteisön voitosta (tappiosta)	0	-1
		-104
Toimintakate	-105 382	331
Verotulot	71 326	71 054
Valtionosuudet	41 022	37 385
Rahoitustuotot ja kulut		
Korkotuotot	35	74
Muut rahoitustuotot	4 279	5 163
Korkokulut	-810	-1 164
Muut rahoituskulut	-1 259	-1 892
	<u>2 245</u>	<u>2 181</u>
VUOSIKATE	9 211	6 289
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-8 097	-8 108
Omistuksen eliminointierot	0	-279
Arvonalentumiset	-2 007	-15
	<u>-10 104</u>	<u>-8 402</u>
Satunnaiset erät	-14	1 123
TILIKAUDEN TULOS	-907	-990
Tilinpäätössiiirrot	-2	-1
Laskennalliset verot	54	-26
Vähemmistöosuudet	-1	10
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-856	-1 007

KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

(vuoden 2015 luvut suluissa)

Toimintatuotot / Toimintakulut, %	41	(41)
Vuosikate / Poistot, %	114	(78)
Vuosikate, euroa / asukas	476	(321)
Asukasmäärä	19 353	(19 589)

HEINOLAN KAUPUNKI - KONSERNIRAHOITUSLASKELMA 31.12. (1000 €)

	2016	2015
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	9 211	6 289
Satunnaiset erät	-14	1 123
Tulorahoituksen korjauserät	197	-125
	9 394	7 287
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-16 223	-10 795
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 102	383
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	735	1 217
	-13 386	-9 195
Toiminnan ja investointien rahavirta	-3 992	-1 908
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-4	-4
Antolainasaamisten vähennykset	37	8
	33	4
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	18 944	21 312
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-9 538	-15 688
Lyhytaikaisten lainojen muutos	2 988	-3 537
	12 394	2 087
Oman pääoman muutokset	-615	-911
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	8	104
Vaihto-omaisuuden muutos	85	141
Saamisten muutos	-1 636	881
Korottomien velkojen muutos	-1 441	921
	-2 984	2 047
Rahoituksen rahavirta	8 828	3 227
Rahavarojen muutos	4 836	1 319
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	84 347	79 383
Rahavarat 1.1.	79 511	78 064

**KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT
(määrittely s. 22, vuoden 2015 luvut suluissa)**

Investointien tulorahoitus, %	65	(61)
Pääomamenojen tulorahoitus, %	39	(24)
Lainarahoitus, %	97	(44)
Kassan riittävyys, pv	149	(141)

HEINOLAN KAUPUNKI - KONSERNITASE 31.12. (1000 €)

VASTAAVAA	2016	2015
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	611	639
Muut pitkävaikutteiset menot	34	39
Ennakkomaksut	4	1
	649	679
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	25 711	25 792
Rakennukset	79 232	74 935
Kiinteät rakenteet ja laitteet	16 779	16 184
Koneet ja kalusto	3 817	3 638
Muut aineelliset hyödykkeet	314	315
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	3 078	3 968
	128 931	124 832
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	1 192	1 538
Muut osakkeet ja osuudet	4 640	4 618
Muut lainasaamiset	161	198
Muut saamiset	24	19
	6 017	6 373
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	170	223
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	649	621
Muut toimeksiantojen varat	2	2
	821	846
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	472	74
Keskeneräiset tuotteet	153	174
Valmiit tuotteet/tavarat	303	344
Muu vaihto-omaisuus	0	405
	928	997
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 001	837
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	5 804	6 009
Lainasaamiset	25	13
Siirtosaamiset	3 169	1 411
Muut saamiset	1 580	1 647
	11 579	9 917
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	74 001	70 687
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	959	1 966
Joukkovelkakirjalainasaamiset	154	0
Muut arvopaperit	10	10
	75 124	72 663
Rahat ja pankkisaamiset	9 223	6 720
VASTAAVAA	233 272	223 027

VASTATTAVAA	2016	2015
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	89 493	89 493
Arvonkorotusrahasto	792	777
Muut omat rahastot	15 169	15 141
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	22 892	24 005
Tilikauden yli-/alijäämä	-856	-1 007
	127 490	128 409
VÄHEMMISTÖOSUUDET	58	50
VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	1 276	1 116
	1 276	1 116
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	241	315
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 918	1 866
Muut toimeksiantojen pääomat	210	202
	2 369	2 383
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	48 704	39 518
Lainat julkisyhteisöiltä	5 555	6 197
Muut pitkäaikaiset velat	1 801	1 743
Laskennalliset verovelat	106	160
	56 166	47 618
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	21 088	17 248
Lainat julkisyhteisöiltä	682	637
Saadut ennakot	371	431
Ostovelat	8 846	8 861
Siirtovelat	12 602	13 185
Muut lyhytaikaiset velat	2 324	3 089
	45 913	43 451
VASTATTAVAA	233 272	223 027

Konsernitaseen tunnusluvut
(määrittely s.25, vuoden 2015 luvut suluissa)

Omavaraisuusaste, %	54,8	(57,7)
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	54,7	(47,4)
Kertynyt ylijäämä, 1000€	22 036	(22 998)
Kertynyt ylijäämä, €/ asukas	1 139	(1 174)
Konsernin lainakanta, 1000 €	76 029	(63 330)
Konsernin lainat, €/asukas:	3 929	(3 233)
Konsernin lainasaamiset 31.12. ,1000 €	186	(198)
Kaupungin asukasmäärä	19 353	(19 589)

1.7. Tilikauden tuloksen käsittely

Vuoden 2016 tulos on 717 379,76 euroa tappiollinen.
Kaupunginhallitus esittää:

1. Aiemmin kirjattuja poistoeroja tuloutetaan poistosuunnitelman mukaan 262 119,44 euroa.
2. Poistoeron tuloutuksen jälkeen muodostuva alijäämä 455 260,32 euroa siirretään taseeseen tilikauden alijäämä -tilille.

2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.2. Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumien

Talousarvion määrärahat ja tuloarviot sitovat toimielimiä valtuustoon nähden sekä euromääräisesti että käyttötarkoituksen ja asetettujen sitovien tavoitteiden kautta.

Talousarvion käyttötalousosassa, tuloslaskelmaosassa ja rahoitusosassa sitovuus on tehtävätasolla paitsi erikoissairaanhoidossa (TH 260), joissa sitovuus on osatehtävillä. Määrärahat ja tuloarviot ovat pääosin erikseen sitovia eli bruttositovia. Poikkeuksen muodostavat Korot ja muu rahoitus (720), Lainananto (900) ja Talousarviolainat (910), jotka on määritelty nettositoviksi.

Sitovat investointimäärärahat ja -tulot on lueteltu talousarvion investointiosassa. Sitovuus on määritelty bruttositovuudeksi.

Katsauksessa esitetään määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen valtuustoon nähden sitovalla tasolla. Tehtävien numerointi viittaa talousarvion ja kirjanpidon numerointiin.

2.2.1 Käyttötalousosan toteutuminen

10 KONSERNIHALLINTO

KESKUSVAALILAUTAKUNTA

110 VAALIT

100 VAALIT

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
MENOT	0	-6 000	-6 000	-4 251,25	-1 748,75	70,9
NETTO	0	-6 000	-6 000	-4 251,25	-1 748,75	70,9

TARKASTUSLAUTAKUNTA 105 ULKOINEN TARKASTUS

Vastuuhenkilö: tarkastuslautakunnan puheenjohtaja Pertti Ikonen

Tarkastuslautakunta arvioi valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista kaupungissa ja kaupunkikonsernissa sekä kiinnittää huomiota toiminnan, toimintatapojen ja palvelujen järjestämisen tarkoituksenmukaisuuteen, laillisuuteen sekä julkisen luotettavuuden turvaamiseen. Tarkastuslautakuntaan kuuluu seitsemän jäsentä. Toimielimen sihteerinä sekä asioiden valmistelijana toimii kaupungin sisäinen tarkastaja.

Arviointitehtävänsä toteuttamiseksi lautakunta laatii vuosittain arviointikertomuksen kaupunginvaltuustolle. Vuoden 2015 arviointikertomus allekirjoitettiin ja luovutettiin kaupunginvaltuustolle toukokuussa 2016.

Kaupungin tilintarkastajana vuosina 2013 - 2018 toimii JHTT-yhteisö BDO-Audiator Oy. Tilintarkastaja tarkastaa, onko kaupungin hallintoa hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti, ovatko tilinpäätöksen, konsernitilinpäätöksen ja valtionosuuksien perusteista annetut tiedot oikeita, sekä onko sisäinen valvonta järjestetty asianmukaisesti. Tilintarkastajan panos lakisääteisen tilintarkastuksen suorittamiseksi on 40 päivää vuodessa. Tilintarkastajan antamien suositusten toimeenpanoa kaupungissa valvoo sisäinen tarkastus.

Sitovat tavoitteet

Ulkoiselle tarkastukselle ei ole erikseen asetettu sitovia tavoitteita.

105 ULKOINEN TARKASTUS

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
MENOT	-66 240	0	-66 240	-54 243,31	-11 996,69	81,9
NETTO	-66 240	0	-66 240	-54 243,31	-11 996,69	81,9
SUMU-POISTOT	0	0	0	-193,88	193,88	0,0

110 YLEISHALLINTO

Vastuuhenkilö: Hallinto- ja kehitysjohtaja Sinikka Malin

Yleishallinnon tehtävä koostuu valtuuston ja hallituksen päätöksenteosta ja sen edellyttämästä valmistelusta, suunnittelusta ja täytäntöönpanosta. Muita sisäisen palvelun osatehtäviä ovat keskitetyt talous-, henkilöstö-, ict- ja posti- ja telepalvelut. Lisäksi tehtävään kuuluvat maakunnallinen yhteistyö, ystävyyskaupunkitoiminta ja osuus valtion verohallinnon kustannuksiin.

Sitovat tavoitteet**Suunnitelma tietojärjestelmien kehittämiseksi ja sähköisen palvelun laajentamiseksi valmistuu.**

Suunnittelutyö taloushallinnon ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmien vaihtoehtojen ja organisaation tarpeiden kartoittamiseksi jatkuu vuonna 2017, sillä mahdollinen järjestelmämuutos on tarkoituksenmukaista ajoittaa sote- ja maakuntaudistuksen toteutusajankohdaksi.

Sähköinen arkistointi on otettu käyttöön rakennusvalvonnassa ja tiedonohjaussuunnitelmien laadintatyö etenee kaikilla tulosalueilla.

Hallintosääntö ja hallinnon uusi organisointi valmistuvat.

Hallintosääntöä valmisteltiin koko vuoden ajan ja se käsiteltiin kaupunginvaltuustossa maaliskuussa 2017.

Uuden organisoinnin muu valmistelu kulki hallintosääntövalmistelun rinnalla, ja sitä käsiteltiin mm. valtuustoseminaareissa.

Heinolan brändi ja materiaalit/työkalut valmiina

”Pieni kaupunki, iso elämä” –brändi lanseerattiin toukokuussa 2016 ja tuolloin otettiin käyttöön mm. graafinen ohjeistus, uudistetut www-sivut.

Talousarvion toteutuminen

Talousarvion tulot ovat ylittyneet 3,6 %:lla, mutta menot toteutuivat vain noin 96%:sesti. Menot alittuivat pääosin palvelujen oston kohdalla.

110 YLEISHALLINTO

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	1 346 160	1 030	1 347 190	1 395 424,59	-48 234,59	103,6
MENOT	-5 738 370	476 570	-5 261 800	-5 039 138,63	-222 661,37	95,8
NETTO	-4 392 210	477 600	-3 914 610	-3 643 714,04	-270 895,96	93,1
 SUMU-POISTOT	 -182 300	 0	 -182 300	 -177 674,09	 -4 625,91	 97,5

190 ELINVOIMA JA TYÖLLISYYS

Vastuuhenkilö: elinkeinojohtaja Heikki Mäkilä

Elinvoima ja työllisyys -tehtävän (190) menot alittuivat 0,503 M€ (13,0 %), kun työllistämiseen varattujen osamäärärahojen käyttö alittui 0,289 M€ (7,8%) ja kehittämishankkeiden menot alittuivat 0,265 M€ (44,5%).

Työllistämisen menoalitus jakautuu usealle osa-alueelle. TE-toimiston palkkatuen myöntämisperusteet ovat tiukentuneet, eikä TE-toimistolta ole aina pystytty osoittamaan työttömiä kaupungin palkkatukipaikkoihin. Keskitetyn työllistämisen yhteistyökustannukset alittuivat. Ne ovat käytännössä yhteistyökumppaneiden ostopalveluita. Esimerkiksi Heinolan työvalmennuskeskus käytti vain pienen osan budjetoiduista ostopalveluista. Kesätyöllistämisen määrärahoja jäi käyttämättä, samoin Heinola-lisää. Aikuisten työtoiminnan kustannukset jäivät hieman budjetoitua alemmiksi. Nettokustannuksiltaan työllisyystoiminta oli lähellä budjetoitua.

Kehittämishankkeiden menojen alittumisista johtuen myös budjetoidut (avustus-)tulot alittuivat 0,317 M€ (45,2 %). Hankerahoitusta on vaikea ennakoida erityisesti uusien hankkeiden osalta. Uusia sellaisia rahoituspäätöksiä, jotka olisivat ehtineet vaikuttaa jo

vuoden 2017 budjettiin, ei saatu, vaikka rahoitushakemuksissa muuten onnistuttiinkin kohtalaisen hyvin.

190 ELINVOIMA JA TYÖLLISYYS

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	906 540	-205 020	701 520	384 761,02	316 758,98	54,8
MENOT	-4 311 760	449 640	-3 862 120	-3 359 572,19	-502 547,81	87,0
NETTO	-3 405 220	244 620	-3 160 600	-2 974 811,17	-185 788,83	94,1
SUMU-POISTOT	0	0	0	-589,73	589,73	0,0

KAUPUNGINHALLITUS YHTEENSÄ

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	2 252 700	-203 990	2 048 710	1 780 185,61	268 524,39	86,9
MENOT	-10 050 130	926 210	-9 123 920	-8 398 710,82	-725 209,18	92,1
NETTO	-7 797 430	722 220	-7 075 210	-6 618 525,21	-456 684,79	93,5
SUMU-POISTOT	-182 300	0	-182 300	-178 263,82	-4 036,18	97,8

KONSERNIHALLINTO YHTEENSÄ

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	2 252 700	-203 990	2 048 710	1 780 185,61	268 524,39	86,9
MENOT	-10 116 370	920 210	-9 196 160	-8 457 205,38	-738 954,62	92,0
NETTO	-7 863 670	716 220	-7 147 450	-6 677 019,77	-470 430,23	93,4
SUMU-POISTOT	-182 300	0	-182 300	-178 457,70	-3 842,30	97,9

20 SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI

Vastuuelin: Sosiaali- ja terveyslautakunta
Vastuuhenkilö: Sosiaali- ja terveysjohtaja Kirsi Korttila

Toimintavuoden aikana Suomen hallitus julkisti sote- ja maakuntauudistuksen sekä asiakkaan valinnanvapauden lakiluonnokset. Lakiluonnosten mukaan 1.1.2019 alkaen vastuu sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä siirtyy 18 uudelle maakunnalle. Samalla asiakkaan valinnanvapaus laajenee; asiakas voi valita maakunnan yhtiön, yksityisen yrityksen tai järjestön palvelun valinnanvapauden piiriin kuuluvissa palveluissa.

Päijät-Hämeessä tulevaan sote- ja maakuntauudistukseen varauduttiin muuttamalla Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveysyhtymä Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymäksi. Hyvinvointiyhtymä vastaa Päijät-Hämeen alueella erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon järjestämisestä. Vaikka Heinola antoi järjestämisvastuun hyvinvointiyhtymälle ainoastaan erikoissairaanhoidon osalta, Heinolan edustajat olivat aktiivisesti mukana myös muiden palvelujen ja palvelukokonaisuuksien suunnittelussa.

200 SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMEN HALLINTO

Vastuuhenkilö: Sosiaali- ja terveysjohtaja Kirsi Korttila

Sitovat tavoitteet

Asiakastyytyväisyystaso sosiaali- ja terveystoimen kaikissa yksiköissä nousee 80 %:iin.

Viimeisen vuosineljänneksen aikana tyytyväisten asiakkaiden (erittäin tai melko tyytyväiset) osuus vaihtelee 72 %:sta 95 %:iin. Koko vuoden tulosten osalta ainoastaan yksi yksikkö ei saavuttanut tavoiteltua 80 % tyytyväisyystasoa.

Yksikkö	1-3/2016 Tyytyväiset yht. %	4-6/2016 Tyytyväiset yht. %	7-9/2016 Tyytyväiset yht. %	10-12/2016 Tyytyväiset yht. %	Koko vuosi 2016
Aikuissosiaalityö	64	66	62	72	66
Asumispalvelu	94	85	90	95	90
Fysioterapia	93	89	94	89	92
Lasten ja perheiden palvelut	91	90	92	94	91
Suun th	93	95	94	94	94
Vastaanotto	82	82	89	89	85
Vuodeosasto	90	94	89	91	91

Aikuissosiaalityön asiakastyytyväisyys oli alkuvuonna 64 % ja nyt kolmannen osavuositauksen ajanjaksolla 62 %. Osasy negatiiviseen palautteeseen on asiakkaan tyytymättömyys saamaansa hylkäävään toimeentulotukipäätökseen ja päätöksen perusteluihin. Asiakkaiden voi olla toisinaan vaikea ymmärtää sitä, että päätöksenteko pitkittyy asiakkaalta itseltään pyydettyjen lisäselvitysten vuoksi. Toimeentulotukipäätösten käsittelyaikojen pitkittyminen tuo aikuissosiaalityön asiakastyöhön tyytymättömyyttä ja levottomuutta. Suurin osa toimeentulotukiasiakkaista on pitkäaikaistyöttömiä, joiden tulona on työmarkkinatuki tai ei lainkaan työttömyysturvaetuuksia. Nämä asiakkaat joutuvat tulemaan toimeen hyvin vähäisillä tuloilla useita vuosia.

Terveyskeskuksen päivävastaanoton tyytyväisten asiakkaiden osuus oli 88 % ja ilta- ja viikonloppuvastaanoton 70 % vuonna 2016 .

Vuodeosaston asiakastyytyväisyys vuonna 2016 oli 92%.
Suun terveydenhuollon asiakastyytyväisyys oli vuonna 2016 94%.

Päivätoiminnassa toteutetaan asiakaskysely viikon otantana kaksi kertaa vuodessa keväällä ja syksyllä. I kysely toteutettiin viikolla 7. Vastaajista 94,12 % koki, että päivätoiminta vastaa odotuksia hyvin (62,75%) tai erinomaisesti (31,37 %). II asiakaskysely toteutettiin marraskuussa 2016. Vastaajista 89,4 % koki, että päivätoiminta vastaa odotuksia kiitettävästi (46,7 %) tai hyvin (42,7 %).

Kotihoidossa toteutetaan asiakaskysely kerran vuodessa. Asiakastyytyväisyyskysely toteutettiin säännöllisen kotihoidon asiakkaille ja omaisille syys-lokakuun vaihteessa viikoilla 39 – 40. Vastaajilta kysyttiin tyytyväisyyttä kotihoidon palveluihin. Vastaajista 84,3 % koki, että palvelu on kiitettävää (32,4 %) tai hyvää (52,3 %).

Terveystuvassa toteutettiin asiakaskysely viikon otantana kaksi kertaa vuodessa keväällä ja syksyllä. I kysely toteutettiin viikolla 14. Kyselyyn vastasi 67 asiakasta. Vastaajista 95,5% olivat tyytyväisiä saamaansa palveluun. II kysely toteutettiin viikolla 45. Kyselyyn vastasi 85 asiakasta. Heistä 97,6% olivat tyytyväisiä saamaansa palveluun. Vastaajista 96,5% koki, että heidän näkemyksensä ja toiveensa huomioitiin sekä kaikkien vastaajien mielestä heidän asiaansa hoitanut työntekijä oli palveluhenkinen.

Sosiaali- ja terveystoimen hallinto teki vuoden 2016 aikana asiakastyytyväisyyskyselyn sisäisille asiakkaille kahdesti, kesäkuussa ja joulukuussa, koskien toimisto-, tietohallinto- ja taloushallintopalveluja. Toisen kyselyn vastausprosentti oli 48. Toimistopalveluiden palvelusopimuksen mukaisten sovittujen asioiden toteutumiseen oltiin 83 % hyvin tyytyväisiä. Toimistotyöntekijöiden ammattitaitoon ja palveluaktiiviteetin hyvin tyytyväisiä oli 92 %. Tietohallintopalveluiden ammattitaitoon hyvin tyytyväisiä oli 75 % ja palveluaktiiviteetin 92 %. Taloushallintopalveluiden ammattitaitoon hyvin tyytyväisiä oli 83 % ja palveluaktiiviteetin 100 %.

Sosiaali- ja terveystoimen tehtävien täyttökiellon vaikutusta seurataan ja siitä raportoidaan kaupunginhallitukselle.

Sosiaali- ja terveystoimen talousarvion tasapainottamiskeinona otettiin käyttöön ns. täyttökielto, tiukennettu täyttölupamenettely, eli tavoitteena on saada säästöjä henkilöstömenoissa. Henkilöstökustannukset sosiaali- ja terveystoimessa ovat vuoden loppuun mennessä toteutuneet 97,11 %. Kaupunginvaltuusto edellytti täyttökiellon vaikutusten seuranta ja raportointia.

Täyttökielto ei ole vaikuttanut osastojen tai leikkausosaston lakisääteisiin palveluihin tai johtanut lain mukaisten määräaikojen ylityksiin, myöskään täyttökiellon vuoksi ns. sakkomaksuja ei ole syntynyt erikoissairaanhoidosta. Vastaanotto toiminnassa lääkäripalveluissa ongelmana on syksyyn saakka ollut enemmänkin henkilöstön saatavuus, sillä lääkäreiden työntekijävajausta on jouduttu vuonna 2016 paikkaamaan ostopalveluilla. Lääkäreiden vapaisiin virkoihin on saatu täyttöluvat, sillä ostopalvelut tulevat kalliiksi. Syksyllä 2016 on ostopalveluista voitu luopua, kun lääkäritilanne on parantunut.

Asumispalveluissa täyttökielto ei ole heikentänyt palvelujen laatua merkittävästi (mitoitus Mäntylässä 0,6, Hopeasillassa 0,58, Kanervalassa 0,69). Hoitajavähennys on näkynyt siinä, että asiakas on voinut joutua odottamaan tarvitsemaansa palvelua pidempään sekä hoitajien jaksamisessa ja työilmapiirissä. Kotihoidossa on ollut paljon sairaspotilaita koko vuoden aikana ja näin on ollut myös loppuvuodesta.

Täyttökiellolla ei ole vaikutusta aikuissosiaalityön etuuskäsittelijöiden toimeentulotukihakemusten käsittelyssä.

200 SOSIAALI-JA TERVEYSTOIMEN HALLINTO

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	658 400	1 030	659 430	625 688,05	33 741,95	94,9
MENOT	-1 788 510	-23 040	-1 811 550	-1 844 214,50	32 664,50	101,8
NETTO	-1 130 110	-22 010	-1 152 120	-1 218 526,45	66 406,45	105,8
SUMU-POISTOT	-258 900	0	-258 900	-219 573,62	-39 326,38	84,8

210 TUTKIMUS- JA TUKIPALVELUTVastuuhenkilöt:

1.1.-20.7.2016 vanhus- ja hoitopalvelujohtaja Riitta West, johtava ylilääkäri Jaakko Larjo

21.7.2016 alkaen vanhus- ja hoitopalvelujohtaja Riitta West, johtava ylilääkäri Kirsi Timonen

Sitova tavoite

Rekrytointiyksikön henkilöstöä kohdennetaan optimaalisesti niin, että palvelutaso pysyy hyvänä.

Neljännän vuosineljänneksen aikana Rekrytointiyksiköstä on pystytty vastaamaan n. 83 % pyynnöistä. Varaamattomia vuoroja on ollut n. 10 %. Koko vuonna on vastattu n. 76 % pyynnöistä ja varaamattomia vuoroja oli n. 6 %.

	I neljännes 1-3/2016	II neljännes 4-6/2016	III neljännes 7-9/2016	IV neljännes 10-12/2016	Koko vuosi 2016
Varahenkilöstöä jäänyt varaamat- ta	1,96 % (= 12 vuoraa)	6,41 % (= 41 vuoraa)	5,47 % (=32 vuoraa)	10,12 % (=76 vuoraa)	5.99 %
Kyetty vastaa- maan kysyntään	65,32 %	80,71 %	74,22 %	83,38 %	75,91 %
Ei ole kyetty vastaamaan kysyntään	34,68 %	19,29 %	25,78 %	16,62 %	24,09 %

Varahenkilöstön käyttöasteeseen vaikuttavat toimintaympäristön muutokset ja yksiköstä riippumattomat tekijät. Sosiaali- ja terveystoimen yksiköiden lisätyövoiman tarve on sidoksissa mm. toimintaympäristön muutoksiin ja niistä aiheutuviin henkilöstön koulutustarpeisiin saaden aikaan varahenkilöstön kysynnän kasvun. Influenssa- ja vatsatautiepide-
miakausina työlomien lisääntyessä muissa Sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköissä varahenki-
löstön kysyntä vastaavasti kasvaa. Osassa Sosiaali ja terveydenhuollon toimintayksiköissä
henkilöstön ikärakenteesta johtuen tulesvaivat ja niistä johtuvat poissaolot lisäävät
varahenkilöstön kysyntää. Sitovan tavoitteen toteutumisen edellytyksenä on henkilöstön
korkeatasoinen ammattitaito ja hyvä perehdytys työtehtäviin. Rekrytointiyksikössä on vuoden
2016 aikana panostettu erityisesti perehdyttämisen kehittämiseen.

Muut toiminnalliset tiedot

Vuonna 2016 varahenkilöstöstä siirrettiin pysyvästi muihin sosiaali- ja terveydenhuollon
yksiköihin 19 työntekijää mm. vuosilomasijaisuuksia tekemään. Sisäisiä sijaisia rekrytointiyk-
sikköön jäi 10 työntekijää. Vammaisten asumispalveluista siirrettiin rekrytointiyksiköön kaksi
ohjaajan tehtävää.

Rekrytointiyksikön varahenkilöstöstä on ohjattu vuonna 2016 sairaanhoitajien työpanosta
vastaanottopalveluihin (diabeteshoitajan työpanos, sairaanhoitaja poliklinikalle). Yksikön
toimintakustannuksiin lukeutuvat kokonaisuudessaan reumahoitajan, hygieniahoitajan sekä
työsuojeluvaltuutetun työpanokset. Pieniin, erityisosaamista vaativiin yksiköihin, kuten
kotisairaalaan on annettu kesälomasijainen rekrytointiyksiköstä.

210 TUTKIMUS- JA TUKIPALVELUT

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	3 653 080	5 510	3 658 590	2 804 899,34	853 690,66	76,7
MENOT	-4 743 190	-25 620	-4 768 810	-3 774 396,00	-994 414,00	79,1
NETTO	-1 090 110	-20 110	-1 110 220	-969 496,66	-140 723,34	87,3
SUMU-POISTOT	-26 200	0	-26 200	-20 143,57	-6 056,43	76,9

230 PERUSTERVEYDENHUOLTO

Vastuuhenkilöt:

1.1.-30.4.2016 vanhus- ja hoitopalvelujohtaja Riitta West, johtava ylilääkäri Jaakko Larjo

1.5.-20.7.2016 johtava ylilääkäri Jaakko Larjo

21.7.2016 alkaen johtava ylilääkäri Kirsi Timonen

Sitovien tavoitteiden toteutuminen

Paljon palvelua käyttävien käyntimäärä vähenee.

Paljon palveluita käyttävien osalta käyntimääriin puuttuminen on vaikeaa, sillä STM:n lakimiehen mukaan asiakkaita ei saa yksilöitynä käyntimäärien perusteella hakea tietojärjestelmistä. Parempi arki -hankkeen myötä ratkaisuksi vuodelle 2017 on suunniteltu asiakasvastaava -työparia, jolle voi ohjata palveluiden suurlukuttajia vastaanotoilta.

Akuutti24 kanssa on jo sovittu toimintamallista, että sinne toistuvasti hakeutuvat, paljon päivystyspalveluita käyttävät ohjataan asiakkaan luvalla Heinolaan jatkosuunnitelman tekoa varten. Akuutti24:ään on toimitettu yhteystiedot, mihin Akuutti24 asiakasvastaava hoitaja ottaa asiakkaan luvalla yhteyttä asiakasohjausta tai hoitosuunnitelman tekoa varten.

Sosiaali- ja terveystoimessa on otettu käyttöön QlikView-sovellus, jolla saadaan kuntatasoista tietoa paljon palvelua käyttävistä ja kustannuksista avoterveydenhuollossa. Vuonna 2016 17 % potilaista käytti 60 % avosairaala- ja terveydenhoidon kokonaiskustannuksista. Vertailuna: vuonna 2014 ja 2015 18 % potilaista aiheutti 60 % kustannuksista. Osa näistä on tuki lakisääteisiä (esimerkiksi lasten ja nuorten ikäkausitarkastukset) kontakteja.

Muut toiminnalliset tiedot

Perusterveydenhuollon lääkäriarvot oli alkuvuonna iso, minkä vuoksi jouduttiin turvautumaan runsaasti ostopalveluihin. Rekrytointiyrityksen kanssa käynnistetyn yhteistyön jälkeen tilanne alkoi loppukesästä nopeasti kohentua ja ostopalveluista voitiin lokakuusta 2016 alkaen luopua vastaanotolla kokonaan. Vuodeosastojen lääkärityö on keskitetty Doctagonille.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Kaupunginvaltuusto hyväksyi talousarviomuutoksen perusterveydenhuoltoon 14.11.2016. Perusteluina olivat ylitystarpeet mm. ostopalveluissa, esimerkiksi lääkärityövoiman ostossa ja tulojen ennakoitua vähäisempi kertyminen. Lisämäärärahasta huolimatta on edelleen jäänyt ylitystä. Suurimmat ylitykset ovat olleet työvoiman vuokrauksessa (esimerkiksi osastolle lääkärityövoima) reilu 117 000€, terveystalouksissa (käsittää mm. laboratorio- sekä kuvantamistutkimukset) n. 146 000€. Kuvantaminen siirtyi PHSOTEY:lle vuoden 2016 alusta. Lisäksi merkittävä ylitys oli hoitotarvikkeissa, missä ylitystä oli n. 280 000€. Hoitotarvikkeisiin kuuluu muun muassa hoitotarvikkejakelu, jolloin asiakkaalle annetaan hänen tarvitsemansa hoitotarvikkeet ilmaisjakeluna (esimerkiksi vaipat, diabetestarvikkeet, katetrit jne.)

230 PERUSTERVEYDENHUOLTO

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	1 915 700	-30 000	1 885 700	1 805 238,03	80 461,97	95,7
MENOT	-11 939 300	-457 940	-12 397 240	-12 519 275,54	122 035,54	101,0
NETTO	-10 023 600	-487 940	-10 511 540	-10 714 037,51	202 497,51	101,9
SUMU-POISTOT	-333 700	0	-333 700	-351 501,15	17 801,15	105,3

2600 KAUPUNGINSAIRAALA, Leikkaustoiminta ja erikoislääkärivastaanotot

Vastuuhenkilöt:

1.1.-30.4.2016 vanhus- ja hoitopalvelujohtaja Riitta West, johtava ylilääkäri Jaakko Larjo

1.5.-20.7.2016 johtava ylilääkäri Jaakko Larjo

21.7.2016 alkaen johtava ylilääkäri Kirsi Timonen

Sitovat tavoitteet**Laajennetaan kumppanuusvirkayhteistyötä.**

Phsoteyn kanssa on käyty neuvotteluja kumppanuusvirkayhteistyön laajentamisesta. Heinola ei voi asiaa yksin päättää. Kumppanuusvirkojen perustaminen on kytköksissä hyvinvointikuntayhtymän valmisteluihin ja päätöksiin.

Kevään 2016 aikana selvitetään yhteistyömahdollisuudet yksityisten toimijoiden kanssa (leikkaustoiminta)

Toimintavaihtoehtoja leikkaustoiminnan jatkumisen suhteen on kartoitettu ja myös eri vaihtoehtojen vaikutuksia on arvioitu. Syksyllä 2016 selvitettiin yhteistyömahdollisuuksia PHSOTeyn kanssa. Kun keskussairaala ei lähtenyt leikkaustoiminnan osalta yhteistyöhön, erikoissairaanhoidon osalta käynnistettiin kilpailutus perustason erikoissairaanhoidon hankkimiseksi yksityiseltä toimijalta.

Muut toiminnalliset tiedot

Erikoislääkärivastaanotoilla ovat vuonna 2016 työskennelleet sisätautilääkäri, ortopedi sekä geriatri.

Määrärahat ovat riittäneet.

2600 KAUPUNGINSAIRAALA

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	150 000	0	150 000	127 944,55	22 055,45	85,3
MENOT	-952 940	-2 390	-955 330	-790 840,34	-164 489,66	82,8
NETTO	-802 940	-2 390	-805 330	-662 895,79	-142 434,21	82,3
SUMU-POISTOT	-41 500	0	-41 500	-41 613,38	113,38	100,3
2650 ERIKOISSAIRAANHOIDON OSTOPALVELUT						

Vastuuhenkilö:

1.1.-20.7.2016 johtava ylilääkäri Jaakko Larjo

21.7.2016 alkaen johtava ylilääkäri Kirsi Timonen

Sitova tavoite**Laajennetaan kumppanuusvirkayhteistyötä.**

Kumppanuusvirkojen perustaminen on kytköksissä hyvinvointikuntayhtymän valmisteluihin ja päätöksiin.

Talousarvion toteutuminen

Kaupunginvaltuustossa oli päätettävänä lisämääräraha-anomus 14.11.2016. Lisämäärärahaesityksen perusteluna oli, että palveluita on käytetty arvioitua suurempi määrä.

2650 ERIKOISSAIRAANHOIDON OSTOPALVELUT

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	0	0	0	159,18	-159,18	0,0
MENOT	-21 783 870	-2 486 600	-24 270 470	-23 920 470,76	-349 999,24	98,6
NETTO	-21 783 870	-2 486 600	-24 270 470	-23 920 311,58	-350 158,42	98,6

270 KOTI- JA VANHUSPALVELUT

Vastuuhenkilö: vanhus- ja hoitopalvelujohtaja Riitta West

Sitovat tavoitteet

Asumispalvelu- ja vanhainkotipaikat täytetään niin, että asiakkaiden välinen vaihto aika on keskimäärin korkeintaan neljä päivää.

Asumispalvelu- ja vanhainkotipaikat on täytetty 5,83 päivän sisällä kaupungin oman toiminnan osalta. Ostopalveluissa paikat on täytetty 7,11 päivän sisällä. Vaihto aika on omissa palveluissa hiukan pidentynyt vuoteen 2015 verraten, mutta edelleen joidenkin vaihtojen viivästymiseen vaikuttaa se kuinka nopeasti asiakas/omainen ilmoittaa, että ottavat tarjotun paikan vastaan ja miten nopeasti saavat muuttoon liittyvät asiat hoidettua. Erityisesti joulukuun viimeisillä viikoilla paikkojen täyttö hidastui, koska asiakkaita ei ohjautunut asumispalveluun tai omaisen ei ilmoittanut paikan vastaanottamisesta sovittu ajan sisällä.

Asunnon vuokran maksu alkaa asiakkaalla välittömästi, kun ilmoittaa että ottaa paikan.

Jonotusaika asumispalveluihin on korkeintaan 3 kk.

Keskimääräinen jonotusaika asumispalveluihin on 0,3 kk ja asumispalvelupaikkaa jonottaa 8 henkilöä (tilanne 31.12.2016).

Muut toiminnalliset tiedot

Vuoden aikana vakiintui tehostetun kotikuntoutuksen toimintamalli sekä kotisairaalan toimintamalli, jotka ovat osaltaan vaikuttaneet siihen, että hoitoaika vuodeosastolla on Heinolassa lyhyempi kuin alueella muutoin sekä vuodeosaston paikat ovat riittäneet paremmin tarpeeseen kuin edellisenä vuonna. Myös kotihoidon käyntejä on voitu jonkin verran vähentää näiden toimintojen vaikutuksesta. Arviointijaksopaikkoja oli käytössä kaksi Kanervalan palvelutalolla. Arviointijaksolla arvioidaan kotona selviytymistä ja kuntoutetaan kotiin, mikäli se suinkin on vielä mahdollista. Palvelurakennetta on saatu hieman käännettyä kevyempiin palvelumuotoihin.

Talousarvion toteutuminen

Suurin menoylitys oli tehostetun palveluasumisen ostopalveluissa. Omaishoitoon ja kotihoidon palveluseteliin varatut osamäärärahat puolestaan alittuivat.

270 KOTI- JA VANHUSPALVELUT

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	3 809 400	91 430	3 900 830	3 740 048,36	160 781,64	95,9
MENOT	-19 836 540	-249 040	-20 085 580	-19 617 094,25	-468 485,75	97,7
NETTO	-16 027 140	-157 610	-16 184 750	-15 877 045,89	-307 704,11	98,1
SUMU-POISTOT	-191 200	0	-191 200	-196 312,59	5 112,59	102,7

280 VAMMAISTEN ERITYISPALVELUT

Vastuuhenkilö: sosiaalipalvelujohtaja Päivi Nykänen

Sitova tavoite

Asumispalvelujen ostot muilta ja kunnilta vähenevät 30 % (€) vuoden 2015 tasosta.

Sahanniemen hoitokodit on toiminut Heinolan kaupungin organisaatiossa 1.1.2016 lukien Kalastajantiellä neljässä eri talossa. Talot omistaa Avainsäätiö. Keväällä 2016 Avainsäätiön oli tarkoitus peruskorjata kolme vanhinta taloa siellä esiintyneiden sisäilmaongelmien vuoksi. Korjauksen asemesta päädyttiin entisten tilojen purkamiseen ja uusien korvaavien tilojen rakentamiseen. 1.5.2016 alkaen yksikön kolmen talon toiminta jouduttiin siirtämään Hotelli Valon tiloihin. Kalastajantielle jäi asumispalveluyksikkö uusimpaan taloon. Järjestely on vaatinut lisähenkilökuntaa mm. toisen yöhoitajan palkkaamisen sekä tuonut muita kahden yksikön ylläpitoon liittyviä kustannuksia. Kokonaiskustannukset ovat näin ollen ylittäneet varatun määrärahan. Asumispalvelujen ostamista ei ole voitu vähentää edellä mainittujen tilaongelmien vuoksi. Ostopalveluihin varattu määräraha on osoittautunut riittämättömäksi. Tavoite ostopalvelujen vähentämiseen ei ole näin ollen toteutunut suunnitellusti.

Muut toiminnalliset tiedot

Sahanniemen asumisyksikkö tuli osaksi Heinolan kaupungin ja vammaispalvelun toimintaa. Sisäilmaongelmien vuoksi suoritettiin muutto Hotelli Valon tiloihin keväällä. Avainsäätiön uusittavia tiloja suunniteltiin yhteistyössä Avainsäätiön kanssa. Avainsäätiö haki Arahaita käyttökelpottomien tilojen paikalle rakennettavan uuden asumisyksikön rakentamiseen.

Sahanniemen asukkaiden päivätoimintaa on toteutettu Kanervan ryhmäkodin tiloissa ja ostopalveluna Heinolan Työvalmennuskeskuksesta. Vammaispalvelussa lisäksi painottuivat henkilökohtaisen avun järjestelyt, suunnittelu Smartumin palvelusetelin käyttöön otosta ja hyvinvointikuntayhtymän kilpailutuksen työryhmyöskentely.

Talousarvion toteutuminen

Selkeät menoylitykset olivat asumispalvelujen lisäksi vammaisten työ- ja päivätoiminnassa. Laitospalvelujen kustannukset ja vammaisten tukipalveluun varatut osamäärärahat puolestaan alittuivat.

**280 VAMMAISTEN
ERITYISPALVELUT**

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	423 700	11 550	435 250	506 988,76	-71 738,76	116,5
MENOT	-6 015 280	-33 770	-6 049 050	-6 271 926,50	222 876,50	103,7
NETTO	-5 591 580	-22 220	-5 613 800	-5 764 937,74	151 137,74	102,7
SUMU-POISTOT	-600	0	-600	-985,57	385,57	164,3

290 SOSIAALIPALVELUT

Vastuuhenkilö: sosiaalipalvelujohtaja Päivi Nykänen

Sitovat tavoitteet

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen alle 18- vuotiaiden lasten määrä vähenee ja on enintään kaksi prosenttia 0- 17- vuotiaiden määrästä.

Kodin ulkopuolelle sijoitettuja oli 31.12.2016 tilanteen mukaan 1,75 prosenttia 0-17-vuotiaiden määrästä.

Lapsiperheiden kotipalvelussa ja ehkäisevässä perhetyössä välittömän asiakastyön osuus on 60 % henkilökunnan työajasta.

Neljännän vuosineljänneksen välittömän asiakastyön osuus perhetyössä (SHL 18§) ja kotipalvelussa oli 65 %.

Kehittämistyö välittömän asiakastyön lisäämiseksi on tuottanut tulosta, ja välittömän asiakastyön osuus on pysynyt tavoitteessa (tiedotus asiakkaille ja yhteistyökumppaneille, verkoston ja yhteistyön lisääminen yhteistyökumppaneiden kanssa, prosessien mallintaminen).

Muut toiminnalliset tiedot

Aikuissosiaalityössä valmistauduttiin yhteistyössä Kelan kanssa perustoimeentulotuen siirtymiseen Kelan hoidettavaksi 1.1.2017 lukien ja muutoksesta tiedottamiseen asiakkaille.

ARA:n (asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus) asumisneuvojakokeiluhankkeeseen päästiin vielä kolmanneksi vuodeksi eli vuodeksi 2016.

Aikuissosiaalityöhön kuuluva Työvoiman palvelukeskus yhdistyi Päijät-Hämeen työvoiman palvelukeskukseen. Toimipisteitä on kaksi eli Heinolassa ja Lahdessa.

Toimeentulotukea saaneita kotitalouksia oli vuonna 2016 yhteensä 1078 (vuonna 2015 1079). Perustoimeentulotukea sai 987 ja täydentävää 457 kotitaloutta. Ehkäisevää toimeentulotukea ja kuntouttavan työtoiminnan tukea sai 224 kotitaloutta.

Kertomusvuonna terveysneuvontapalveluissa Koulutuskeskus Salpauksen kuraattori- ja psykologipalvelut siirtyivät Heinolan kaupungin omaksi toiminnaksi. Isyyslaki uudistui 1.1.2016. Lain voimaantumisen jälkeen isyyden voi tunnustaa jo ennen lapsen syntymää äitiysneuvolassa.

Sähköisen asioinnin palveluja (Hyvis. fi) kehitettiin edelleen.

Erityistyöntekijöiden rekrytointivaikkeudet ovat vaikuttaneet yksikön suoritteisiin.

Talousarvion toteutuminen

Lastensuojelun laitoshoidon kustannukset pysyivät vuoden 2015 tasossa.

290 SOSIAALIPALVELUT

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	2 239 000	7 810	2 246 810	2 322 728,20	-75 918,20	103,4
MENOT	-12 776 300	-30 690	-12 806 990	-12 592 768,24	-214 221,76	98,3
NETTO	-10 537 300	-22 880	-10 560 180	-10 270 040,04	-290 139,96	97,3
 SUMU-POISTOT	 -23 200	 0	 -23 200	 -23 794,60	 594,60	 102,6

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA YHTEENSÄ

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	12 849 280	87 330	12 936 610	11 933 694,47	1 002 915,53	92,2
MENOT	-79 835 930	-3 309 090	-83 145 020	-81 330 986,13	-1 814 033,87	97,8
NETTO	-66 986 650	-3 221 760	-70 208 410	-69 397 291,66	-811 118,34	98,8
 SUMU-POISTOT	 -875 300	 0	 -875 300	 -853 924,48	 -21 375,52	 97,6

40 SIVISTYSTOIMI

SIVISTYSLAUTAKUNTA

Vastuuhenkilö: sivistystoimenjohtaja Pirjo Hepo-oja

400 OPETUS- JA KOULUTUSPALVELUIDEN HALLINTO

Vastuuhenkilö: sivistystoimenjohtaja Pirjo Hepo-oja

Sitova tavoite

Palveluverkkopäätösten toimeenpaneminen asteittain eteenpäin

Tavoitetaso: Kahden koulukiinteistön osalta palveluverkkopäätökset ovat toteutusvaiheessa. Myllyojan (Sinimyllyn) päiväkotij- ja koulukiinteistö rakennetaan Aholantien tontille (KHO 30.9.2016 / 4109/1/15), Heinolan lukio rakennetaan entisen Seminaarin koulun paikalle Maaherrankatu 13:ssa sijaitsevalle tontille (kvalt 14.11.2016 75 §). Seminaarin koulukiinteistön purkulupa-asia on vielä kesken. Keskustan alakoulu (työnimi) rakennetaan entiselle lukiotontille. Kiinteistöjen rakentamisen toteuttamistapapäätöksiä ei ole tehty. Sitova tavoite on toteutunut.

400 OPETUS-JA KOULUTUSPALVELUJEN HALLINTO

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
MENOT	-460 680	0	-460 680	-422 013,01	-38 666,99	91,6
NETTO	-460 680	0	-460 680	-422 013,01	-38 666,99	91,6
SUMU-POISTOT	-11 900	0	-11 900	-13 357,13	1 457,13	112,2

410 PERUSOPETUS

Vastuuhenkilö: koulutusjohtaja Johannes Rinkinen

Elokuussa 2016 perusopetuksen vuosiluokilla 1-6 otettiin käyttöön uusi opetussuunnitelma. Opetussuunnitelman laadinta ja käyttöönotto on ollut painopisteenä perusopetuksen toiminnassa koko vuoden ajan. Valmistelu on koskenut myös vuosiluokkien 7-9 opetusta, koska uusi opetussuunnitelma otetaan myös niiden osalta käyttöön 1.8.2017 alkaen porrastetusti. Uuden opetussuunnitelman myötä koulujen opetukseen ja toimintakulttuuriin on kohdistunut muutostarvetta. Siten myös henkilöstön osaamisen kehittäminen on ollut keskiössä. Kaikki Heinolan koulut ovat mukana kansainvälisessä NPDL (New Pedagogies for Deep Learning) -ohjelmassa, jonka tarjoamien työkalujen ja systemaattisuuden avulla uusien pedagogisten käytäntöjen käyttöönottoa on pyritty tukemaan. Pedagogiikan kehittämisen ohella on edistetty myös koulujen digitalisaatiota. Tässä tärkeässä roolissa on ollut koulujen TVT-osaajien verkosto, joka on toiminut mentoreina muulle henkilöstölle.

Kaupunginvaltuuston tekemien palveluverkkopäätösten myötä perusopetuksessa on lähtenyt käyntiin kolme rakennushanketta. Ensimmäisenä niistä aloitettiin Lyseonmäen koulun laajennushanke, joka on edennyt jo arkkitehti- ja rakennesuunnitteluvaiheeseen. Sinilähde - talon (työnimi) uudisrakennushanke on käynnistynyt hankesuunnitelman laatimisella. Keskustan alakoulu/päiväkotij-hanke on ollut vireillä lähinnä pedagogisen suunnittelun ja erityisen tuen selvityksen osalta.

Sitovat tavoitteet**3- portaisen tuen toteutumisen selvittäminen sekä kehittämistoimenpiteiden käynnistäminen selvityksen pohjalta palveluverkkoratkaisut huomioiden.**

Selvitys on tehty ja lukuvuoden 2017 – 2018 toiminnan suunnittelu on käynnistetty selvityksen perusteella. Sitova tavoite on toteutunut.

Tieto- ja viestintäteknologian opetuskäytön lisääminen.

Opettajille on tarjottu koulutusta mm. TVT-mentorien toimesta. Laitehankintoja on tehty investointimäärärahoilla. Kaikissa opetusryhmissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa opetuksen tukena.

Sitova tavoite on toteutunut.

Talousarvion toteutuminen

Maahanmuuttajien valmistavan opetuksen resurssia ei oltu huomioitu ta2016 :n valmistelussa, mikä selittää toteutuneen ylityksen.

410 PERUSKOULUTUS

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	500 390	13 330	513 720	705 186,62	-191 466,62	137,3
MENOT	-13 262 460	-27 650	-13 290 110	-13 609 978,77	319 868,77	102,4
NETTO	-12 762 070	-14 320	-12 776 390	-12 904 792,15	128 402,15	101,0
 SUMU-POISTOT	 -865 600	 0	 -865 600	 -882 631,70	 17 031,70	 102,0
ARVONALENTUMISET	0	0	0	-1 469 822,25	1 469 822,25	

416 LUKIOKOULUTUS

Vastuuhenkilö: koulutusjohtaja Johannes Rinkinen

Lukio on perusopetuksen tavoin ottanut käyttöön uuden opetussuunnitelman 1.8.2016 alkaen. Vuoden 2016 toiminnallisena painopisteenä on ollut uuden opetussuunnitelman laadinta ja käyttöönotto. Heinolan lukio on mukana kansainvälisessä NPD (New Pedagogies for Deep Learning) –ohjelmassa, jonka tarjoamien työkalujen ja systemaattisuuden avulla uusien pedagogisien käytäntöjen käyttöönottoa on pyritty tukemaan. Opetushenkilöstön osaamista on kehitetty varsinkin tieto- ja viestintäteknikan hallinnassa. Syksyllä 2016 järjestettiin ensimmäiset sähköiset ylioppilaskokeet, mikä on myös lisännyt tarvetta tietoteknisen osaamisen lisäämiseen. Vuosi 2016 oli lukiossa luovuuden teemavuosi.

Kaupunginvaltuuston tekemien palveluverkkopäätösten myötä on aloitettu uuden lukiorakennuksen suunnittelu. Vanhasta lukiorakennuksesta, joka on päätetty purkaa, siirryttiin väistötiloihin lokakuussa 2016.

Sitovat tavoitteet

Tieto- ja viestintätekniikan pedagogisen käytön osaamistason parantaminen sekä välineistön ajantasaistaminen

Tavoite 1: Sähköistä arviointia käytetään kaikissa oppiaineissa kokonaisarvioinnin osana.

Mittari 1: Sähköisten kokeiden määrä

Koeviikoilla on järjestetty vähintään viisi sähköistä koetta. Sitova tavoite on toteutunut.

Tavoite 2: Tieto- ja viestintätekniikan käyttö tukee opiskelijoiden oppimista luokkahuoneessa ja sen ulkopuolella.

Mittari 2: Oppimisalustan käyttöaste kurssien tukena.

Kaikki opettajat käyttävät vähintään joitakin työkaluja O365-alustasta. Sitova tavoite on toteutunut.

Talousarvion toteutuminen

Lukiokoulutuksen talousarvio ylittyi väistötiloihin siirtymisen johdosta kohonneiden vuokratilustannusten takia.

416 LUKIOKOULUTUS

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	133 400	5 470	138 870	95 928,63	42 941,37	69,1
MENOT	-1 721 510	-10 950	-1 732 460	-2 319 039,06	586 579,06	133,9
NETTO	-1 588 110	-5 480	-1 593 590	-2 223 110,43	629 520,43	139,5
 SUMU-POISTOT	 -56 500	 0	 -56 500	 -56 448,48	 -51,52	 99,9
ARVONALENTUMISET	0	0	0	-356 348,63	356 348,63	

417 MUSIIKKIOPETUS

Vastuuhenkilö: koulutusjohtaja Johannes Rinkinen

Vuonna 2016 Heinolan musiikkiopisto teki aktiivista työtä uusien opiskelijoiden saamiseksi. Tutustumisjaksokäytäntö vakinaistettiin, avoimien ovien päivä järjestettiin varsin näyttävästi ja Tanssisatu-hankkeen myötä valmistettu Ruma ankanpoikanen –esitys keräsi suuren yleisön mm. Heinolan kouluilta. Heinolan saksalaisen ystävyyskaupungin Painen musiikkiopistosta kävi delegaatio vierailulla Heinolassa. Vierailun yhteydessä järjestettiin mm. yhteiskonsertti.

Musiikkiopiston kiinteistö varustettiin elektronisella lukitusjärjestelmällä, mikä on mahdollistanut kiinteistön laajemman ja sujuvamman käytön. Musiikkiopisto otti käyttöön uuden oppilaitoshallintojärjestelmän, Eepoksen.

Sitova tavoite

Musiikkiopiston systemaattisen laatutyön käynnistäminen

Tavoite: Laatutyö aloitettu esim. CAF-mallia käyttäen

Mittari: Itsearviointi suoritettu ja arviointiraportin mukaiset kehittämistoimenpiteet aloitettu

Ensimmäinen CAF-arviointi toteutettiin toukokuussa 2016 opettajien ns. muun työn ajalla.

Sitova tavoite on toteutunut.

Talousarvion toteutuminen

Musiikkiopetuksen talousarvion ylittyminen johtuu siitä, että uusien oppilaiden lisäys ei kohdistunut pelkästään soittimiin, joissa on virkaopettajat. Tuntiopetusta annettiin suunniteltua enemmän.

417 MUSIIKKIOPETUS

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	143 100	0	143 100	156 518,81	-13 418,81	109,4
MENOT	-620 100	0	-620 100	-662 504,53	42 404,53	106,8
NETTO	-477 000	0	-477 000	-505 985,72	28 985,72	106,1
SUMU-POISTOT	-41 400	0	-41 400	-42 489,05	1 089,05	102,6

418 MUU KOULUTUS

Vastuuhenkilö: koulutusjohtaja Johannes Rinkinen

Talousarvio toteutui suunnitelman mukaisesti.

418 MUU KOULUTUS

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
MENOT	-201 420	0	-201 420	-186 169,65	-15 250,35	92,4
NETTO	-201 420	0	-201 420	-186 169,65	-15 250,35	92,4

420 VARHAISKASVATUSPALVELUT

Vastuuhenkilö: varhaiskasvatusjohtaja Miia Kemppi 31.7.2016 saakka,
va. varhaiskasvatusjohtaja Päivi Salminen 1.8.2016 – 31.12.2016

Varhaiskasvatuspalvelut osallistuivat Myllyojan, Sinilähteen ja keskustan palveluverkkosuunnitteluun. Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen aloitettiin. Esiopetus suunnitelman mukaiset vuosisuunnitelmat on tehty. Tuntiperusteiseen laskutukseen siirryttiin elokuun alusta lukien.

Sitova tavoite

Pedagogisen tieto- ja viestintäteknologisen ympäristön ja toiminnan kehittäminen esiopetuksessa sekä tieto- ja viestintäteknologian ottaminen opetuskäyttöön kaikissa esiopetusyksiköissä.

TVT-laitehankinnat on kartoitettu ja tilaukset on tehty yhdessä ICT-palveluiden kanssa. Henkilökunnan koulutus järjestettiin marraskuussa. Sitovan tavoitteen voidaan katsoa toteutuneen.

Talousarvion toteutuminen

Varhaiskasvatuspalveluiden talousarvio alittui.

420 VARHAISKASVATUSPALVELUT

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	889 400	31 020	920 420	878 664,59	41 755,41	95,5
MENOT	-8 669 020	-112 160	-8 781 180	-8 481 305,79	-299 874,21	96,6
NETTO	-7 779 620	-81 140	-7 860 760	-7 602 641,20	-258 118,80	96,7
 SUMU-POISTOT	 -282 800	 0	 -282 800	 -292 106,52	 9 306,52	 103,3
ARVONALENTUMISET	0	0	0	-180 681,96	180 681,96	

430 KIRJASTOPALVELUT

Vastuuhenkilö: kirjastotoimenjohtaja Liisa Häyrinen

Seutukirjasto Lastu avattiin huhtikuussa. Monien alkuhankaluuksien jälkeen asiakkaat ovat ottaneet ilolla vastaan laajat kokoelmat ja seutukuljetusten edut.

Toinen iloinen asia oli uuden kirjastoauton valmistuminen kesäksi. Auton nimi Sulka tarkoittaa toivoa, suuntaa, opastusta ja luovuutta ja sen erittäin onnistunut ulkoasu herättää myönteistä huomiota.

Vuoden aikana kirjastossa oli 19 näyttelyä ja 72 tapahtumaa, joissa yli 4000 osallistujaa. Uusin avaus oli museon kanssa yhteistyössä toteutettu Tietokirjatiistai, jossa oli vierailijoina päijät-hämäläisiä tietokirjailijoita, toimittaja Maarit Tyrkkö sekä Urho Kekkosen arkisto filmeineen. Suuren yleisömäärän keräsivät myös kirjailija Kirsti Manninen, vaellusillan pitänyt Harri Ahonen sekä paikallisia vaellusreittejä esitellyt Olli Vuori. Vaellusillat järjestettiin yhdessä liikuntatoimen kanssa. Kouluilla vierailivat hankerahoituksella kirjailijat Hannele Huovi, Paula Noronen sekä Sari Peltoniemi.

Vinkkausta tehtiin niin Heinolassa kuin Hartolassa ja palveluja tarjosivat myös kaksi lukukoira. Vuoden loppuun mennessä vakiintuivat viikoittainen Tietotekninen neuvonta sekä Digipiste, joihin asiakkaat voivat tulla kysymään neuvoja ict-ongelmiin.

Sitova tavoite**Uuden palvelukonseptin laajentaminen asiakkaiden käyttöön**

Vuoden aikana uusi palvelukonsepti on arkipäiväistynyt asiakkaiden ja henkilökunnan keskuudessa. Seutukirjaston Lastu-verkkokirjastossa on kohdattu monia haasteita, mutta kirjaston itsenäinen käyttö lainaus- ja palautusautomaattien sekä omatoimen osalta on sujunut mainiosti. Omatoimikirjasto on ollut erittäin toimiva, suosittu ja kiitetty. Sitova tavoite on toteutunut. Asiakaspalvelutyön kehittäminen jatkuu.

430 KIRJASTOPALVELUT

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	99 000	10 160	109 160	102 059,19	7 100,81	93,5
MENOT	-943 440	-24 470	-967 910	-974 156,85	6 246,85	100,6
NETTO	-844 440	-14 310	-858 750	-872 097,66	13 347,66	101,6
 SUMU-POISTOT	 -41 100	 0	 -41 100	 -59 327,71	 18 227,71	 144,3

440 NUORISOPALVELUT

Vastuuhenkilö: nuorisopalvelujohtaja Anne Pänkäläinen

Työpajoilla työskennellään eri osastoilla: starttivalmennus, media- ja taidepajalla, puu- ja entisöintipajalla, pyörä- ja kuljetuspajalla tai juhlassa ja lahjassa. Pajalla työskentelevät yksilö- ja työvalmentajat. Pajalla nuori saa apua ammatinvalintaan sekä tukea elämän eri osa-alueilla.

Nuorisotila Pleissin kävijät ovat 13-18 vuotiaita. Pleissi muutti vuoden 2016 aikana kaksi kertaa. Ensin väistötilana toimi Vanhan lehtitalon yläkerta (Lampikatu 8). Vuoden lopussa muutettiin pitkäaikaisempaan väistötilaan vanhaan oikeustaloon (Lampikatu 16). Tiloihin sijoittuivat myös etsivän nuorisotyön ohjaajat. Tiloihin suunniteltiin nuorten talo -toimintamallin mukaista toimintaa 16-29 vuotiaille. Nuorten talo toimintamalli sisältää fyysisten tilojen lisäksi nettisivuston nuorille sekä ammattilaisille.

Koulutoimen kouluopas -hankkeen päättyessä nuorisopalvelut laajensivat toimintakenttäänsä Heinolan yläkouluun Lyseonmäelle. Uuden nuoriso-ohjaajan työhön sisällytettiin koulunuorisotyö. Tämän lisäksi ohjaaja toimii myös nuorisotila Pleissillä.

Nuorten osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuudet olivat merkittävässä roolissa toiminnassa. Pleissillä pidettiin säännöllisiä talokokouksia, joissa päätettiin talotoimintaa koskevista asioista. Nuorisovaltuusto sai lukuisia uusia jäseniä ja toiminnan vastuu siirtyi koulunuorisotyötä tekeväälle ohjaajalle.

Kansainvälinen nuorisotyön vaihtoja suunniteltiin vuoden 2016 aikana ja ne toteutuvat vuonna 2017. Ystäväkuntien nuoriso-ohjaajat vierailivat Heinolassa suunnittelun merkeissä. Meiltä ohjaajaa kävi Englannissa luomassa kontaktit uuteen kumppaniin.

Sitovat tavoitteet**Nuorisopalveluissa otetaan käyttöön sähköiset palvelut.**

Toiminnan mainostamisessa siirrytään sähköisiin palveluihin. Toimintaan ilmoittaudutaan sähköisen järjestelmän kautta. Henkilökunnan työaikaseuranta tapahtuu sähköisesti.

Sähköisten palveluiden käyttöönotto vapautti nuorisopalveluiden ohjaajien työpanoksen nuorten kohtaamiseen. Nuorisopalvelujen työaikaseuranta siirtyi sähköiseen työaikajärjestelmään, kun Titania - työaikajärjestämään otettiin käyttöön syyskuussa 2016. Kesäleireille ilmoittauduttiin sähköisen järjestelmän kautta.

Toiminnan markkinointia on siirretty sähköisiin palveluihin. Nuorisopalveluiden nettisivut on uusittu ja toimintoihin ilmoittaudutaan nyt sähköisen järjestelmän kautta (surveyspal). Alueellinen Nobiili -nuorisotalokortti otettiin käyttöön.

Nuorisotyöttömyyden ehkäisy paranee.

Nuorisotyöttömät ohjautuvat nuorisopalveluiden työpajatoiminnan piiriin. Työpajoille määritellään täyttöaste ja täyttöaste toteutuu vähintään 95 %.

Täyttöaste määriteltiin yhdessä henkilöstön kanssa. Perusteena nuorten osallistuminen / päivä. Täyttöaste ei ole toteutunut viimeisen vuosineljänneksen osalta eikä myöskään koko vuoden osalta. Täyttöaste on koko vuoden aikana ollut 73 %. Syynä tähän ohjaajaresurssin vajeisuus pitkin vuotta.

	SITOVA TAVOITE	1/2016	2/2016	3/2016	4/2016	KOKO VUOSI	
PUU/ENTISÖINTI	8	6,9	5,7	5,3	6,2	6,0	75 %
MEDIA	10	7,4	8,6	6,9	4,0	6,7	67 %
PYÖRÄ/KULJETUS	3	3,7	1,8	2,2	1,8	2,4	80 %
STARTTI	6	4,5	4	5	3,5	4,3	72 %
JUHLA JA LAHJA	8	6,3	7,1	5,1	4,5	5,9	74 %
KOKO PAJA	KA 7					KA 5,1	KA 73 %

Uuden nuorisotilan selvitystyö

Uuden nuorisotilan osalta tehdään riittävät selvitykset eri sidosryhmien tarpeista ja toiveista sekä remontti- ja käyttökustannuslaskelmat eri kiinteistövaihtoehdoista. Asia tulee tuoda sivistyslautakuntaan päätettäväksi viimeistään maaliskuun kokoukseen.

Nuorisopalveluille on vuokrattu tilat entisestä oikeustalosta, Lampikatu 16. Tila on käytössä 1.11.2016 alkaen. Vuokrasopimus on voimassa määräaikaisesti 31.12.2017 asti ja jatkuu tämän jälkeen toistaiseksi voimassaolevana puolen vuoden irtisanomisajalla. Tilaan tehdään nuorten talo sekä nuorisotalotoiminnan tilat.

Sitova tavoite on toteutunut.

Talousarvion toteutuminen

Nuorisopalveluiden talousarvion menot ylittyivät, koska muutosta syntyi ennakoimattomia kuluja. Heinolan kaupunki joutui palauttamaan sille siirretyn perinnön, joka oli jo osoitettu Työpaja Torpalle. Nuorisopalveluiden talousarvion asetettujen tulojen väheneminen vaikutti nuorisopalveluiden nettoon.

440 NUORISOPALVELUT

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	466 890	0	466 890	353 792,90	113 097,10	75,8
MENOT	-1 199 900	-7 140	-1 207 040	-1 167 175,85	-39 864,15	96,7
NETTO	-733 010	-7 140	-740 150	-813 382,95	73 232,95	109,9
SUMU-POISTOT	-19 400	0	-19 400	-25 159,61	5 759,61	129,7

SIVISTYSLAUTAKUNTA YHTEENSÄ

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	2 232 180	59 980	2 292 160	2 292 150,74	9,26	100,0
MENOT	-27 078 530	-182 370	-27 260 900	-27 822 343,51	561 443,51	102,1
NETTO	-24 846 350	-122 390	-24 968 740	-25 530 192,77	561 452,77	102,2
SUMU-POISTOT	-1 318 700	0	-1 318 700	-1 371 520,20	52 820,20	104,0
ARVONALENTUMISET	0	0	0	-2 006 852,84	2 006 852,84	

LIIKUNTA- JA KULTTUURILAUTAKUNTA**450 KULTTUURIPALVELUT**

Vastuuhenkilö: kulttuurisihteeri Saija Jäppinen

Kulttuuritoimisto oli mukana pohjoismaiden suurimmilla matkamessuilla yhdessä Elin-keinoitoimen kanssa. Helmikuussa viikon mittainen Jääfestivaali Rantapuistossa keräsi ennätysyleisön. Heinolan kesäteatterin Voi veljet esityksen täyttöprosentti oli 84 %. Ryhmiä teatterissa kävi 181. Kesäteatterin yliyön hotellipaketteja myytiin yhteensä 632 kpl. Kulttuuri-toimisto tuotti matkailijoille suunnatun kesälehdän, jonka painosmäärä oli 30 000 kpl. Lehti sisälsi 22 artikkelia sekä 27 myytyä ilmoitusta.

Kesäteatterin lisäksi kulttuuritoimiston isoimpia tapahtumia oli Heinolassa Jyrää/Street Food Festival, Jään ja Valon juhla, kesän- ja joulunavaus, Wanhan Ajan Joulu, Unikeon päivä, Stand Up –show.

WPK-talolla oli kulttuuritoimiston tuottamia tapahtumia 24 kpl. WPK-talon käyttöaste kasvoi 24 %. Yhdistysten kausikäyttö kasvoi 77 %.

Heinolan museoissa järjestettiin vuonna 2016 yhteensä kymmenen erikoisnäyttelyä. Kivalterin talon perusnäyttely oli auki kesällä (31.5.-31.8.) sekä joulunaikaan (26.11. ja 17.12.-31.12.) Kävijöitä kaikissa kohteissa oli yhteensä 9 299 henkilöä, josta maksaneita kävijöitä oli 3 767 ja ilmaiskävijöitä 5 532. Ilmaiskävijöistä päiväkotilaisia sekä koululaisia oli yhteensä 947. Ilmaiskävijöihin on laskettu koululaisten ja alle 18-vuotiaiden lisäksi tapahtumakävijät.

Suosituimmat museon tapahtumia olivat Loppiaistapahtuma, Syysrepäisy ja Wanhan Ajan Joulu. Museon julkaisusarjassa ilmestyi taitelijamonografia Anja Juurikkalasta hänestä

kertovan näyttelyn yhteydessä. Vuoden 2016 loppuun mennessä Musketi-järjestelmään oli siirretty yhteensä 5 340 esineen tiedot.

Lintutarha oli näkyvästi mukana Yle:n miljoona linnunpönttöä kampanjassa, jonka aloitus oli Lahden torilla 19.2.2016. Lintutarha oli hyvin esillä valtakunnan johtavissa medioissa. Suosituimpien juttujen kävijämäärät facebookissa ovat olleet 150 000 – 330 000 tuhatta. Lintutarha oli mukana myös Suomen ensimmäisillä lintumessuilla Helsingissä. Lintutarhan toimintaa esiteltiin kuvaesityksin kymmenissä tapahtumissa.

Matkailijoiden palvelun helpottamiseksi Lintutarhalla valmistui toukokuussa QR – koodi, joka jakaa lintutietoutta älylaitteiden kautta. Tapahtumista suosituimmat ovat pönttöpäivä 9.4 ja lintutarhan joulu 16.12. Kirkkolammen ympäristöä on siistitty istutuksin ja uudella aidalla. Tarhan pihapiiriin valmistui myös uusi aita. Hoidettavia lintuja tuli vuoden aikana 221 yksilöä, joista pystyttiin luontoon vapauttamaan 92 yksilöä.

KÄVIJÄMÄÄRÄT

Kulttuuritoimisto

Kesäteatteri Voi Veljet	25 500
Street Food ja Heinolassa Jyrää	9 000
Jään ja Valonjuhla	5 000
Kesän- ja Joulunavaus (yhteensä)	2 500
Wanhan Ajan joulu	1 000

Museo

Maksaneet	3 767
Vapaakävijät	5 532
(alle 18-v., Taidemuseon Ystävät, pressin edustajat, avajaisvieraat, tapahtumapäivät)	

Lintutilanne

Hoitoon tulleet	221 yksilöä
Vapautetut	92 yksilöä

Sitovat tavoitteet

Kulttuuripalveluiden ja museon tehtävät selkiytetään tavoitteena joustava ja taloudellinen toimintakokonaisuus.

Kulttuuritoimiston ja museoiden henkilökuntaresurssin käyttö suunnitellaan ja uudet tehtäväkuvaukset otetaan käyttöön yhteistyössä henkilöstön kanssa.

Tehtävänkuvat on otettu käyttöön ja henkilökunnan määrä on pienentynyt viime vuodesta. Sitova tavoite on toteutunut.

WPK – talon taloudellinen ja toiminnallinen kokonaisuus selvitetään vuoden 2017 talousarviopäätöksiä varten.

Tavoitetilä: vuoden 2017 pohjalla on selkeä kuvaus WPK- talon toiminnasta, nykytilasta sekä tulevaisuuden vaihtoehdoista.

Selvitys on hyväksytty liikunta- kulttuurilautakunnassa 6.4.2016. Sitova tavoite on toteutunut.

Talousarvion toteutuminen

Kulttuuripalveluiden talousarvio alittui arvioitujen tulojen ylittymisellä.

450 KULTTUURIPALVELUT JA MUSEOT

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	728 670	181 290	909 960	1 011 876,83	-101 916,83	111,2
MENOT	-1 533 470	-176 110	-1 709 580	-1 710 573,29	993,29	100,1
NETTO	-804 800	5 180	-799 620	-698 696,46	-100 923,54	87,4
 SUMU-POISTOT	 -48 000	 0	 -48 000	 -47 911,98	 -88,02	 99,8

475 LIIKUNTAPALVELUT

Vastuuhenkilö: liikuntatoimenjohtaja Matti Nieminen

Uimahallin peruskorjauksen johdosta liikuntapalvelujen ohjaustoiminta järjestettiin korvaavissa tiloissa. Seurojen ja koulujen liikuntapalvelujen järjestäminen vaikeutui Myllyojan ja Seminaarin koulujen liikuntatilojen poistuttua käytöstä. Huomioon ottaen poikkeusolosuhteet toiminta pystyttiin järjestämään tyydyttävällä tasolla.

Liikuntapalvelut, elinvoimapaalvelut sekä Heinolan Latu tekivät ja teettivät yhteistyössä tykkilumiladun Raviradalle. Latu on osoittautunut menestykseksi. Laaja joukko kuntalaisia on käyttänyt hyväkseen tätä liikuntamahdollisuutta.

Sitova tavoite

Kunnossapidon seurantajärjestelmän toteutus yhteistyössä teknisen toimen kanssa.

Vuonna 2016 käynnistetään yhteistyössä teknisen toimen kanssa kunnossapidon seurantajärjestelmä 1-3 kunnossapitokohteessa.

Teknisen toimen edustajien kanssa on sovittu, että liikuntapaikkojen kunnossapitoa seurataan Suomen Liikunnan Ammattilaiset SLA ry:n kehittämän ja ylläpitämän ”Liikuntapaikkojen hoito.fi ” seurantajärjestelmän avulla. Järjestelmä sisältää mm. muokattavat hoitosuunnitelmat, kunnossapidon kalenterin sekä muistikirjan. Seurantajärjestelmän käyttöönottosopimus allekirjoitettiin 9.5.2016. Teknisen toimen ilmoituksen mukaan seurantajärjestelmää ei ole vielä otettu käyttöön. Sitova tavoite ei ole toteutunut.

Talousarvion toteutuminen

Liikuntapalveluiden tulojen toteutumiseen vaikutti uimahallin remontin valmistumisaikataulun siirtyminen vuoden 2017 alkuun.

475 LIIKUNTAPALVELUT

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	268 610	0	268 610	186 363,96	82 246,04	69,4
MENOT	-1 553 390	-1 550	-1 554 940	-1 511 684,80	-43 255,20	97,2
NETTO	-1 284 780	-1 550	-1 286 330	-1 325 320,84	38 990,84	103,0
SUMU-POISTOT	-222 800	0	-222 800	-216 506,03	-6 293,97	97,2

**LIIKUNTA- JA KULTTUURILAUTAKUNTA
YHTEENSÄ**

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	997 280	181 290	1 178 570	1 198 240,79	-19 670,79	101,7
MENOT	-3 086 860	-177 660	-3 264 520	-3 222 258,09	-42 261,91	98,7
NETTO	-2 089 580	3 630	-2 085 950	-2 024 017,30	-61 932,70	97,0
SUMU-POISTOT	-270 800	0	-270 800	-264 418,01	-6 381,99	97,6

SIVISTYSTOIMI YHTEENSÄ

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	3 229 460	241 270	3 470 730	3 490 391,53	-19 661,53	100,6
MENOT	-30 165 390	-360 030	-30 525 420	-31 044 601,60	519 181,60	101,7
NETTO	-26 935 930	-118 760	-27 054 690	-27 554 210,07	499 520,07	101,8
SUMU-POISTOT	-1 589 500	0	-1 589 500	-1 635 938,21	46 438,21	102,9
ARVONALENTUMISET	0	0	0	-2 006 852,84	2 006 852,84	

50 TEKNINEN TOIMI

Vastuuhenkilö: teknisen toimen johtaja Tapio Pesonen.

Tekninen toimi vastaa yhdyskuntatekniikkaan, kaavoitukseen ja maankäyttöön, toimitiloihin, ruoka- ja siivoushuoltoon, rakennusvalvontaan, ympäristötoimeen sekä maaseututoimeen liittyvien palveluiden tarjoamisesta kaupungin toimialoille, rakentamiselle ja yritystoiminnalle. Toiminnassa painotetaan asiakaslähtöisyyttä, joustavuutta ja kestävän kehityksen periaatteiden noudattamista.

TEKNINEN LAUTAKUNTA

Tekninen lautakunta vastaa muista tekniseen toimeen kuuluvista tehtävistä lukuun ottamatta rakennusvalvontatoimiston ja ympäristötoimiston tehtäviä.

500 TEKNISEN TOIMEN HALLINTO JA PELASTUSTOIMI

Vastuuhenkilö: hallintopäällikkö Marjo Nieminen 11.9.2016 asti
vs. hallintopäällikkö Janne Myntti 12.9.2016 alkaen

Hallinto-osasto vastaa teknisen lautakunnan, ympäristö- ja rakennuslautakunnan sekä teknisen toimen hallinto- ja talouspalveluista.

Maaseutuhallinnon palvelut on ostettu 1.1.2013 perustetulta Päijät-Hämeen alueelliselta maaseutuhallintoyksiköltä.

Pelastustoimen vastuuhenkilö: teknisen toimen johtaja Tapio Pesonen.

Pelastustoimi on hoidettu ostopalveluina Päijät-Hämeen liiton alaisena toimivalta Päijät-Hämeen pelastuslaitokselta. Tehtäväalue kattaa myös kaupungin vss-toiminnan kustannukset.

Sitovat tavoitteet

Teknisen toimen kuluerien kirjaamisprosessin tarkastelu ja tarvittaessa korjaaminen.

Kirjaamisprosessi on tarkennettu mm. kaupungin sisäisten vuokrien osalta. Talo-osaston huoltotyöntekijöiden palkkauskustannukset on jaettu kiinteistökohtaisesti kirjanpitoon.

Tulosalueella toteutetaan henkilöresurssien mitoitus ja tehtäväkuvien tarkastelu.

Henkilöstömitoituksen arviointi on siirretty tehtäväksi myöhempänä ajankohtana kaupungin-hallituksen 27.6.2016 (§ 158) päätöksellä.

500 TEKNISEN TOIMEN HALLINTO JA PELASTUSTOIMI

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	395 330	0	395 330	403 083,46	-7 753,46	102,0
MENOT	-3 159 100	0	-3 159 100	-2 892 776,51	-266 323,49	91,6
NETTO	-2 763 770	0	-2 763 770	-2 489 693,05	-274 076,95	90,1
 SUMU-POISTOT	 -185 100	 0	 -185 100	 -171 760,17	 -13 339,83	 92,8

502 MAANKÄYTTÖ JA MITTAUSTOIMI

Vastuuhenkilö: kaavoituspäälikkö Harri Kuivalainen

Sitovat tavoitteet

Kaupungin omistamien (kunnallistekniikan piirissä) olevien omakotitonttien varantoa on vähintään viideksi vuodeksi (30-60 kpl).

Varanto n. 70 kpl

Kaupungin omistuksessa olevaa asemakaavoitettua teollisuus/työpaikka-aluevarantoa on kymmeneksi vuodeksi (40-70 ha).

Luovutettavissa olevia valmiita yritystontteja on noin 18 ha.

Kaavoitettuja yritystontteja, joilla ei ole kunnallistekniikkavalmiutta, on noin 32 ha.

Kunnallistekniikan piirissä olevia yritystontteja on n. 20 kpl jäljellä ja lukumäärä on laskenut tasaisesti. Pienet/edulliset ja hyvällä sijainnilla olevat tontit uhkaavat loppua ensin. Tonttien luovutusehtoja on muutettu (KH 13.6.2016 § 144) siten, että rakentamattomat tontit luovutetaan pääsääntöisesti vuokraamalla, koska aiemmin luovutetuista tonteista iso osa on päätyntä vajaan käyttöön.

Kiinteistöjen talousarvion mukainen myyntitavoite saavutetaan. Kaupungilla on riittävä raakamaareservi.

Myyntitavoitetta ei saavutettu, koska Ruotsalaisen mökkitontteja ei valituksista johtuen päästy myymään vuoden 2016 aikana. Heinolassa pientalotonttien kysyntä on jatkunut hyvin vähäisenä. Kaupungilla on raakamaa, mutta sitä tarvitaan vielä lisää maanhankinnan painopistealueilta, kuten Vierumäeltä. Raakamaareservi kohentui Myllykylässä, josta päätettiin ostaa 15,6 ha:n suuruinen alue (kauppa tullut lainvoimaiseksi). Maanomistajien kanssa on menossa neuvotteluja useista alueista.

Kaavoitusohjelmassa painotetaan keskustan kerrostalotonttien ja palvelukorttelien kaavoittamista vanhuspalveluohjelman toteuttamiseksi.

Asia huomioidaan kaavoitusohjelmassa, jonka hyväksyminen jäi vuoden 2017 puolelle. Palveluasuntoja voidaan rakentaa myös kerrostalotontteille, joita Heinolassa on paljon vapaana. Tällä hetkellä on useita palvelukotihankkeita, joille tontit on varattu, käynnistymässä Heinolassa.

Tulee panostaa aktiivisempaan tontinmyyntiin ja tyhjillään olevien kiinteistöjen myyntiin.

Maankäyttöosastolla on käytetty huomattavasti resursseja tonttien markkinointiin sekä osallistuttu aktiivisesti koko kaupungin markkinointiin. Ulkopuolinen kiinteistövälittäjä on osallistunut myös kaupungin tonttien markkinointiin. Rakennusten myyminen ei ole maankäyttöosaston vastuulla.

502 MAANKÄYTTÖ JA MITTAUSTOIMI

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	1 261 000	0	1 261 000	1 424 316,45	-163 316,45	113,0
MENOT	-1 361 930	0	-1 361 930	-1 316 625,63	-45 304,37	96,7
NETTO	-100 930	0	-100 930	107 690,82	-208 620,82	-106,7
SUMU-POISTOT	-7 800	0	-7 800	-11 313,42	3 513,42	145,0

504 METSÄ- JA KALATALOUS

Vastuuhenkilö: rakennuspäällikkö Ari Matteenen

Metsätoimiston toiminta-alue on kaupungin omistamien metsien hoito- ja hakkuutoiminta, kaavoitettujen alueiden metsänhoito, metsien virkistyskäytön edistäminen ja ylläpito sekä kaupungin omistamien ja hallitsemien vesialueiden kalatalous.

Sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet

Metsäsuunnitelman kuviotietokannasta 30 % tarkistetaan ja päivitetään uudella suunnitelmaohjelmistolla uuden suunnitelman (v. 2019) pohjaksi.

Kuvioita päivitettiin 30 %.

Tavoitteet 2016 – 2019

- Kaupungin metsäsuunnitelman tietokanta pidetään ajan tasalla.
- Metsäsuunnittelun uusi ForestKIT ohjelmisto otetaan täysimääräisesti käyttöön.
- Toteutetaan uusien kaava-alueiden hakkuut.
- Muuttuneiden metsälakien mahdollisuudet hakkuissa etenkin kansallisen kaupunkipuiston alueella otetaan käyttöön.
- Korjataan yksikön hoidossa olevan polkuverkoston pitkospuut ja muut rakenteet.
- Kalastuksen valvonnan näkyvyyttä kohennetaan.
- Rapukannat selvitetään ja niiden kehitystä seurataan ja tarvittaessa tehdään päätöksiä kantojen turvaamiseksi.
- Uudistuvan kalastuslain ja -asetuksen muutokset ja Heinolan kalastusalueen päätökset huomioidaan toiminnassa.

Tavoitteet saavutettiin vuoden 2016 osalta. Metsälakien ja kalastuslainsäädännön muuttumisen vaikutuksia toteutetaan vielä vuosina 2017-2018.

Metsätoimiston suoritteet ja tunnusluvut

	2013	2014	2015	2016 (tavoite)	2016 (toteutuma)
Metsänhoitotyöt, ha	157	165	110	120	101,7
Uudistushakkuut, ha	16	21	20	22	26,4
Kasvatushakkuut, ha	112	86	110	110	93,0
Urheilukal. luvat, kpl	515	602	600	650	383
Rautjärven luvat, kpl	2547	2236	2600	2700	2490
Selkävesiluvat, kpl	2240	2342	2300	2200	1758

Toiminnalliset muutokset:

Elokuusta 2016 lukien on kaupungilla yksi vakituinen ammattimetsuri. Tarvittaessa metsänhoitotöihin ja hankintahakkuisiin otetaan organisaation ulkopuolisia yrittäjiä tai muita toimijoita.

504 METSÄ- JA KALATALOUS

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	540 500	0	540 500	576 008,51	-35 508,51	106,6
MENOT	-311 890	-1 520	-313 410	-351 097,50	37 687,50	112,0
NETTO	228 610	-1 520	227 090	224 911,01	2 178,99	99,0
SUMU-POISTOT	-800	0	-800	-1 377,58	577,58	172,2

505 KUNNALLISTEKNISET TYÖT JA PUISTOT

Vastuuhenkilö: rakennuspäällikkö Ari Matteenen

Sitovat tavoitteet

Tavoite katujen hoidossa 1,2 €/m².

Tavoite saavutettiin. Hoitokustannukset olivat 1,16 €/m².

2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1,08	1,01	1,11	0,99	1,14	1,07	1,19	1,16

Ulkoliikuntapaikoilla (ulkokentät, uimarannat, ladut ja kuntopolut) käytetään sivistystoimen kanssa laadittua kunnossapitoluokitusta.

Kunnossapitoluokitus on otettu käyttöön.

Yleiset tavoitteet

Annetut ja tulevat työvelvoitteet sekä tavoitteet hoidetaan mahdollisimman hyvin ja kustannustietoisesti määrärahojen puitteissa niin että kaupunkilaisten viihtyisyys ja turvallisuus taataan kaikissa tilanteissa niin kesällä kuin talvellakin. Lisäksi toiminnassa reagoidaan mahdollisimman nopeasti tulleeeseen palautteeseen sekä kaupunkilaisten pyyntöihin. Lisäksi lisätään puistoalueiden turvallisuuden varmistamista niin istutusten kun leikkialueidenkin osalta. Uusia alueita ei ole rakennettu lisää, jotta pystymme nykyisillä resursseilla säilyttämään hyvän hoitotason.

<u>Rakentamismääriä</u>	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
katu/tie	367 m	0 m	240 m	150 m	650	315 m	280 m
jk/pp	-	270 m	1030 m	700 m	70	640 m	280 m
vesijohto	1223 m	1450 m	360 m	360 m		345 m	1830 m
jv-viemäri	982 m	1390 m	290 m	360 m		402 m	295 m
sv-viemäri	-	550 m	1004 m	1055 m		1138 m	520 m
paineviemäri	-	0 m	-			52 m	1775 m
tonttiliittymät	28 kpl	34 kpl	55 kpl			17 kpl	12 kpl
pumppaamot	1 kpl	0 kpl	0 kpl			-	3 kpl
louhinta	173 m ³	98 m ³	189,5 m ³	1923 m ³	652 m ²	1872,5 m ³	538 m ³

Muut toiminnalliset tiedot:

Kalustoa on saatu osittain uusittua (2 uutta henkilöautoa ja 3 uutta pakettiautoa) mutta osa on vanhaa ja korjauskulut ovat korkeat. Teiden päällystystä tehtiin edellisvuoteen nähden noin kaksinkertainen määrä, johtuen siihen varattujen määrärahojen lisäämisestä.

Viherpalvelut saivat toteutettua kaikki investointikohteensa sovitussa aikataulussa. Vene- ja laituripaikat mitattiin ja tarkistettiin uuden varausjärjestelmän vuoksi. Huonot ja käyttökelvottomat paikat poistettiin käytöstä. Venepaikkoja yhteensä 1198kpl joista tuloja oli 64 t€. Puistometsiä raivattiin 8,62 ha ja puunkaatoa myönnettiin yht. 188 kpl.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Talousarvioylitys johtui palkkakulujen, energiakulujen, jätevesikulujen ja joukkoliikennekulujen ylittymisestä. Joukkoliikennemäärärahat ylittyivät noin 150 t€ ja jätevesimäärärahat noin 50 t€. Jätevesiä koskeva määrärahojen ylitys johtui jäännöspääoman koron huomioimatta jätöstä talousarvion laadinnassa. Palkkojen ja joukkoliikenteen osalta talousarvioon on tullut kirjausvirhe. Energiakulujen säästömahdollisuus arvioitiin todellista suuremmaksi (katuvalot).

Työllisyystuella tai työkokeilussa Viherpalveluissa työskenteli 2015–2016 aikana 15 henkilöä. Palkkatukityöllistäminen näkyy palkkamenoissa ylityksenä. Kuntouttava työtoiminta tekee lisäksi osan Viherpalveluiden kiinteistönhoitotoista mikä vähentää viherpalvelujen sisäisiä tuloja.

505 KUNNALLISTEKNISET TYÖT JA PUISTOT

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	2 117 930	52 120	2 170 050	2 056 813,36	113 236,64	94,8
MENOT	-4 787 980	-175 250	-4 963 230	-5 318 901,16	355 671,16	107,2
NETTO	-2 670 050	-123 130	-2 793 180	-3 262 087,80	468 907,80	116,8
SUMU-POISTOT	-1 215 000	0	-1 215 000	-1 209 079,48	-5 920,52	99,5

516 VESIHUOLTO

Vastuuhenkilö: rakennuspäällikkö Ari Matteenen

Sitovat tavoitteet

Veden jakelussa vuotovedet ja laskuttamaton vesi alle 15 % pumpatusta vesimäärästä.

Vuotovesien ja laskuttamattoman veden osuus oli 14,2 %.

Jäteveden viemäröinnissä vuotovesien osuus alle 50 % jätevedenpuhdistamolle johdetusta jätevesimäärästä.

Vuotovesien osuus oli 47,6 % jätevedenpuhdistamolle johdetusta jätevesimäärästä.

Vesihuoltolaitoksen maksama korvaus peruspääomasta ja jäännöspääomasta

Vesihuoltolaitos eriytettiin vuoden 2015 alusta kirjanpidollisesti. Valtuusto on vahvistanut vesihuollon peruspääoman (9,102 M€) ja sitä perittäväksi korvaukseksi 6 %. Hulevesien käsittely on eriytetty vesihuoltolaitoksesta laskennallisesti ja taseen jäännöspääoman koroksi valtuusto on vahvistanut myös 6 %. Korvausta vesihuollon peruspääomasta maksettiin 0,546 M€ ja korvausta huleveden jäännöspääomasta 0,056 M€.

Vesilaitokselle on laadittu tuloslaskelma, jonka mukaan tilikauden tulos on 0,379 M€. Peruspääoman 6%:n pääomakorvaus mukaan lukien vesihuollon tuotto on 0,925 M€ eli 10,2 % peruspääomalle. Hulevesien tuloslaskelma osoittaa n. 0,164 M€:n tappiota.

Muut toiminnalliset tiedot

Vuohkallio - Luhtapauni varmuusvesiyhde ja Luhtapaunin paineenkorotusasema otettiin käyttöön vuoden 2016 alkupuolella. Vesihuoltolinja Ansavaaran kautta Heikkimäen alueelle mitoitettiin, suunniteltiin ja rakennettiin vuoden 2016 aikana.

Kausantien ja Aholantien jätevedenpumppaamoiden saneeraussuunnittelu valmistuivat vuoden 2016 alussa. Saneeraus aloitettiin suurentamalla Kausantien jätevesipumppaamon jälkeinen paineviemäri vuoden 2016 aikana.

Vuoden 2016 aikana on selvitetty uusia pohjavedenottomahdollisuuksia jatkaen vuonna 2014 aloitettua työtä. Vuoden 2016 aikana selvitettiin Kullaanlähteiden alueen vedenottopotentiaalia. Tutkimuksesta valmistuneen raportin mukaan nykyisen Kullaanlähteen vedenottamon vedenottopotentiaalia voitaisiin mahdollisesti nostaa ja toisaalta alueelta voisi olla mahdollista löytää uusi vedenottamon paikka.

Valtuusto hyväksyi vesihuollon kehittämissuunnitelman ja uudet vesihuoltolaitoksen toiminta-alueet vuoden 2013 alkupuolella. Korkein hallinto-oikeus vahvisti vesihuoltolaitoksen toiminta-alueet valtuuston vuonna 2013 päättämän mukaisesti 31.5.2016.

Jätevedenpuhdistamon koko vuoden puhdistettu vesimäärä oli 2 262 416 m³, keskimäärin 6 181 m³/vrk. Koko vuotta tarkastellen jätevedenpuhdistamo toimi typenpoistoa lukuun ottamatta hyvin. Kiintoaineen ja COD:n lupaehdot sekä lupaehtojen mukaiset pitoisuudet saavutettiin kaikilla näytekertoilla tai jaksoilla. Fosforireduktiota ei saavutettu vuoden ensimmäisellä jaksolla. Typenpoistotavoitetta ei saavutettu koko typenpoistokauden aikana.

Jätevedenpuhdistamon uudet lupaehdot astuivat voimaan 23.6.2016. Investointiohjelmaan varattiin vuosille 2017 ja 2018 määrärahaa jätevedenpuhdistamon tehostamisen suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Tunnusluvut ja suoritteet

vesijohtoverkoston pituus	226 km
viemäriverkoston pituus	267 km
myydyn veden määrä	1 193 749 m ³
pumpatun veden määrä	1 391 249 m ³
vastaanotetun jäteveden määrä	2 262 416 m ³
laskutetun jäteveden määrä	1 186 133 m ³

516 VESIHUOLTO

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	3 704 380	0	3 704 380	3 929 125,57	-224 745,57	106,1
MENOT	-2 806 100	-15 620	-2 821 720	-2 871 434,91	49 714,91	101,8
NETTO	898 280	-15 620	882 660	1 057 690,66	-175 030,66	119,8
 SUMU-POISTOT	 -813 100	 0	 -813 100	 -842 317,01	 29 217,01	 103,6

520 RAKENNUKSET JA ISÄNNÖINTI

Vastuuhenkilö: kiinteistöpäällikkö Ilpo Hyytiä

Sitovat tavoitteet

Tavoitteena on toiminnan järjestäminen siten, että käyttökustannusten nousu ei ylitä yleistä kiinteistöjen ylläpidon kustannusnousua (1,4 % vuonna 2014). Laatutavoite vähintään 3,7/5.

Kiinteistöjen ylläpidon kustannusindeksin (2000=100) muutos 2015Q3 → 2016Q3 (viimeisin julkaistu indeksiluku) on 1,3 %. Kaupungin kiinteistöjen hoitokulut nousivat vuodesta 2015 12,3 %. Nousu johtui pääosin rakennusten huolto- ja kunnossapito-menojen kasvusta (parakkikou-lut). Asiakastyytyväisyyskyselyn tulos oli 3,50/5.

Tekninen toimi tekee kiinteistöjen kunnossapidon ja korjauksen pitkän tähtäyksen suunnitelmat ja ne liitetään vuoden 2017 budjettiehdotukseen.

Pitkän tähtäimen suunnitelmat on laadittu niistä kiinteistöistä, joista on tehty kuntotutkimus. Suunnitelmat on huomioitu talouden suunnittelussa.

Tekninen toimi tekee tyhjiällä olevista rakennuksista vaihtoehtolaskelman ja esityksen kustannustehokkaimmasta mallista maaliskuun 2016 loppuun mennessä. Selvitys on tehty ja se on käsitelty kaupunginvaltuustossa 27.6.2016.

Muut toiminnalliset tiedot

Toukokuussa alkoi Hopeasillan rakennustyöt ja valmistuvat heinäkuussa 2017. Uimahallin peruskorjaus valmistui 30.12.2016.

Keskustan kouluverkosta tehtiin päätökset ja hankesuunnittelut aloitettiin niin Sinilähde-talon kuin lukionkin osalta. Korkein hallinto-oikeus ratkaisi Sinilähde-talon Aholantien tonttiasian kaupungin hyväksi.

520 RAKENNUKSET JA ISÄNNÖINTI

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	6 265 950	11 800	6 277 750	6 962 236,54	-684 486,54	110,9
MENOT	-6 908 430	-363 900	-7 272 330	-7 415 500,01	143 170,01	102,0
NETTO	-642 480	-352 100	-994 580	-453 263,47	-541 316,53	45,6
SUMU-POISTOT	-164 500	0	-164 500	-170 820,73	6 320,73	103,8

550 RUOKA- JA SIIVOUSPALVELUOSASTO

Vastuuhenkilö: palvelupäällikkö Elsi Lääveri

Ruokapalvelu yksikkö tuottaa ateriapalveluja kaupungin kaikille asiakasryhmille. Asiakkaita ovat päivähoito yksiköt, oppilaitokset, sairaala, koti-, vanhus- ja vammaispalvelun eri asiakasryhmät, sekä henkilöstö. Lisäksi ateriapalveluja myydään Heinolan työvalmennuskeskukselle.

Siivouspalveluyksikkö tuottaa siivouspalveluja kaupungin kiinteistöissä, sekä sairaala-apulaispalveluja sairaalassa ja Mäntylässä.

Sitova tavoite

Asiakaskyselyt eri asiakasryhmille.

Tyytyväisyys palvelutasoon vähintään 3/5.

Asiakaskyselyt ovat toteutuneet kaikissa asiakasryhmissä. Tavoitteellinen tyytyväisyys palvelutasoon toteutui. Asiakastyytyväisyys ruokapalveluun 4,19, siivouspalveluun 3,97

Muut toiminnalliset tiedot

Uutena kohteena Sahanniemen palvelukeskuksen ateria- ja siivouspalvelut. Lukio siirtyi väistötiloihin ja ruoka- ja siivoushenkilöstö sijoitettiin uudelleen.

Tunnusluvut ja suoritteet 2014 2015 2016

Ateriasuorite määrä /vuosi	899 610	851 716	849 800
Omakustannushinta €/suorite	4,87	4,78	4,30
Siivouspalvelu €/m ² /kk	1,81	1,80	1,69
Siivouspalvelun €/ siivoustunti	19,78	19,39	17,98

550 RUOKA-JA SIIVOUSPALVELUT

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	5 965 140	15 130	5 980 270	5 824 944,13	155 325,87	97,4
MENOT	-5 956 830	-175 070	-6 131 900	-5 824 844,12	-307 055,88	95,0
NETTO	8 310	-159 940	-151 630	100,01	-151 730,01	-0,1
 SUMU-POISTOT	 -56 200	 0	 -56 200	 -73 362,38	 17 162,38	 130,5

**TEKNINEN LAUTAKUNTA
YHTEENSÄ**

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	20 250 230	79 050	20 329 280	21 176 528,02	-847 248,02	104,2
MENOT	-25 292 260	-731 360	-26 023 620	-25 991 179,84	-32 440,16	99,9
NETTO	-5 042 030	-652 310	-5 694 340	-4 814 651,82	-879 688,18	84,6
 SUMU-POISTOT	 -2 442 500	 0	 -2 442 500	 -2 480 030,77	 37 530,77	 101,5

YMPÄRISTÖ- JA RAKENNUSLAUTAKUNTA

594 YMPÄRISTÖTOIMI

Vastuuhenkilö: ympäristöpäällikkö Kai Virtanen

Ympäristötoimi hoitaa kunnallisia ympäristönsuojelun tehtäviä. Ympäristötoimen talousarvioon sisältyvät myös ympäristöterveydenhuollon ja eläinlääkintähuollon tehtävät, jotka ostetaan Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymältä.

Sitovien tavoitteiden toteutuminen

Vuoden 2016 valvontaohjelman mukaiset määräaikaistarkastukset toteutetaan 100-prosenttisesti.

Vuoden 2016 valvontaohjelmasta toteutui 100-prosenttisesti ympäristölupavelvollisten kohteiden tarkastukset (11 kpl), ympäristönsuojelulain mukaisesti rekisteröityjen kohteiden tarkastukset (3 kpl) ja maa-aineslupavelvollisten kohteiden tarkastukset (14 kpl). Kaikkiaan vuoden 2016 valvontaohjelman toteuma oli 87 %.

Se, että tarkastuksia tehtiin määrältään valvontaohjelmaa vähemmän, johtuu osin tarkastuskohdeyritysten sulautumisesta osaksi toista tarkastetuksi tullutta toimintaa, osin siitä, että tarkastusta ei pidetty tarkoituksenmukaisena kesken toimintaan liittyvän oikeusprosessin tai toiminnan keskeneräisten lopettamistoimenpiteiden takia tai ilmenneen toiminnan luonteen takia.

Muut toiminnalliset tiedot

Ympäristötoimi hoitaa Hartolan ja Sysmän kuntien ympäristönsuojelun tehtävät kuntien välisten ostopalvelusopimusten mukaisesti. Ympäristöviikko 19.- 25.9.2016 organisointiin yhteistyössä Lahden kaupungin kanssa.

594 YMPÄRISTÖTOIMI

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	127 500	3 510	131 010	94 421,95	36 588,05	72,1
MENOT	-687 150	-11 540	-698 690	-627 625,58	-71 064,42	89,8
NETTO	-559 650	-8 030	-567 680	-533 203,63	-34 476,37	93,9
 SUMU-POISTOT	 -8 200	 0	 -8 200	 -16 242,01	 8 042,01	 198,1

596 RAKENNUSVALVONTA

Vastuuhenkilö: Vastaava rakennustarkastaja Juha Mara

Sitovien tavoitteiden toteutuminen

Rakennuslupien käsittelyaika pidetään enintään neljässä (4) viikossa.

Rakennuslupien keskimääräinen käsittelyaika on ollut noin 16 päivää. Tavoite on toteutunut.

Rakennusvalvonnasta aiheutuvat kulut katetaan vähintään 75 %:sti lupamaksuilla.

Lupamaksuilla on katettu noin 90 % rakennusvalvonnan menoista. Tavoite on toteutunut.

Muut toiminnalliset tiedot

Rakennusvalvonnan sähköiseen arkistoon siirrettiin skannattuja pääpiirustuksia noin 10 500 kpl ja testiarkisto otettiin käyttöön.

596 RAKENNUSVALVONTA

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	330 000	10 770	340 770	345 075,39	-4 305,39	101,3
MENOT	-382 120	-21 790	-403 910	-382 232,03	-21 677,97	94,6
NETTO	-52 120	-11 020	-63 140	-37 156,64	-25 983,36	58,8
SUMU-POISTOT	-2 200	0	-2 200	-3 885,75	1 685,75	176,6

YMPÄRISTÖ- JA RAKENNUSLAUTAKUNTA

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	457 500	14 280	471 780	439 497,34	32 282,66	93,2
MENOT	-1 069 270	-33 330	-1 102 600	-1 009 857,61	-92 742,39	91,6
NETTO	-611 770	-19 050	-630 820	-570 360,27	-60 459,73	90,4
SUMU-POISTOT	-10 400	0	-10 400	-20 127,76	9 727,76	193,5

TEKNINEN TOIMI YHTEENSÄ

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	20 707 730	93 330	20 801 060	21 616 025,36	-814 965,36	103,9
MENOT	-26 361 530	-764 690	-27 126 220	-27 001 037,45	-125 182,55	99,5
NETTO	-5 653 800	-671 360	-6 325 160	-5 385 012,09	-940 147,91	85,1
SUMU-POISTOT	-2 452 900	0	-2 452 900	-2 500 158,53	47 258,53	101,9

KÄYTTÖTALOUSOSA YHTEENSÄ

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	39 039 170	217 940	39 257 110	38 820 296,97	436 813,03	98,9
MENOT	-146 479 220	-3 513 600	-149 992 820	-147 833 830,56	-2 158 989,44	98,6
NETTO	-107 440 050	-3 295 660	-110 735 710	-109 013 533,59	-1 722 176,41	98,4
SUMU-POISTOT	-5 100 000	0	-5 100 000	-5 168 478,92	68 478,92	101,3
ARVONALENTUMISET	0	0	0	-2 006 852,84	2 006 852,84	

2.2.2. Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Tässä yhteydessä käsitellään tuloslaskelman rivien ”verotulot”, ”valtionosuudet” sekä ”rahoitustuotot ja kulut” toteutuma ja verrataan niitä talousarvion tuloarvioihin ja määrärahoihin.

Tuloslaskelman poistoerojen ja varausten kirjaukset ovat tuloksenkäsittelyeriä, joihin ei varauduta talousarviossa. Tilinpäätökseen liittyvät toimenpiteet on selostettu esityksessä tilikauden tuloksen käsittelyksi (s.33).

Energiarahasto sisältyy kaupungin omaan pääomaan ja sen on muodostettu ylijäämäisestä tuloksesta vuoden 1999 tilinpäätöksessä. Rahaston alkuperäisestä peruspääomasta on jäljellä taseeseen kertyneiden alijäämien kattamisten jälkeen 15,1 M€ (38%).

Kun puhutaan energiarahaston varoista tai sijoituksista, tarkoitetaan Heinola Energia Oy:n osakkeiden myynnistä saatua kauppahintaa (51,6 M€), joka sijoitettiin vuonna 1999 kokonaisuudessaan arvopaperimarkkinoille. Rahaston pääomalla (15,1 M€) ja kaupunginhallituksen hallinnoitavana olevilla rahaston varoilla (n. 80 M€) ei ole siten keskenään kirjanpidollista yhteyttä.

Rahaston sijoitusten tuotot ja kulut käsitellään tuloslaskelmaosan tehtävässä 720.

700 VEROTUS

Vuoden 2015 verotus valmistui lokakuussa 2016. Kunnallisveroprosentti oli edelleen 20,50 ja maksuunpannut kunnallisverot vähenivät 0,8 %. Koko maan keskimääräinen veroprosentti oli 19,83 (2014:19,74) ja maksuunpannut kunnallisverot kasvoivat 1,6 %. Verotuksessa tehtävät vähennykset huomioiden kaupungin efektiivinen kunnallisveroveroaste oli 14,97 %, kun se koko maassa oli keskimäärin 14,94 %.

Vuoden 2016 kunnallisveroprosentiksi oli päätetty myös 20,50. Kunnallisveroja tilitettiin yhteensä 62,1 M€, mikä oli 0,8 % enemmän kuin edellisenä vuotena. Koko maan keskimääräinen veroprosentti oli 19,87 % ja kunnallisverotuloja tilitettiin 2,0 % edellisvuotta enemmän.

Yhteisöverotuloissa kuntaryhmän jako-osuutta on korotettu vuodesta 2009 lähtien mm. suhdannesyistä. Jako-osuus oli vuonna 2016 30,92 % (-15: 36,87). Kaupungin jako-osuus kuntaryhmän sisällä on ollut laskusuunnassa:

2003: 0,4665 %	2004: 0,3699 %	2005: 0,3140 %	2006: 0,3148 %	2007: 0,2897 %
2008: 0,2885 %	2009: 0,3120 %	2010: 0,2821 %	2011: 0,2229 %	2012: 0,2278 %
2013: 0,2631 %	2014: 0,2348 %	2015: 0,2109 %	2016: 0,1930 %	2017: 0,1680 %

Vuonna 2016 yhteisöverojen tuotto Heinolassa oli 3,0 M€ eli 14,9 % edellisvuotta pienempi. Kaikkiaan kuntien yhteisöverotulot vähenivät 6,3 %.

Vuoden 2016 kiinteistöveroprosentit oli päätetty entisen suuruisiksi. Kiinteistöveron kokonaistuotto oli 6,25 M€ eli 4,9 % edellisvuotta enemmän. Koko maassa kiinteistöverotuotot kasvoivat 4,2 %.

Kaikki verolajit yhteen laskien verotulot kasvoivat Heinolassa edellisvuodesta 0,38 % ja koko maassa 1,5 %.

Verotulojen erittely (1000 euroa)

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Verotulot yhteensä	69 050	0	69 050	71 326	+2 276
Kunnan tulovero	59 750	0	59 750	62 084	+2 334
Osuus yhteisöveron tuotosta	3 200	0	3 200	2 993	- 207
Kiinteistövero	6 100	0	6 100	6 249	+ 149

Oheisessa taulussa on kuvattu kunnallisveroprosentin ja maksuun pannun kunnallisveron kehitystä vuosina 1997- 2015. Maksuunpannut verot ovat kasvaneet keskimäärin 3,00 %/v, josta veronkorotusten vaikutus on 1,10 prosenttiyksikköä.

Verovuosi	Tuloveroprosentti	Maksuun pantu kunnallisvero , milj.€	Muutos %
1997	17,00	36,499	0,8
1998	17,50	38,950	6,7
1999	17,50	39,272	0,8
2000	17,50	40,815	3,9
2001	17,50	41,873	2,6
2002	18,00	43,873	4,8
2003	18,75	46,591	6,2
2004	18,75	47,342	1,6
2005	19,00	48,702	2,9
2006	19,00	50,505	3,7
2007	19,00	53,857	6,6
2008	19,00	56,031	4,1
2009	20,00	57,064	1,8
2010	21,00	60,287	5,6
2011	20,50	59,989	- 0,5
2012	20,50	60,266	0,5
2013	20,50	61,949	2,8
2014	20,50	62,385	0,7
2015	20,50	61,889	- 0,8

700 VEROTUS

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	69 050 000	0	69 050 000	71 325 863,74	-2 275 863,74	103,3
NETTO	69 050 000	0	69 050 000	71 325 863,74	-2 275 863,74	103,3

710 KÄYTTÖTALouden VALTIONOSUUDET

Talousarvio oli jouduttu laatimaan epävarmojen ennusteiden varaan. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus on negatiivinen johtuen tilityksistä vähennettävästä omarahoitusosuudesta. Maahanmuuttajien opetuksen vos:n lisäys selittää pääosin OKM:n valtionosuuksien nettomenojen alittumisen.

Valtionosuuksien erittely (1000 €)

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Valtionosuudet yhteensä	40 500	0	40 500	41 022	+ 522
Kunnan peruspalvelujen (ns. yhden putken valtionosuus ml. tasaukset	43 700	0	43 700	43 476	- 224
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-3 200	0	-3 200	-2 454	+ 746
Harkinnanvarainen valtionosuu- den korotus	0	0	0	0	0

710 KÄYTTÖTALouden VALTIONOSUUDET

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	40 500 000	0	40 500 000	41 022 031,00	-522 031,00	101,3
NETTO	40 500 000	0	40 500 000	41 022 031,00	-522 031,00	101,3

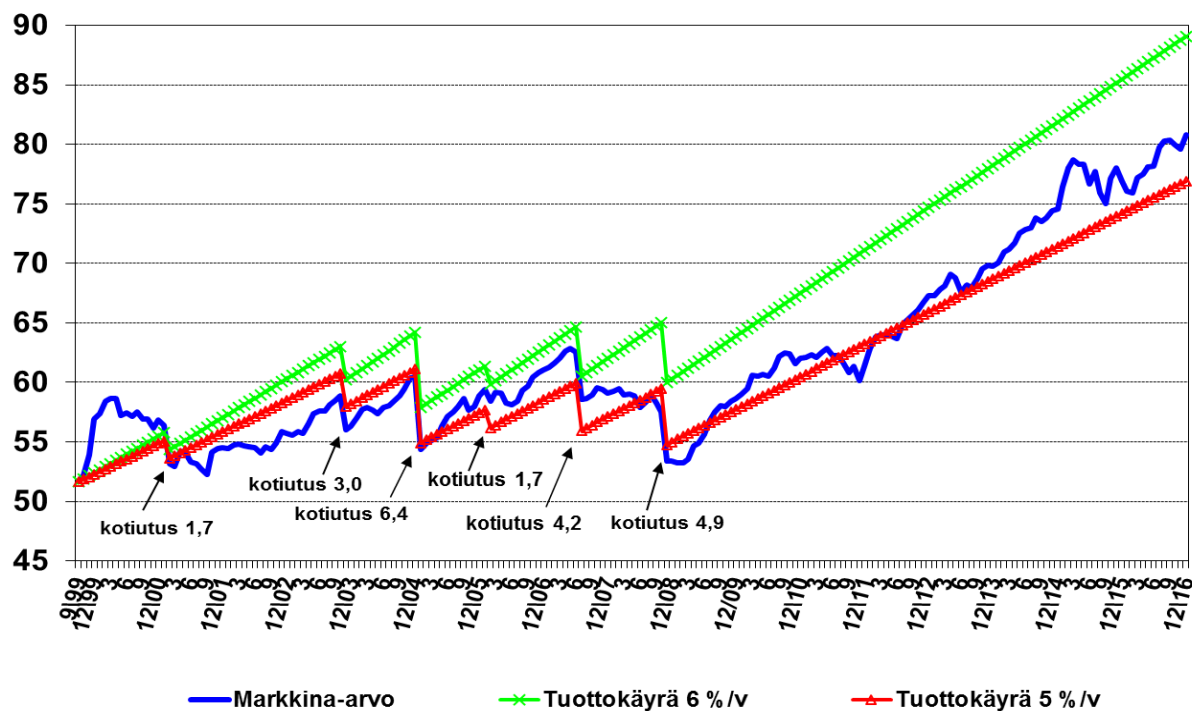
720 KOROT JA MUU RAHOITUS

Tehtävän talousarvio on nettositova. Energiarahaston sijoitussalkkujen kirjanpidollinen nettotuotto oli 4,1 % ja rahamääräisesti 2,974 M€ (-15: 3,197), kun talousarviossa tuotoksi oli arvioitu 3,1 M€. Kirjanpidollinen tuotto muodostuu myyntien yhteydessä syntyneistä voitoista ja tappioista sekä arvonalennusten kehityksestä.

Sijoitustoiminnassa matala korkotaso jatkoi vastoin odotuksia alenemistaan ja markkina-arvolla mitattuna korkosijoitukset tuottivat ennakoitua paremmin. Erityisesti osakesijoitusten tuotto parani edellisvuodesta. Energiarahaston sijoitusten markkina-arvoilla laskettu vuosituotto oli 5,11 %. Vuoden päättyessä sijoituksista 77% oli korkorahastoissa ja käteisvaroissa (-15: 78 %), 22 % osakerahastoissa (-15: 21 %) ja 1 % indeksilainoissa (-15: 1 %).

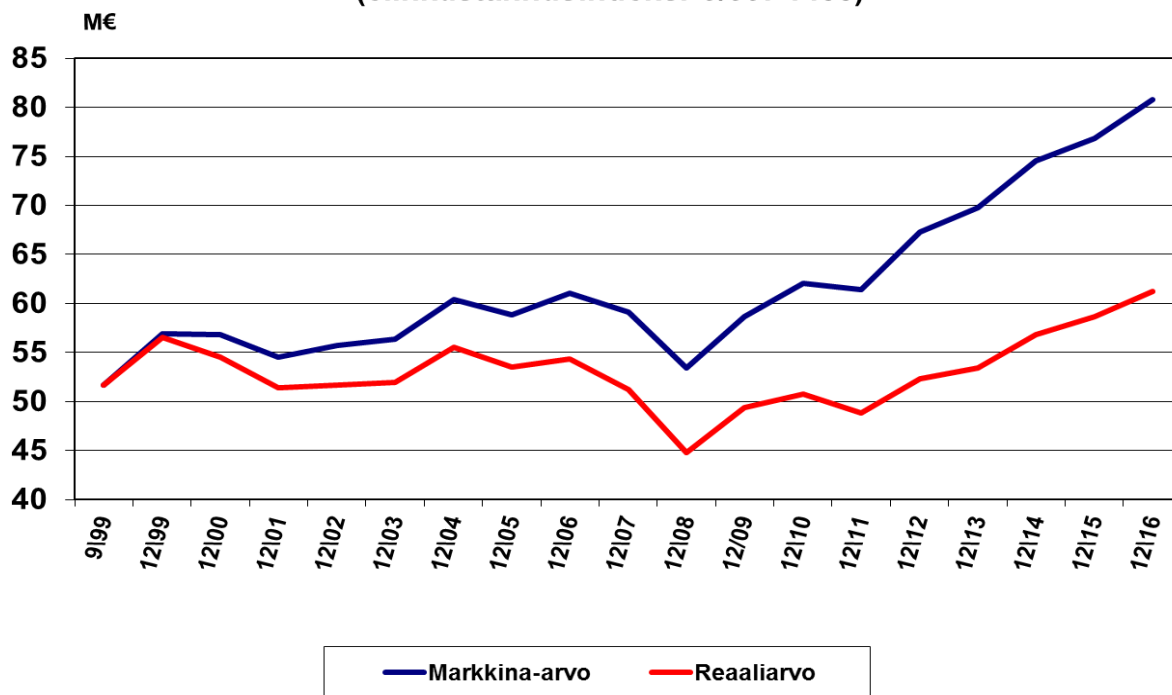
Energiarahaston sijoitusten kirjanpitoarvo oli vuoden päättyessä 74,0 M€ (-15: 71,0), mihin sisältyy 0,160 M€:n (-15: 0,780) arvonalennuskirjaukset, jotka ovat myöhemmin kurssikehityksen salliessa tuloutettavissa. Kirjanpitoarvoon sisältyvät arvonnousuja oli vastaavasti 6,805 M€ (-15: 5,842). Energiarahaston sijoitusten markkina-arvo oli vuoden lopussa 80,799 M€ (-15: 76,871).

HEINOLAN ENERGIARAHASTON SIOITUKSET 13.9.1999 - 31.12.2016 (MILJ. EUR)

Rahaston sijoitusten keskimääräinen tuotto jaksolla 9/99 – 12/16 on ollut 5,3 %. Sijoituksia on kotiutettu yhteensä 21,868 M€.

ENERGIARAHASTON ARVO 9/1999 - 12/2016 (elinkustannusindeksi 9/99: 1455)

Sijoitusten arvo sijoitustoiminnan alkaessa oli 51,6 M€. Vuoden 2016 lopussa sijoitusten (80,8 M€) reaaliarvo vuoden 1999 hintatasoon muutettuna oli 61,2 M€.

Muiden tehtävään sisältyvien rahoituserien nettomenot alittivat talousarvion 0,139 M€:lla. Lainojen korkokulut olivat 0,555 M€ (-15: 0,832) ja ne alittivat ennusteen 0,2 M€:lla. Lyhytaikaiset kassalainat (12,0 M€) mukaan lukien koko lainakannan keskikorko vuoden vaihtuessa oli 0,74 % (-15:1,18).

720 KOROT JA MUU RAHOITUS

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	4 405 400	0	4 405 400	4 901 667,04	-496 267,04	111,3
MENOT	-1 394 000	0	-1 394 000	-1 778 076,19	384 076,19	127,6
NETTO	3 011 400	0	3 011 400	3 123 590,85	-112 190,85	103,7

TULOSLASKELMAOSA YHTEENSÄ

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	113 955 400	0	113 955 400	117 249 561,78	-3 294 161,78	102,9
MENOT	-1 394 000	0	-1 394 000	-1 778 076,19	384 076,19	127,6
NETTO	112 561 400	0	112 561 400	115 471 485,59	-2 910 085,59	102,6

2.2.3. INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMINEN

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
KIINTEISTÖJEN OSTO JA MYYNTI						
Myytyjen tonttien kauppahinnat olivat yhteensä 0,061 M€, joista kirjattiin tuloslaskelmaan nettomääräisesti 0,089 M€ myyntitappiota .						
Katualueiden lunastukset ja muut pienet maanhankinnat 0,011 M€						
INVESTOINTIMYYNNIT	400 000	0	400 000	149 352,32	250 647,68	37,3
INVESTOINTIHANKINNAT	-400 000	0	-400 000	-10 500,50	-389 499,50	2,6
NETTO	0	0	0	138 851,82	-138 851,82	0,0

OSAKKEET JA ELINKEINOJEN KEHITTÄMISINVESTOINNIT

Heinolan Höyläpenkki Oy:n osakkeiden myynti 0,009 M€, Lahden Messut Oy:n osakkeiden myynti 0,004M€

INVESTOINTIMYYNNIT	0	0	0	13 286,51	-13 286,51	0,0
--------------------	---	---	---	-----------	------------	-----

KONSERNIHALLINNON IRTAIMISTO

Tietokoneohjelmistot 0,087 M€, viestintälaitteet 0,005 M€

INVESTOINTIHANKINNAT	-120 000	0	-120 000	-92 202,27	-27 797,73	76,8
----------------------	----------	---	----------	------------	------------	------

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMEN IRTAIMISTO

Tietokoneohjelmistot 0,198 M€, tietokonelaitteet 0,015 M€, muut koneet ja kalusto 0,035 M€

INVESTOINTIHANKINNAT	-453 000	0	-453 000	-247 931,02	-205 068,98	54,7
----------------------	----------	---	----------	-------------	-------------	------

OPETUS- JA KOULUTUSPALVELUJEN IRTAIMISTO

Tietokonelaitteet 0,100 M€

INVESTOINTIHANKINNAT	-100 000	0	-100 000	-99 927,75	-72,25	99,9
----------------------	----------	---	----------	------------	--------	------

VARHAISKASVATUKSEN IRTAIMISTO

Tietokonelaitteet 0,019 M€

INVESTOINTIHANKINNAT	-20 000	0	-20 000	-18 758,20	-1 241,80	93,8
----------------------	---------	---	---------	------------	-----------	------

KIRJASTOPALVELUJEN IRTAIMISTO

Valtionavustus kirjastoauton hankintaan 0,125 M€
Kirjastoauton hankintakulu 0,362 M€, muut koneet ja kalusto 0,012 M€

INVESTOINTIAVUSTUKSET	125 000	0	125 000	125 000,00	0,00	100,0
INVESTOINTIHANKINNAT	-375 000	0	-375 000	-374 429,64	-570,36	99,8
NETTO	-250 000	0	-250 000	-249 429,64	-570,36	99,8

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
NUORISOPALVELUJEN IRTAIMISTO						
Koneet ja kalusto 0,040 M€						
INVESTOINTIHANKINNAT	-40 000	0	-40 000	-39 565,13	-434,87	98,9
TALO-OSASTON RAKENNUKSET						
Vanhan paloaseman hankesuunnittelua ei käynnistetty						
INVESTOINTIHANKINNAT	-20 000	0	-20 000	0,00	-20 000,00	0,0
VARHAISKASVATUKSEN RAKENNUKSET						
Elämänkaaritalon liikuntasalin lattia 0,022 M€						
INVESTOINTIHANKINNAT	-20 000	0	-20 000	-22 437,87	2 437,87	112,2
KOULURAKENNUKSET						
Musiikkiopiston ulkomaalaus 0,031 M€, Nиеlemätalon keittiön koneet 0,027 M€, Lyseonmäen koulun laajennuksen suunnittelu 0,021 M€, Myllyojan koulun ja pv-kodin suunnittelu 0,008M€, Muut kohteet 0,05M€						
INVESTOINTIHANKINNAT	-1 244 000	0	-1 244 000	-92 387,46	-1 151 612,54	7,4
MUUT SIVISTYSTOIMEN RAKENNUKSET						
Uimahallin valtionavustus 0,630 M€						
Uimahallin peruskorjauskulut 4,398 M€, jäähallin latukoinetalli 0,051 M€, kirkonkylän liikuntahallin valaistus 0,042 M€. Nuorisotalohanke keskustassa (0,2 M€) ei toteutunut.						
INVESTOINTIAVUSTUKSET	900 000	0	900 000	630 000,00	270 000,00	70,0
INVESTOINTIHANKINNAT	-4 283 500	-520 000	-4 803 500	-4 490 481,90	-313 018,10	93,5
NETTO	-3 383 500	-520 000	-3 903 500	-3 860 481,90	-43 018,10	98,9
TERVEYDENHUOLLON RAKENNUKSET						
Sairaalan korjaustöiden suunnitelmat 0,054 M€, sairaalan keittiön yleiskone 0,016 M€						
INVESTOINTIHANKINNAT	-471 600	300 000	-171 600	-70 069,30	-101 530,70	40,8
SOSIAALIHUOLLON RAKENNUKSET						
Hopeasillan palvelukeskuksen ARA-avustus 1,206 M€						
Palvelukeskuksen rakentamistyöt (kesken) 3,470 M€						
INVESTOINTIAVUSTUKSET	736 000	0	736 000	1 205 834,50	-469 834,50	163,8
INVESTOINTIHANKINNAT	-4 000 000	0	-4 000 000	-3 469 829,57	-530 170,43	86,7
NETTO	-3 264 000	0	-3 264 000	-2 263 995,07	-1 000 004,93	69,4

	Alkuperäinen Talousarvion talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
--	--	---------------------------	-----------------------------	-----------	-----------	------

KATUJEN,VIEMÄRIEN JA VESIJOHTOJEN RAKENTAMINEN

Päällystystöiden myyntitulot 0,121 M€

Investoinnit: Katuvalaistus 0,356 M€, Isiäisen alueen kadut 0,371 M€, Erilliset päällystyskohteet 0,824 M€, Jyrängön sillan korjaussuunnittelu 0,163 M€, Heikkimäen kunnallistekniikka 0,256 M€, Muut kohteet 0,080 M€

INVESTOINTIAVUSTUKSET	1 100 000	0	1 100 000	0,00	1 100 000,00	0,0
INVESTOINTIMYYNNIT	0	0	0	121 374,09	-121 374,09	0,0
INVESTOINTITULOT	1 100 000	0	1 100 000	121 374,09	978 625,91	11,0
INVESTOINTIHANKINNAT	-3 840 000	20 000	-3 820 000	-2 049 859,81	-1 770 140,19	53,7
NETTO	-2 740 000	20 000	-2 720 000	-1 928 485,72	-791 514,28	70,9

PUISTOT JA YLEISET ALUEET

Valtionavustus ulkoilureittitöihin 0,005 M€

Investoinnit: Rullanpuisto 0,042 M€, Ulkoilureittien peruskorjaus 0,027 M€, Kirkkolammen aita 0,018 M€, Ilonantien leikkipuisto 0,014 M€, joulupuiden valaistus 0,010 M€

INVESTOINTIAVUSTUKSET	0	0	0	5 400,00	-5 400,00	0,0
INVESTOINTIHANKINNAT	-225 000	0	-225 000	-110 378,81	-114 621,19	49,1
NETTO	-225 000	0	-225 000	-104 978,81	-120 021,19	46,7

TEKNISEN TOIMEN IRTAIMISTO

Autot (4 kpl) 0,111 M€, muut koneet 0,008 M€

INVESTOINTIHANKINNAT	-100 000	0	-100 000	-119 192,97	19 192,97	119,2
----------------------	----------	---	----------	-------------	-----------	-------

VESIHUOLTOLAITOS

Jätevedenpuhdistamon koneet 0,124 M€, jv-pumppaamot 0,112 M€, Keskustan ja kk:n välinen yhdysjohto 0,014 M€, muut kohteet 0,016 M€

INVESTOINTIHANKINNAT	-950 000	0	-950 000	-265 942,55	-684 057,45	28,0
----------------------	----------	---	----------	-------------	-------------	------

INVESTOINTIOSA YHTEENSÄ

INVESTOINTIAVUSTUKSET	2 861 000	0	2 861 000	1 966 234,50	894 765,50	68,7
INVESTOINTIMYYNNIT	400 000	0	400 000	284 012,92	115 987,08	71,0
INVESTOINTITULOT	3 261 000	0	3 261 000	2 250 247,42	1 010 752,58	69,0
INVESTOINTIHANKINNAT	-16 662 100	-200 000	-16 862 100	-11 573 894,75	-5 288 205,25	68,6
NETTO	-13 401 100	-200 000	-13 601 100	-9 323 647,33	-4 277 452,67	68,6

2.2.4. Rahoitusosan toteutuminen

900 LAINANANTO

Paikallisten järjestöjen EU-hankkeiden rahoittamiseen myönnettyjä lainoja ja tytäryhtiölainoja erääntyi maksettavaksi 0,092 M€. Uusia Eu-hankkeiden rahoituslainoja maksettiin 0,025 M€. Tehtävä on nettositova.

900 LAINANANTO

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	20 000	0	20 000	91 697,86	-71 697,86	458,5
MENOT	-60 000	0	-60 000	-25 000,00	-35 000,00	41,7
NETTO	-40 000	0	-40 000	66 697,86	-106 697,86	-166,7

910 TALOUSARVIOLAINAT

Talousarviolainoissa käsitellään kaupungin pitkäaikaisten ottolainojen nostot ja lyhennykset. Vanhoja lainoja erääntyi lyhennettäväksi 7,287 M€. Uusia pitkäaikaisia lainoja nostettiin 16,0 M€. Tehtävä on nettositova.

Yhteensä pitkäaikaisia talousarviolainoja oli vuodevaihteessa 47,9 M€. Lisäksi oli lyhytaikaisia maksuvalmiusluottoja 12,0 M€ (-15: 9,0). Korollinen vieras pääoma eli lainakanta oli tilikauden päättyessä 59,9 M€ (-15: 48,2; ks. sivu 25).

910 TALOUSARVIOLAINAT

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	16 000 000	0	16 000 000	16 000 000,00	0,00	100,0
MENOT	-7 288 000	0	-7 288 000	-7 286 778,00	-1 222,00	100,0
NETTO	8 712 000	0	8 712 000	8 713 222,00	-1 222,00	100,0

RAHOITUSOSA YHTEENSÄ

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TULOT	16 020 000	0	16 020 000	16 091 697,86	-71 697,86	100,4
MENOT	-7 348 000	0	-7 348 000	-7 311 778,00	-36 222,00	99,5
NETTO	8 672 000	0	8 672 000	8 779 919,86	-107 919,86	101,2

2.2.5. Yhteenvedo määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta 2016

			Alkuper.	TA:n	Talousarvio	Toteutuma	Poikkeama
	Sitovuus		talousarvio	muutokset	muut.jälkeen		
KÄYTTÖTALOUSOSA							
KESKUSVAALILAUTAKUNTA							
100 Vaalit	Brutto	Määräraha	0	-6 000	-6 000	-4 251	-1 749
TARKASTUSLAUTAKUNTA							
105 Ulkoinen Tarkastus	Brutto	Määräraha	-66 240	0	-66 240	-54 243	-11 997
KAUPUNGINHALLITUS							
110 Yleishallinto	Brutto	Tuloarvio	1 346 160	1 030	1 347 190	1 395 425	-48 235
	Brutto	Määräraha	-5 738 370	476 570	-5 261 800	-5 039 139	-222 661
190 Elinvoima ja työllisyys	Brutto	Tuloarvio	906 540	-205 020	701 520	384 761	316 759
	Brutto	Määräraha	-4 311 760	449 640	-3 862 120	-3 359 572	-502 548
SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA							
200 Sosiaali- ja terveystoimen hallinto	Brutto	Tuloarvio	658 400	1 030	659 430	625 688	33 742
	Brutto	Määräraha	-1 788 510	-23 040	-1 811 550	-1 844 215	32 665
210 Tutkimus- ja tukipalvelut	Brutto	Tuloarvio	3 653 080	5 510	3 658 590	2 804 899	853 691
	Brutto	Määräraha	-4 743 190	-25 620	-4 768 810	-3 774 396	-994 414
230 Perusterveydenhuolto	Brutto	Tuloarvio	1 915 700	-30 000	1 885 700	1 805 238	80 462
	Brutto	Määräraha	-11 939 300	-457 940	-12 397 240	-12 519 276	122 036
2600 Kaupunginsairaala	Brutto	Tuloarvio	150 000	0	150 000	127 945	22 055
	Brutto	Määräraha	-952 940	-2 390	-955 330	-790 840	-164 490
2650 Erikoissairaanhoidon ostopalvelut	Brutto	Tuloarvio	0	0	0	159	-159
	Brutto	Määräraha	-21 783 870	-2 486 600	-24 270 470	-23 920 471	-349 999
270 Koti- ja vanhuspalvelut	Brutto	Tuloarvio	3 809 400	91 430	3 900 830	3 740 048	160 782
280 Vammaisten erityispalvelut	Brutto	Tuloarvio	423 700	11 550	435 250	506 989	-71 739
	Brutto	Määräraha	-6 015 280	-33 770	-6 049 050	-6 271 927	222 877
290 Sosiaalipalvelut	Brutto	Tuloarvio	2 239 000	7 810	2 246 810	2 322 728	-75 918
	Brutto	Määräraha	-12 776 300	-30 690	-12 806 990	-12 592 768	-214 222
SIVISTYSLAUTAKUNTA							
400 Opetus- ja koulutuspalvelujen hallinto	Brutto	Määräraha	-460 680	0	-460 680	-422 013	-38 667
410 Peruskoulutus	Brutto	Tuloarvio	500 390	13 330	513 720	705 187	-191 467
	Brutto	Määräraha	-13 262 460	-27 650	-13 290 110	-13 609 979	319 869
416 Lukiokoulutus	Brutto	Tuloarvio	133 400	5 470	138 870	95 929	42 941
	Brutto	Määräraha	-1 721 510	-10 950	-1 732 460	-2 319 039	586 579
417 Musiikkiopetus	Brutto	Tuloarvio	143 100	0	143 100	156 519	-13 419
	Brutto	Määräraha	-620 100	0	-620 100	-662 505	42 405
418 Muu koulutus	Brutto	Määräraha	-201 420	0	-201 420	-186 170	-15 250
420 Varhaiskasvatuspalvelut	Brutto	Tuloarvio	889 400	31 020	920 420	878 665	41 755
	Brutto	Määräraha	-8 669 020	-112 160	-8 781 180	-8 481 306	-299 874

			Alkuper.	TA:n	Talousarvio	Toteutuma	Poikkeama
	Sitovuus		talousarvio	muutokset	muut.jälkeen		
430 Kirjastopalvelut	Brutto	Tuloarvio	99 000	10 160	109 160	102 059	7 101
	Brutto	Määräraha	-943 440	-24 470	-967 910	-974 157	6 247
440 Nuorisopalvelut	Brutto	Tuloarvio	466 890	0	466 890	353 793	113 097
	Brutto	Määräraha	-1 199 900	-7 140	-1 207 040	-1 167 176	-39 864
LIIKUNTA- JA KULTTUURILAUTAKUNTA							
450 Kulttuuripalvelut ja museot	Brutto	Tuloarvio	728 670	181 290	909 960	1 011 877	-101 917
	Brutto	Määräraha	-1 533 470	-176 110	-1 709 580	-1 710 573	993
475 Liikuntapalvelut	Brutto	Tuloarvio	268 610	0	268 610	186 364	82 246
	Brutto	Määräraha	-1 553 390	-1 550	-1 554 940	-1 511 685	-43 255
TEKNINEN LAUTAKUNTA							
500 Teknisen toimen hallinto ja pelastustoimi	Brutto	Tuloarvio	395 330	0	395 330	403 083	-7 753
	Brutto	Määräraha	-3 159 100	0	-3 159 100	-2 892 777	-266 323
502 Maankäyttö ja mittaustoimi	Brutto	Tuloarvio	1 261 000	0	1 261 000	1 424 316	-163 316
	Brutto	Määräraha	-1 361 930	0	-1 361 930	-1 316 626	-45 304
504 Metsä- ja kalatalous	Brutto	Tuloarvio	540 500	0	540 500	576 009	-35 509
	Brutto	Määräraha	-311 890	-1 520	-313 410	-351 098	37 688
505 KUNNALLISTEKNISET TYÖT JA PUISTOT	Brutto	Tuloarvio	2 117 930	52 120	2 170 050	2 056 813	113 237
	Brutto	Määräraha	-4 787 980	-175 250	-4 963 230	-5 318 901	355 671
516 Vesihuolto	Brutto	Tuloarvio	3 704 380	0	3 704 380	3 929 126	-224 746
	Brutto	Määräraha	-2 806 100	-15 620	-2 821 720	-2 871 435	49 715
520 Rakennukset ja isännöinti	Brutto	Tuloarvio	6 265 950	11 800	6 277 750	6 962 237	-684 487
	Brutto	Määräraha	-6 908 430	-363 900	-7 272 330	-7 415 500	143 170
550 Ruoka- ja siivouspalvelut	Brutto	Tuloarvio	5 965 140	15 130	5 980 270	5 824 944	155 326
	Brutto	Määräraha	-5 956 830	-175 070	-6 131 900	-5 824 844	-307 056
YMPÄRISTÖ- JA RAKENNUSLAUTAKUNTA							
594 Ympäristötoimi	Brutto	Tuloarvio	127 500	3 510	131 010	94 422	36 588
	Brutto	Määräraha	-687 150	-11 540	-698 690	-627 626	-71 064
596 Rakennusvalvonta	Brutto	Tuloarvio	330 000	10 770	340 770	345 075	-4 305
	Brutto	Määräraha	-382 120	-21 790	-403 910	-382 232	-21 678
KÄYTTÖTALOUSOSA YHTEENSÄ	Brutto	Tuloarvio	39 039 170	217 940	39 257 110	38 820 297	436 813
	Brutto	Määräraha	-146 479 220	-3 513 600	-149 992 820	-147 833 831	-2 158 989
TULOSLASKELMAOSA							
KAUPUNGINHALLITUS							
700 Verotus	Brutto	Tuloarvio	69 050 000	0	69 050 000	71 325 864	-2 275 864
710 Käyttötalouden valtionosuudet	Brutto	Tuloarvio	40 500 000	0	40 500 000	41 022 031	-522 031
720 Korot ja muu rahoitus	Netto	Nettotulo-arvio	3 011 400	0	3 011 400	3 123 591	-112 191
			Alkuper.	TA:n	Talousarvio	Toteutuma	Poikkeama

	Sitovuus		talousarvio	muutokset	muut.jälkeen		
TULOSLASKELMAOSA YHTEENSÄ							
	Brutto	Tuloarvio	113 955 400	0	113 955 400	117 249 562	-3 294 162
	Netto	Nettotuloarvio	3 011 400	0	3 011 400	3 123 591	-112 191
INVESTOINTIOSA							
KAUPUNGINHALLITUS							
Kiinteistöjen osto ja myynti	Brutto	Tuloarvio	400 000	0	400 000	149 352	250 648
	Brutto	Määräraha	-400 000	0	-400 000	-10 501	-389 500
Osakkeet ja elinkeinojen kehittämisinvestoinnit	Brutto	Tuloarvio	0	0	0	13 287	-13 287
Konsernihallinnon irtaimisto	Brutto	Määräraha	-120 000	0	-120 000	-92 202	-27 798
SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA							
Sosiaali- ja terveystoimen irtaimisto	Brutto	Määräraha	-453 000	0	-453 000	-247 931	-205 069
SIVISTYSLAUTAKUNTA							
Opetus- ja koulutuspalvelujen irtaimisto	Brutto	Määräraha	-100 000	0	-100 000	-99 928	-72
Varhaiskasvatuksen irtaimisto	Brutto	Määräraha	-20 000	0	-20 000	-18 758	-1 242
Kirjastopalvelujen irtaimisto	Brutto	Tuloarvio	125 000	0	125 000	125 000	0
	Brutto	Määräraha	-375 000	0	-375 000	-374 430	-570
Nuorisopalvelujen irtaimisto	Brutto	Määräraha	-40 000	0	-40 000	-39 565	-435
TEKNINEN LAUTAKUNTA							
Talo-osaston rakennukset	Brutto	Määräraha	-20 000	0	-20 000	0	-20 000
Varhaiskasvatuksen rakennukset	Brutto	Määräraha	-20 000	0	-20 000	-22 438	2 438
Koulurakennukset	Brutto	Määräraha	-1 244 000	0	-1 244 000	-92 387	-1 151 613
Muut sivistystoimen rakennukset	Brutto	Tuloarvio	900 000	0	900 000	630 000	270 000
	Brutto	Määräraha	-4 283 500	-520 000	-4 803 500	-4 490 482	-313 018
Terveystoimen rakennukset	Brutto	Määräraha	-471 600	300 000	-171 600	-70 069	-101 531
Sosiaali- ja terveystoimen rakennukset	Brutto	Tuloarvio	736 000	0	736 000	1 205 835	-469 835
	Brutto	Määräraha	-4 000 000	0	-4 000 000	-3 469 830	-530 170
Katujen, viemärien ja vesijohtojen rakentaminen	Brutto	Tuloarvio	1 100 000	0	1 100 000	121 374	978 626
	Brutto	Määräraha	-3 840 000	20 000	-3 820 000	-2 049 860	-1 770 140
Puistot ja yleiset alueet	Brutto	Tuloarvio	0	0	0	5 400	-5 400
	Brutto	Määräraha	-225 000	0	-225 000	-110 379	-114 621
Teknisen toimen irtaimisto	Brutto	Määräraha	-100 000	0	-100 000	-119 193	19 193
Vesihuoltolaitos	Brutto	Määräraha	-950 000	0	-950 000	-265 943	-684 057
INVESTOINTIOSA YHTEENSÄ							
		Tuloarvio	3 261 000	0	3 261 000	2 250 247	1 010 753
		Määräraha	-16 662 100	-200 000	-16 862 100	-11 573 895	-5 288 205
		NETTO	-13 401 100	-200 000	-13 601 100	-9 323 647	-4 277 453

			Alkuper.	TA:n	Talousarvio	Toteutuma	Poikkeama
	Sitovuus		talousarvio	muutokset	muut.jälkeen		
RAHOITUSOSA							
KAUPUNGINHALLITUS							
900 Lainananto	Netto	Nettome- no-arvio	-40 000	0	-40 000	66 698	-106 698
910 Talousarviolainat	Netto	Nettotulo- arvio	8 712 000	0	8 712 000	8 713 222	-1 222
KAIKKI YHTEENSÄ		Tuloarviot	151 850 170	217 940	152 068 110	153 418 439	-1 350 329
		Määrärahat	-163 141 320	-3 713 600	-166 854 920	-159 407 725	-7 447 195
		Nettositovat erät	11 683 400	0	11 683 400	11 903 511	-220 111

3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1.1. Tuloslaskelma (ulkoinen)

	2016	2015
TOIMINTATUOTOT		
Myyntituotot	5 932 471,26	5 689 877,03
Maksutuotot	7 945 167,34	7 337 469,74
Tuet ja avustukset	2 885 701,07	2 716 764,65
Vuokratuotot	3 187 135,68	3 102 974,76
Muut toimintatuotot	386 600,39	605 629,24
TOIMINTATUOTOT	20 337 075,74	19 452 715,42
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	307 868,86	439 474,99
	20 644 944,60	19 892 190,41
TOIMINTAKULUT		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-43 593 272,04	-43 087 549,66
Eläkekulut	-11 247 371,39	-11 545 406,59
Muut henkilösivukulut	-2 741 327,52	-2 724 657,23
Henkilöstökulut	-57 581 970,95	-57 357 613,48
Palvelujen ostot	-52 661 628,87	-52 302 781,07
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 366 713,11	-7 273 493,50
Avustukset	-8 779 103,69	-8 461 281,14
Vuokratulut	-2 196 851,14	-1 803 581,77
Muut toimintakulut	-478 665,13	-491 790,13
TOIMINTAKULUT	-129 064 932,89	-127 690 541,09
TOIMINTAKATE	-108 419 988,29	-107 798 350,68
VEROTULOT	71 325 863,74	71 054 396,63
VALTIONOSUUDET	41 022 031,00	37 384 699,00
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT		
Korkotuotot	60 565,48	107 269,98
Muut rahoitustuotot	4 252 715,98	5 133 614,30
Korkokulut	-555 049,12	-832 043,84
Muut rahoituskulut	-1 228 186,79	-1 862 956,29
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	2 530 045,55	2 545 884,15
VUOSIKATE	6 457 952,00	3 186 629,10
POISTOT JA ARVONALENTUMISET		
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 168 478,92	-5 486 931,41
Arvonalentumiset	- 2 006 852,84	
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-7 175 331,76	-5 486 931,41
SATUNNAISET ERÄT		
Satunnaiset tuotot	0,00	1 195 557,86
TILIKAUDEN TULOS	-717 379,76	-1 104 744,45
POISTOERON VÄHENNYS	262 119,44	260 160,87
TILIKAUDEN ALIJÄÄMÄ	-455 260,32	-844 583,58

3.1.2. Tuloslaskelma 2016 (sisäinen)

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	18 531 700	-7 000	18 524 700	17 449 114,44	1 075 585,56	94,2
Maksutuotot	7 750 040	89 940	7 839 980	7 959 438,57	-119 458,57	101,5
Tuet ja avustukset	3 019 590	135 000	3 154 590	2 885 701,07	268 888,93	91,5
Vuokratuotot	9 225 040	0	9 225 040	9 817 522,22	-592 482,22	106,4
Muut toimintatuotot	165 800	0	165 800	386 600,39	-220 800,39	233,2
TOIMINTATUOTOT	38 692 170	217 940	38 910 110	38 498 376,69	411 733,31	98,9
	347					
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	000	0	347 000	307 868,86	39 131,14	88,7
	39 039 170	217 940	39 257 110	38 806 245,55	450 864,45	98,9
TOIMINTAKULUT						
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-44 444 950	-203 510	-44 648 460	-43 593 272,04	-1 055 187,96	97,6
Eläkekulut	-11 405 930	-73 190	-11 479 120	-11 247 371,39	-231 748,61	98,0
Muut henkilösivukulut	-2 878 140	25 700	-2 852 440	-2 741 327,52	-111 112,48	96,1
	-58 729 020	-251 000	-58 980 020	-57 581 970,95	-1 398 049,05	97,6
Palvelujen ostot						
Asiakaspalvelujen ostot	-31 922 710	-2 486 600	-34 409 310	-35 181 084,36	771 774,36	102,2
Muiden palvelujen ostot	-30 529 250	-621 000	-31 150 250	-29 628 828,71	-1 521 421,29	95,1
	-62 451 960	-3 107 600	-65 559 560	-64 809 913,07	-749 646,93	98,9
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 457 180	-5 000	-7 462 180	-7 501 601,55	39 421,55	100,5
Avustukset	-9 726 980	-150 000	-9 876 980	-8 779 103,69	-1 097 876,31	88,9
Vuokratulut	-7 335 180	0	-7 335 180	-8 074 931,07	739 751,07	110,1
Muut toimintakulut	-198 900	0	-198 900	-478 713,51	279 813,51	240,7
	-145 899 220	-3 513 600	-149 412 820	-147 226 233,84	-2 186 586,16	98,5
TOIMINTAKATE	-106 860 050	-3 295 660	-110 155 710	-108 419 988,29	-1 735 721,71	98,4
VEROTULOT	69 050 000	0	69 050 000	71 325 863,74	-2 275 863,74	103,3
VALTIONOSUUDET	40 500 000	0	40 500 000	41 022 031,00	-522 031,00	101,3
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT						
Korkotuotot	94 400	0	94 400	60 565,48	33 834,52	64,2
Muut rahoitustuotot	4 311 000	0	4 311 000	4 855 152,98	-544 152,98	112,6
Korkokulut	-804 000	0	-804 000	-555 049,12	-248 950,88	69,0
Muut rahoituskulut	-1 170 000	0	-1 170 000	-1 830 623,79	660 623,79	156,5
	2 431 400	0	2 431 400	2 530 045,55	-98 645,55	104,1
VUOSIKATE	5 121 350	-3 295 660	1 825 690	6 457 952,00	-4 632 262,00	353,7
POISTOT JA ARVONALENTUMISET						
Sumu-poistot	-5 100 000	0	-5 100 000	-5 168 478,92	68 478,92	101,3
arvonalentumiset	0	0	0	-2 006 852,84	-2 006 852,84	
	-5 100 000	0	-5 100 000	-7 175 331,76	2 075 331,76	140,7
TILIKAUDEN TULOS	21 350	-3 295 660	-3 274 310	-717 379,76	-2 556 930,24	21,9
POISTOERON VÄHENNYS	0	0	0	262 119,44	-262 119,44	
TILIKAUDEN ALIJÄÄMÄ	21 350	-3 295 660	-3 274 310	-455 260,32	-2 819 049,68	13,9

3.2. Rahoituslaskelma

	2016	2015
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	6 457 952,00	3 186 629,10
Satunnaiset erät	0,00	1 195 557,86
Tulorahoituksen korjauserät	33 905,04	-242 213,46
	6 491 857,04	4 139 973,50
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-11 573 894,75	-8 080 546,20
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 966 234,50	345 412,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutus-		
tulot	250 107,88	521 142,01
	-9 357 552,37	-7 213 992,19
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-2 865 695,33	-3 074 018,69
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET		
Antolainasaamisten lisäykset	0,00	0,00
Antolainasaamisten vähennykset	78 797,86	52 067,86
	78 797,86	52 067,86
LAINAKANNAN MUUTOKSET		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	16 000 000,00	20 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-7 286 778,00	-13 786 778,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	3 000 000,00	-3 500 000,00
	11 713 222,00	2 713 222,00
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	10 560,52	173 233,60
Vaihto-omaisuuden muutos	40 195,68	151 405,95
Saamisten muutos	-1 968 638,60	1 215 118,99
Korottomien velkojen muutos	-556 089,29	1 198 689,65
	-2 473 971,69	2 738 448,19
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	9 318 048,17	5 503 738,05
RAHAVAROJEN MUUTOS	6 452 352,84	2 429 719,36
RAHAVARAT 31.12.	79 670 471,26	73 218 118,42
RAHAVARAT 1.1.	73 218 118,42	70 788 399,06
	6 452 352,84	2 429 719,36

3.3. Tase

V A S T A A V A A	2016	2015
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
AINEETTOMAT OIKEUDET	418 895,60	380 094,48
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	418 895,60	380 094,48
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
MAA- JA VESIALUEET	24 253 002,56	24 391 854,38
RAKENNUKSET	47 765 066,71	46 120 611,50
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	16 569 921,53	16 055 151,08
KONEET JA KALUSTO	1 621 774,83	1 521 227,68
MUUT AINEELLISET HYÖDYKKEET	310 628,68	310 628,68
ENNAKKOMAKSUT JA KESKENERÄISET		
HANKINNAT	2 647 740,76	2 645 860,79
AINEELLISET HYÖDYKKEET	93 168 135,07	91 045 334,11
SIJOITUKSET		
OSAKKEET JA OSUUDET	18 328 468,93	18 341 755,44
MUUT LAINASAAMISET	2 242 813,33	2 321 611,19
SIJOITUKSET	20 571 282,26	20 663 366,63
PYSYVÄT VASTAAVAT	114 158 312,93	112 088 795,22
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
LAHJOITUSRAHASTOJEN ERITYISKATTEET	639 274,32	611 620,49
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	639 274,32	611 620,49
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
VAIHTO-OMAISSUUS		
VALMIIT TUOTTEET/TAVARAT	292 869,87	333 065,55
VAIHTO-OMAISSUUS	292 869,87	333 065,55
SAAMISET		
LYHYTAIKAISET SAAMISET		
MYYNTISAAMISET	3 661 167,21	3 393 642,34
LAINASAAMISET	25 000,00	12 900,00
MUUT SAAMISET	911 530,37	935 275,71
SIIRTOSAAMISET	2 888 552,08	1 175 793,01
LYHYTAIKAISET SAAMISET	7 486 249,66	5 517 611,06
SAAMISET	7 486 249,66	5 517 611,06
RAHOITUSARVOPAPERIT		
OSAKKEET JA OSUUDET	74 001 407,58	70 687 569,25
SIJOITUKSET		
RAHAMARKKINAINSTRUMENTTEIHIN	68 888,05	422 228,74
RAHOITUSARVOPAPERIT	74 070 295,63	71 109 797,99
RAHAT JA PANKKISAAMISET		
RAHAT	2 820,10	3 876,60
PANKKISAAMISET	5 597 355,53	2 104 443,83
RAHAT JA PANKKISAAMISET	5 600 175,63	2 108 320,43
VAIHTUVAT VASTAAVAT	87 449 590,79	79 068 795,03
V A S T A A V A A	202 247 178,04	191 769 210,74

V A S T A T T A V A A	2016	2015
OMA PÄÄOMA		
PERUSPÄÄOMA	89 492 847,89	89 492 847,89
MUUT OMAT RAHASTOT	15 137 317,25	15 137 317,25
EDELLISTEN TILIKAUSIEN YLIJÄÄMÄ	16 975 772,77	17 820 356,35
TILIKAUDEN ALIJÄÄMÄ	-455 260,32	-844 583,58
OMA PÄÄOMA	121 150 677,59	121 605 937,91
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
POISTOERO	688 108,42	950 227,86
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	688 108,42	950 227,86
PAKOLLISET VARAUKSET		
MUUT PAKOLLISET VARAUKSET	150 000,00	150 000,00
PAKOLLISET VARAUKSET	150 000,00	150 000,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
VALTION TOIMEKSIANNOT	21 203,51	24 057,11
LAHJOITUSRAHASTOJEN PÄÄOMAT	1 918 275,65	1 865 676,21
MUUT TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	79 093,99	90 625,48
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	2 018 573,15	1 980 358,80
VIERAS PÄÄOMA		
PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA		
LAINAT RAHOITUS-JA VAKUUTUSLAITOKSILTA	39 437 675,00	31 924 457,00
MUUT PITKÄAIKAISET VELAT	1 800 983,13	1 743 163,13
PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA	41 238 658,13	33 667 620,13
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA		
LAINAT RAHOITUS-JA VAKUUTUSLAITOKSILTA	20 486 782,00	16 286 778,00
SAADUT ENNAKOT	310 892,86	381 411,54
OSTOVELAT	6 720 620,05	6 589 146,59
MUUT LYHYTAIKAISET VELAT	929 261,34	1 087 532,88
SIIRTOVELAT	8 553 604,50	9 070 197,03
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA	37 001 160,75	33 415 066,04
VIERAS PÄÄOMA	78 239 818,88	67 082 686,17
V A S T A T T A V A A	202 247 178,04	191 769 210,74

3.4. Konsernilaskelmat

HEINOLAN KAUPUNKI - KONSERNITULOSLASKELMA 31.12. (1000 €)

	2016	2015
Toimintatuotot	73 429	71 155
Toimintakulut	-178 811	-175 485
Osuus osakkuusyhteisön voitosta (tappiosta)	0	-1
TOIMINTAKATE	-105 382	-104 331
Verotulot	71 326	71 054
Valtionosuudet	41 022	37 385
Rahoitustuotot ja kulut		
Korkotuotot	35	74
Muut rahoitustuotot	4 279	5 163
Korkokulut	-810	-1 164
Muut rahoituskulut	-1 259	2 245
VUOSIKATE	9 211	6 289
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-8 097	-8 108
Omistuksen eliminointierot	0	-279
Arvonalentumiset	-2 007	-10 104
Satunnaiset erät	-14	1 123
TILIKAUDEN TULOS	-907	-990
Tilinpäätössiirot	-2	-1
Laskennalliset verot	54	-26
Vähemmistöosuudet	-1	10
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-856	-1 007

HEINOLAN KAUPUNKI - KONSERNIRAHOITUSLASKELMA 31.12. (1000 €)

	2016	2015
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	9 211	6 289
Satunnaiset erät	-14	1 123
Tulorahoituksen korjauserät	197	-125
	9 394	7 287
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-16 223	-10 795
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 102	383
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustu-		
lot	735	1 217
	-13 386	-9 195
Toiminnan ja investointien rahavirta	-3 992	-1 908

Rahoituksen rahavirta**Antolainauksen muutokset**

Antolainasaamisten lisäykset	-4	-4
Antolainasaamisten vähennykset	37	8
	<u>33</u>	<u>4</u>

Lainakannan muutokset

Pitkäaikaisten lainojen lisäys	18 944	21 312
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-9 538	-15 688
Lyhytaikaisten lainojen muutos	2 988	-3 537
	<u>12 394</u>	<u>2 087</u>

Oman pääoman muutokset**Muut maksuvalmiuden muutokset**

Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	8	104
Vaihto-omaisuuden muutos	85	141
Saamisten muutos	-1 636	881
Korottomien velkojen muutos	-1 441	921
	<u>-2 984</u>	<u>2 047</u>

Rahoituksen rahavirta

8 828 3 227

Rahavarojen muutos

4 836 1 319

Rahavarojen muutos

Rahavarat 31.12.	84 347	79 383
Rahavarat 1.1.	79 511	78 064

HEINOLAN KAUPUNKI - KONSERNITASE 31.12. (1000 €)**VASTAAVAA**

2016

2015

PYSYVÄT VASTAAVAT**Aineettomat hyödykkeet**

Aineettomat oikeudet	611	639
Muut pitkävaikuttiset menot	34	39
Ennakkomaksut	4	1
	<u>649</u>	<u>679</u>

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet	25 711	25 792
Rakennukset	79 232	74 935
Kiinteät rakenteet ja laitteet	16 779	16 184
Koneet ja kalusto	3 817	3 638
Muut aineelliset hyödykkeet	314	315
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	3 078	3 968
	<u>128 931</u>	<u>124 832</u>

Sijoitukset

Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	1 192	1 538
Muut osakkeet ja osuudet	4 640	4 618
Muut lainasaamiset	161	198
Muut saamiset	24	19
	<u>6 017</u>	<u>6 373</u>

TOIMEKSIANTOJEN VARAT

Valtion toimeksiannot	170	223
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	649	621
Muut toimeksiantojen varat	2	2
	821	846

VAIHTUVAT VASTAAVAT**Vaihto-omaisuus**

Aineet ja tarvikkeet	472	74
Keskeneräiset tuotteet	153	174
Valmiit tuotteet/tavarat	303	344
Muu vaihto-omaisuus	0	405
	928	997

Saamiset

Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 001	837
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	5 804	6 009
Lainasaamiset	25	13
Siirtosaamiset	3 169	1 411
Muut saamiset	1 580	1 647
	11 579	9 917

Rahoitusarvopaperit

Osakkeet ja osuudet	74 001	70 687
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	959	1 966
Joukkovelkakirjalainasaamiset	154	0
Muut arvopaperit	10	10
	75 124	72 663

Rahat ja pankkisaamiset

9 223	6 720
-------	-------

VASTAAVAA

233 272	223 027
---------	---------

VASTATTAVAA

2016	2015
------	------

OMA PÄÄOMA

Peruspääoma	89 493	89 493
Arvonkorotusrahasto	792	777
Muut omat rahastot	15 169	15 141
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	22 892	24 005
Tilikauden yli-/alijäämä	-856	-1 007
	127 490	128 409

VÄHEMMISTÖOSUUDET

58	50
----	----

VARAUKSET

Muut pakolliset varaukset	1 276	1 116
	1 276	1 116

TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT

Valtion toimeksiannot	241	315
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 918	1 866
Muut toimeksiantojen pääomat	210	202
	2 369	2 383

VIERAS PÄÄOMA**Pitkäaikainen**

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	48 704	39 518
Lainat julkisyhteisöiltä	5 555	6 197
Muut pitkäaikaiset velat	1 801	1 743
Laskennalliset verovelat	106	160
	56 166	47 618

Lyhytaikainen

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	21 088	17 248
Lainat julkisyhteisöiltä	682	637
Saadut ennakot	371	431
Ostovelat	8 846	8 861
Siirtovelat	12 602	13 185
Muut lyhytaikaiset velat	2 324	3 089
	45 913	43 451

VASTATTAVAA

233 272 223 027

4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT**ARVOSTUS- JA JAKSOTUSPERIAATTEET SEKÄ –MENETELMÄT****Pysyvien vastaavien arvostus**

Pysyvien vastaavien hyödykkeet on merkitty taseessa hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja saaduilla rahoitusosuuksilla. Poistot on laskettu valtuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelma on tuloslaskelman liitetietona.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseessa hankintamenoon tai sitä alemmaan arvoon.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen FIFO-periaatteen mukaisesti hankintamenon tai sitä alemman todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alemmaan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaisopimus

Kunta on tehnyt suojaamistarkoituksessa koronvaihtosopimuksen, jolla pitkäaikaisen lainan vaihtuva korko on vaihdettu kiinteäksi koroksi.

Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedotKonsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistely kaikki tytäryhteisöt lukuun ottamatta Heinolan Matkailupalvelu Oy:tä, josta ei ole tilinpäätöstietoja.

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteetSisäiset liiketapahtumat

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty. Konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty pariarvomenetelmällä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä pääomasta konsernitaseessa.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistetty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

TOIMINTATUOTOT TULOSALUEITTAIN	Kunta (1000€)		Konserni (1000€)	
	2016	2015	2016	2015
Konsernihallinto	597	370	597	370
Sosiaali- ja terveystoimi	8 527	7 881	47 630	44 795
Sivistystoimi	3 379	3 462	10 338	10 447
Tekninen toimi	8 142	8 179	14 864	15 543
Yhteensä	20 645	19 892	73 429	71 155

VEROTULOJEN ERITELY	2016	2015
Kunnan tulovero	62 084	61 577
Osuus yhteisöveron tuotosta	2 993	3 518
Kiinteistövero	6 249	5 960
Verotulot yhteensä	71 326	71 054

VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY (1000 €)	2016	2015
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus ilman tasauksia	36 081	33 959
Verotiloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	7 395	6 631
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-2 454	-3 205
Valtionosuudet yhteensä	41 022	37 385

PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY (1000 €)	2016	2015
(ml. sisäiset erät)		
Asiakaspalvelujen ostot	35 181	35 772
Muiden palvelujen ostot	29 629	29 955
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	64 810	65 727

SELVITYS SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEISTA

Poistonalaisten hyödykkeiden poistot on määritelty poisto-suunnitelman ja arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan. Hankintamenoltaan alle 10 000 euron suuruiset hankinnat on kirjattu käyttömenoiksi tai poistettu sumu-poistoina.

**HEINOLAN KAUPUNGIN POISTOSUUNNITELMA alkaen
1.1.2013****KV 27.8.2012****POISTOTAPA**

	Poistoaika, vuosia	Tasa	Meno- jäännös
Aineettomat hyödykkeet			
Aineettomat oikeudet	5	20,00 %	
Kehittämismenot	3	33,33 %	
Liikearvo	5	20,00 %	
Muut pitkäaikaiset menot			
Atk-ohjelmat	3	33,33 %	
Muut	3	33,33 %	
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet	ei poisteta		
Rakennukset ja rakennelmat			
Hallinto- ja laitosrakennukset	40	2,50 %	
Terveyskeskus-sairaala	30	3,33 %	
Tehdas- ja tuotantorakennukset	30	3,33 %	
Talousrakennukset	20	5,00 %	
Vapaa-ajan rakennukset	30	3,33 %	
Asuinrakennukset	40	2,50 %	
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Kadut, tiet, torit ja puistot			15,00 %
Sillat, laiturit ja uimalat			10,00 %
Muut maa- ja vesirakenteet			15,00 %
Vedenjakeluverkosto			7,00 %
Viemäriverkko			7,00 %
Sähköjohdot ulkovalaistuslaitteet			20,00 %
Vesihuoltol. laitoskoneet ja laitteet			20,00 %
Liikenteen ohjauslaitteet			25,00 %
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet			25,00 %
Koneet ja kalusto			
Rautaiset alukset	15	6,67 %	
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	8	12,50 %	
Muut kuljetusvälineet	7	14,29 %	
Muut liikkuvat työkoneet	5	20,00 %	
Muut raskaat koneet	10	10,00 %	
Muut kevyet koneet	5	20,00 %	
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	5	20,00 %	
Atk-laitteet	3	33,33 %	
Muut laitteet ja kalusteet	3	33,33 %	
Muut aineelliset hyödykkeet			
Luonnonvarat	käytön mukaan		
Taide- ja arvoesineet	ei poisteta		
Keskeneräiset hankinnat	ei poisteta		
Pysyvien vastaavien sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	ei poisteta		

PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOKSET

	Kunta		Konserni	
	2016	2015	2016	2015
Entisen saha-alueen ympäristövastuu 1.1.	150 000	150 000	150 000	150 000
Lisäykset tilikaudella	0	0	0	0
Vähennykset tilikaudella	0	0	0	0
Ympäristövastuu 31.12.	150 000	150 000	150 000	150 000
 Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu 1.1.			966 002	857 515
Lisäykset tilikaudella			292 743	237 614
Vähennykset tilikaudella			-133 232	-129 127
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu 31.12.			1 125 513	966 002

PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN**MYyntIVOITOT JA -TAPPIOT**

	Kunta		Konserni	
	2016	2015	2016	2015
Muut toimintatuotot				
Maa-ja vesialueiden myyntivoitot	34 042,35	240 566,22	34 443	250 162
Rakennusten myyntivoitot	29 000,00		30 762	51 559
Muut myyntivoitot	28 800,00	10 086,00	40 284	18 367
Satunnaiset tuotot				
Maa-ja vesialueiden myyntivoitot			281	
Rakennusten myyntivoitot			10 876	
Muut myyntivoitot				31
Myyntivoitot yhteensä	91 842,35	250 652,22	116 646	320 119
Muut toimintakulut				
Maa-ja vesialueiden myyntitappiot	122 710,88	8 438,76	122 711	8 439
Rakennusten myyntitappiot				
Muut myyntitappiot	3 036,51		3 037	
Satunnaiset kulut				
Maa-ja vesialueiden myyntitappiot				
Rakennusten myyntitappiot			25 265	
Muut myyntitappiot				72 783
Myyntitappiot yhteensä	125 747,39	8 438,76	151 013	81 222

TASEEN LIITETIEDOT

AINEETTOMAT JA AINEELLISET HYÖDYKKEET 31.12.2016								
	AINEETTO MAT HYÖDYKK EET	AINEELLISET HYÖDYKKEET						
	Aineetto- mat oikeudet	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakko- maksut ja keskeneräi- set hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	380 094	24 391 854	46 120 612	16 055 151	1 521 228	310 629	2 645 861	91 045 334
Lisäykset tilikauden aikana	285 202	10 501	4 444 734	2 421 672	843 626		3 568 160	11 288 693
Rahoitusosuudet tilikaudella			-630 000	-5 400	-125 000		-1 205 835	-1 966 235
Vähennykset tilikauden aikana		-149 352		-121 374				-270 726
Siirrot erien välillä			2 360 445				-2 360 445	0
Tilikauden poisto	-246 401		-2 525 626	-1 778 373	-618 079			-4 922 078
Arvonlennukset			-2 005 098	-1 755				-2 006 853
Poistamaton hankintameno 31.12. [Kirjanpitoarvo]	418 896	24 253 003	47 765 067	16 569 922	1 621 775	310 629	2 647 741	93 168 135

MAA- JA VESIALUEET

	Kunta		Konserni	
	2016	2015	2016	2015
Kiinteistöjen liittymismaksut	0,00	0,00	364 110	363 432
Muut maa- ja vesialueet	24 253 002,56	24 391 854,38	25 346 420	25 428 337
Maa- ja vesialueet yhteensä	24 253 002,56	24 391 854,38	25 710 530	25 791 769

SIJOITUKSET (1000 €)**Pysyvien vastaavien sijoitukset**

	Osakkeet ja osuudet				JVK-, laina- ja muut saamiset					
	Osak- keet konser- ni- yhtiöt	Osak- keet osak- kuus- yhteisöt	Kunta- yhty- mä- osuus- det	Muut Osak- keet ja osuus- det	Yht.	JVK- laina- saami- set	Saamiset konserni- yhteisöt	Saami- set kunta- yhtymät	Saami- set muut yhteisöt	Yht.
Hankintameno										
1.1.	8 096	502	7 544	2 199	18 341	0	2 136	129	57	2 322
Lisäykset	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vähennykset	-9		0	-4	-13		-45		-34	-79
Siirrot erien välillä	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hankintameno										
31.12.	8 087	502	7 544	2 195	18 328	0	2 091	129	23	2 243

Arvonlennukset / -
korotukset
Kirjanpitoarvo
31.12.

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8 087	502	7 544	2 195	18 328	0	2 091	129	23	2 243	

KUNTAYHTYMÄOSUUKSIEN ARVON MUUTOKSET

	Tasearvo 1.1.2016	Lisäykset tilikaudella	Vähennykset tilikaudella	Tase-arvo 31.12.2016	Kunnan osuus kuntayhtymän peruspääomasta	Ero
Koulutuskeskus Salpaus ky	1 397 434,16	0,00	0,00	1 397 434,16	3 943 164,42	2 545 730,26
Eteva kuntayhtymä	311 519,42	0,00	0,00	311 519,42	140 393,32	-171 126,10
Itä-Suomen päihdehuollon ky	42 363,02	0,00	0,00	42 363,02	42 716,37	353,35

HEINOLAN KAUPUNGIN OMISTUS MUISSA YHTEISÖISSÄ 31.12. 2016

Kuntakonsernin suhteellinen osuus (1000€)

	Kaupungin omistus (%)	Omasta po:sta	Vieraasta po:sta	Tilik. voitosta/ tappiosta
TYTÄRYHTEISÖT / Heinola				
Heinolan Vuokra-asunnot Oy	100,00	5 021	14 652	-6
Kiint. Oy Marjatie 13	98,18	29	305	0
Kiint. Oy Mustikkatie 2	98,10	50	295	1
Kiint.Oy Heinolan Höyläpenkki	55,00	80	16	5
Heinolan Työvalmennuskeskus Oy	100,00	199	268	-76

	Kaupungin omistus (%)	Omasta po:sta	Vieraasta po:sta	Tilik. voitosta/ tappiosta
OSAKKUUSYHTEISÖT / Heinola				
As.Oy Puumera	25,35	157	839	0
Kangaspolun Lämpö Oy	40,00	1	1	-1
K-Oy Heinolan Tietokeskus	41,43	945	55	0
As. Oy Vanhatie 4	35,25	57	2	0

KUNTAYHTYMÄT

	Kotipaikka	Omistus (%)	Omasta po:sta	Vieraasta po:sta	Tilik. voitosta / tappiosta
Koulutuskeskus Salpaus - kuntayhtymä	Lahti	8,89	6 691	1 085	264
Eteva kuntayhtymä	Mäntsälä	0,87	136	448	12
Päijät-Hämeen liitto	Lahti	11,36	581	465	-10
Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä	Lahti	9,53	5 888	8 610	30
Itä-Suomen Päihdehuollon ky	Mäntyharju	3,73	66	20	-3

SAAMISET TYTÄRYHTEISÖILTÄ, KUNTAYHTYMILTÄ JA OSAKKUUSYHTEISÖILTÄ

	2016	2015
Lyhytaikaiset saamiset		
Saamiset tytäryhteisöiltä		
Myyntisaamiset	125 112,37	71 760,45
Siirtosaamiset	0,00	0,00
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä		
Myyntisaamiset	50 738,62	128 012,96
Siirtosaamiset	0,00	0,00
Saamiset osakkuusyhteisöiltä		
Myyntisaamiset	3 055,16	2 990,01
YHTEENSÄ	178 906,15	202 763,42

SIIRTOSAAMISET

	2016	Kunta 2015	2016	Konserni 2015
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Ennakkomenot	235 781,50	209 735,82	260 623	227 132
Kelan korvaus työterveydenhuoltoon	221 436,39	218 436,00	318 892	301 418
Avustus joukkoliikenteen tukemiseen	85 431,00	105 031,42	85 431	105 031
Tommola-talo, valtionavustus	146 858,00	220 287,00	146 858	220 287
Palvelutalo Hopeasilta, valtionavustus	1 205 834,50	0,00	1 205 835	0
Uimahalli, valtionavustus	180 000,00	0,00	180 000	0
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	440 996,00	0,00	440 996	0
Muut valtionosuussaaamiset/EU- ym. tuet ja avust.	226 002,47	156 399,94	322 533	180 840
Muut siirtosaamiset	146 212,22	265 902,83	207 591	376 017
YHTEENSÄ	2 888 552,08	1 175 793,01	3 168 759	1 410 725

RAHOITUSARVOPAPERIT

	2016	2015
Osakkeet ja osuudet		
Jälleenhankintahinta 31.12.	80 878 343,31	76 597 249,27
Kirjanpitoarvo 31.12.	74 001 407,58	70 687 569,25
Erotus	6 876 935,73	5 909 680,02
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin		
Jälleenhankintahinta 31.12.	68 888,05	422 228,74
Kirjanpitoarvo 31.12.	68 888,05	422 228,74
Erotus	0,00	0,00
Rahoitusarvopaperit yhteensä		
Jälleenhankintahinta 31.12.	80 947 231,36	77 019 478,01
Kirjanpitoarvo 31.12.	74 070 295,63	71 109 797,99
Erotus	6 876 935,73	5 909 680,02

OMA PÄÄOMA

	Kunta		Konserni (1000 €)	
	2016	2015	2016	2015
Peruspääoma 01.01.	89 492 847,89	89 492 847,89	89 493	89 493
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00	0	0
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00	0	0
Peruspääoma 31.12.	89 492 847,89	89 492 847,89	89 493	89 493
Arvonkorotusrahasto 01.01.			833	946
Arvonkorotusten lisäykset tilikaudella				0
Arvonkorotusten vähennykset tilikaudella			-41	-169
Arvonkorotusrahasto 31.12.			792	777
Muut omat rahastot				
Heinolan energiarahaston pääoma 01.01.	15 137 317,25	15 137 317,25	15 137	15 137
Siirrot rahastoon tilikaudella	0,00	0,00	0	0
Siirrot rahastosta tilikaudella	0,00	0,00	0	0
Heinolan energiarahaston pääoma 31.12.	15 137 317,25	15 137 317,25	15 137	15 137
Käyttörahaston pääoma 01.01.			2	2
Siirrot rahastoon tilikaudella			27	0
Siirrot rahastosta tilikaudella			0	0
Käyttörahaston pääoma 31.12.			29	2
Rakennusrahaston pääoma 01.01.			0	0
Siirrot rahastoon tilikaudella			0	0
Siirrot rahastosta tilikaudella			0	0
Rakennusrahaston pääoma 31.12.			0	0
Muut omat rahastot 01.01.			2	2
Lisäykset tilikaudella			1	0
Vähennykset tilikaudella			0	0
Muut omat rahastot 31.12.			3	2
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä	16 975 772,77	17 820 356,35	22 892	24 005
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-455 260,32	-844 583,58	-856	-1 007
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	121 150 677,59	121 605 937,91	127 490	128 409

PITKÄAIKAISET VELAT**Velat, jotka erääntyvät viiden vuoden tai pidemmän ajan kuluttua:**

	2016	2015
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	17 840 000,00	12 760 000,00
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Yhteensä	17 840 000,00	12 760 000,00

PAKOLLISET VARAUKSET

	Kunta		Konserni	
	2016	2015	2016	2015
Varaus ent. Helsingin kaupungin saha-alueen kunnostamiseksi	150 000,00	150 000,00	150 000	150 000
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu			1 125 513	966 002
Yhteensä	150 000,00	150 000,00	1 275 513	1 116 002

VELAT TYTÄRYHTEISÖILLE, KUNTAYHTYMILLE JA OSAKKUUSYHTEISÖILLE

	2016	2015
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Velat tytäryhteisöille		
Ostovelat	45 697,38	55 662,00
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä		
Ostovelat	1 268 187,50	1 146 834,00
Siirtovelat	724 283,00	1 462 785,00
Velat osakkuusyhteisöille		
Ostovelat	1 817,74	0,00
YHTEENSÄ	2 039 985,62	2 665 281,00

SIIRTOVELAT

	Kunta		Konserni	
	2016	2015	2016	2015
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	6 723 817,97	7 174 267,82	10 258 763	10 860 105
Korkojaksotus	96 637,66	108 985,17	157 248	198 144
PHHyky, lopullinen maksuosuus	724 283,00	1 462 785,00	655 259	1 323 382
Maankäyttösopimusten korvaukset	144 608,00	144 608,00	144 608	144 608
Uimahallin investointi	690 150,41	0,00	690 150	0
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuden pal.	0,00	10 379,00	0	10 379
Perustoimeentulotuen valtionosuuden palautus	0,00	73 109,20	0	73 109
Potilasvakuutuspooli	0,00	0,00	133 232	129 127
Tuloennakot	0,00	0,00	107 392	128 809
Muut siirtovelat	174 107,46	96 062,84	455 546	317 064
YHTEENSÄ	8 553 604,50	9 070 197,03	12 602 198	13 184 727

**VAKUUKSIA, VASTUUSITOUMUKSIA JA TASEEN ULKOPUOLISIA JÄRJESTELYJÄ
KOSKEVAT LIITETIETDOT**

Velkojen vakuudet	Kunta		Konserni	
	2016	2015	2016	2015
Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta			349 770	323 911
Vakuudeksi annetut kiinnitykset			678 572	554 864
Lainat julkisyhteisöiltä			6 159 579	6 792 613
Vakuudeksi annetut kiinnitykset			14 374 933	14 374 933

**Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä tontin
vuokraoikeuteen**

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta			63 171	66 867
Vakuudeksi annetut kiinnitykset			115 762	115 762
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	0,00	0,00	15 169 267	15 045 559

Muut vakuudet	Kunta		Konserni	
	2016	2015	2016	2015
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset			272 226	337 070
Vuokravakuudet			36 647	32 847
Rakennus- ja takuuajan vakuudet			68 628	14 252
Muut omasta puolesta annetut vakuudet			3 188	
Muiden puolesta annetut vakuudet				
Vuokravakuudet	208 644,16	206 285,48	208 644	206 285
Muut vakuudet yhteensä	208 644,16	206 285,48	589 332	590 454

Vuokravastuut (1000 €)	Kunta		Konserni	
	2016	2015	2016	2015
Vuokravastuut yhteensä			779	615
Seuraavalla tilikaudella maksettavat			19	18
Leasingvastuut yhteensä	358	631	1 447	1 435
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	155	278	621	546
Yhteensä	358	631	2 226	2 050

Vastuusitoumukset	Alkuperäinen pääoma	2016	2015
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta			
Heinolan Vuokra-asunnot Oy/Aleksinrivi	65 000,00	65 000,00	65 000,00
Heinolan Vuokra-asunnot Oy/Heinolanvatro	58 865,77	0,00	1 946,02
Heinolan Vuokra-asunnot Oy/Heinolanvatro	184 332,29	110 591,32	122 879,24

Heinolan Vuokra-asunnot Oy/Härkälänrivi	65 000,00	65 000,00	65 000,00
Heinolan Vuokra-asunnot Oy/Jauhopekka	65 000,00	65 000,00	65 000,00
Heinolan Vuokra-asunnot Oy/Kurpanvatro	478 825,11	287 300,95	319 223,27
Heinolan Vuokra-asunnot Oy/Lammaskallionkatu 17	94 732,60	56 841,73	63 157,49
Heinolan Vuokra-asunnot Oy/Lähteentie 8	47 092,00	0,00	3 160,00
Heinolan Vuokra-asunnot Oy/Läpiänskatu 7	149 150,00	147 450,00	147 875,00
Heinolan Vuokra-asunnot Oy/Marjatie 14	638 300,00	507 446,15	540 184,61
Heinolan Vuokra-asunnot Oy/Marjatie 14	662 700,00	662 700,00	662 700,00
Heinolan Vuokra-asunnot Oy/Marjatie 3	91 300,00	91 300,00	91 300,00
Heinolan Vuokra-asunnot Oy/Marjatie 3	2 200 000,00	2 200 000,00	0,00
Heinolan Vuokra-asunnot Oy/Marjatie 9	75 000,00	3 750,00	11 250,00
Heinolan Vuokra-asunnot Oy/Marjatie 9	584 000,00	543 704,00	550 128,00
Heinolan Vuokra-asunnot Oy/Marjatie 9	397 520,00	316 040,99	336 430,75
Heinolan Vuokra-asunnot Oy/Muikkujanpuisto	332 850,00	264 851,28	281 938,46
Heinolan Vuokra-asunnot Oy/Nyynäistenranta	130 000,00	130 000,00	130 000,00
Heinolan Vuokra-asunnot Oy/Opinkaari	481 017,47	47 838,55	65 589,66
Heinolan Vuokra-asunnot Oy/Pehtoorinkatu 1	130 000,00	130 000,00	130 000,00
Heinolan Vuokra-asunnot Oy/Siltakatu 15	91 000,00	91 000,00	91 000,00
Heinolan Vuokra-asunnot Oy/Tuomipelto	31 330,00	24 482,06	26 061,54
Heinolan Vuokra-asunnot Oy/osakehuoneistot (täytetäkaus)	42 755,00	16 454,35	24 711,23
KOY Marjatie 13	408 000,00	295 448,24	323 586,21
KOY Mustikkatie 2	385 000,00	278 793,04	305 344,78
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta	7 888 770,24	6 400 992,66	4 423 466,26

Takaukset muiden puolesta	Alkuperäi- nen pääoma	Kunta 2016	2015	Konserni 2016	2015
Eteva Kuntayhtymän antamat takaukset	25 608,00	6 400	4 423	21 874	22 941
Takaukset yhteensä	7 914 378,24	992,66	466,26	21 874	22 941

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista	2016	2015
Osuus Kuntien takauskeskuksen takausvastuista	94 390 210,00	93 923 470,70
Osuus Kuntien takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista	0,00	0,00
Mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta	70 456,03	66 930,41

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

	Kunta		Konserni	
	2016	2015	2016	2015
Sopimusvastuut				
Maankäyttösopimuksista aiheutuvat velvoitteet	704 323,35	704 323,35	704 323	704 323
Ympäristöluvut	10 000,00	10 000,00	10 000	10 000
Sopimuksiin sisältyvät palautusvastuut			109 377	
Muut sopimusvastuut			379 044	576 969
Sopimusvastuut yhteensä	714 323,35	714 323,35	1 202 744	1 291 292

	Kunta		Konserni	
	2016	2015	2016	2015
Johdannais sopimukset				
Koronvaihtosopimukset				
Koronvaihtosopimus/Kuntarahoitus Oyj				
Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi.				
Sopimuksella vaihtuva korko on vaihdettu kiinteäksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 07.09.2023.				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	6 440 000,00	7 360 000,00	6 440 000	7 360 000
Käypä arvo (rahoituslaitoksen ilmoituksen mukaan)	-397 876,00	-397 944,22	-397 876	-397 944
Koronvaihtosopimukset (Kuntayhtymät)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo			2 373 937	3 024 565
Käypä arvo (rahoituslaitoksen ilmoituksen mukaan)			-212 157	-99 297
Arvonlisäveron palautusvastuu	4 384 657,82	3 296 844,56	5 084 911	3 897 514
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuu			190 668	178 019
Ara-avustusten palautusvastuu			164 775	162 854
Muut vastuut			48	910

HUOLLETTAVIEN VARAT (1000 €)	2016	2015
(taseen ulkopuolella)		
Huollettavien varat 31.12.	256	196

HENKILÖSTÖÄ JA TILINTARKASTAJAN PALKKIOTA KOSKEVAT LIITETIEDOT**HENKILÖSTÖKULUT**

	2016	2015
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	57 581 970	57 357 613
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	0	0
Henkilöstökulut yhteensä	57 581 970	57 357 613

HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ TULOSALUEITTAIN 31.12.

Kaupungin palveluksessa oli 1297 työntekijää ja työllistettyjä näistä oli 32 (2015: 63).

Tilikaudelta on laadittu erillinen henkilöstökertomus

	2016	2015
Konsernihallinto	60	51
Sosiaali- ja terveystoimi	547	545
Sivistystoimi	459	503
Tekninen toimi	231	244
Yhteensä	1297	1343

TILINTARKASTAJAN PALKKIOT

	2016	2015
BDO Audiator Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	17 564	18 735
Muut palkkiot	4 215	5 692
Palkkiot yhteensä	21 779	24 427

**LUOTTAMUSHENKILÖIDEN PALKKIOISTA PERITYT JA TILITETYT
LUOTTAMUSHENKILÖMAKSUT**

	2016	2015
KOK	10 346	10 850
KESK	1 091	1 187
VAS	25	152
KD	1 394	1 515
SDP	7 040	7 486
VIHR	0	120
SKP	322	366
PaHe	1 648	1 733
PS	1 979	2 109
Yhteensä	23 845	25 516

5. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

Laadintaperiaatteet / vesihuoltolaitos

Vesilaitoksella tarkoitetaan puhtaan veden jakelusta ja jätevesien viemäröinnistä vastaavaa osaa vesihuoltolaitoksesta. Vesihuoltolaitos vastaa vesilaitostoiminnan lisäksi määrättyllä alueella hulevesien eli sade- ja suotovesien pois johtamisesta.

Vesilaitos on eriytetty 1.1.2015 alkaen muusta kaupungin toiminnasta kirjanpidollisesti. Kaupungin lainoista ei ole erotettu laitoksille omia lainoja vaan pitkäaikainen velka sisältyy laitoksen peruspääomaan. Kaupunginvaltuusto on vahvistanut peruspääoman ja vuoden 2015 avaavan taseen 25.1.2016. Vesilaitoksen liittymismaksut ovat palautus- ja siirtokelpoisia ja ne on käsitelty pitkäaikaisessa vieraassa pääomassa.

Hulevesien käsittelyn tilinpäätöslaskelmat on erotettu vesihuoltolaitoksesta laskennallisesta eriyttämisestä annetun suosituksen mukaisesti. Kaupungin lainoista ei ole erotettu hulevesikäsittelylle omia lainoja vaan laskennallinen pitkäaikainen velka sisältyy jäännöspääomaan.

HEINOLAN VESILAITOKSEN TULOSLASKELMA

	2016	2015
LIIVEVAIHTO	3 606 332,40	3 403 383,77
Valmistus omaan käyttöön	33 711,21	16 618,09
Liiketoiminnan muut tuotot	232 340,21	235 827,02
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-559 829,51	-525 567,63
Palvelujen ostot	-853 388,36	-794 314,56
	-1 413 217,87	-1 319 882,19
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-481 798,49	-514 156,37
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-172 035,50	-186 348,16
Muut henkilösivukulut	-27 652,65	-34 454,18
	-681 486,64	-734 958,71
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-770 523,16	-742 528,95
Liiketoiminnan muut kulut	-83 924,64	-72 313,75
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	923 231,51	786 145,28
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	2 125,70	1 205,64
Korvaus peruspääomasta	-546 134,00	-455 111,00
Muut rahoituskulut	-1,40	-1,03
	-544 009,70	-453 906,39
Ylijäämä ennen satunnaisia eriä	379 221,81	332 238,89
Ylijäämä ennen varauksia	379 221,81	332 238,89
Poistoeron vähennys	84,46	14,90
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	379 306,27	332 253,79

Vesilaitoksen peruspääoman tuotto oli 10,2 %. Laitoksen toimintakertomus on esitetty sivuilla 62-64.

VESILAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA

	2016	2015
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	923 231,51	786 145,28

Poistot ja arvonalentumiset	770 523,16	742 528,95
Rahoitustuotot ja -kulut	-544 009,70	-453 906,39
	<u>1 149 744,97</u>	<u>1 074 767,84</u>
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-577 393,51	-941 024,24
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	0,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,00	0,00
	<u>-577 393,51</u>	<u>-941 024,24</u>
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN.RAHAVIRTA	572 351,46	133 743,60
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutos	-11 781,74	4 554,46
Saamisten muutos muilta	-503 069,73	-34 930,35
Korottomien velkojen muutos	-35 541,95	118 815,96
	<u>-550 393,42</u>	<u>88 440,07</u>
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-550 393,42	88 440,07
RAHAVAROJEN MUUTOS	21 958,04	222 183,67

VESILAITOKSEN TASE

V A S T A A V A A	31.12.2016	31.12.2015
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Rakennukset	3 951 752,41	4 102 435,98
Kiinteät rakenteet ja laitteet	7 976 469,48	8 015 852,20
Koneet ja kalusto	255,20	3 318,56
AINEELLISET HYÖDYKKEET	11 928 477,09	12 121 606,74
PYSYVÄT VASTAAVAT	11 928 477,09	12 121 606,74
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
VAIHTO-OMAISUUS		
Valmiit tuotteet/tavarat	100 184,71	88 402,97
VAIHTO-OMAISUUS	100 184,71	88 402,97
SAAMISET		
LYHYTAIKAISET SAAMISET		
Myyntisaamiset	974 148,49	887 084,77
Muut saamiset	417 089,16	0,00
Siirtosaamiset	3 693,60	4 776,75
LYHYTAIKAISET SAAMISET	1 394 931,25	891 861,52
SAAMISET	1 394 931,25	891 861,52
VAIHTUVAT VASTAAVAT	1 495 115,96	980 264,49
V A S T A A V A A	13 423 593,05	13 101 871,23

V A S T A T T A V A A	31.12.2016	31.12.2015
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	-9 102 227,76	-9 102 227,76

Ed.tilikausien yli-/alijäämä	-1 700 921,97	-1 700 921,97
Tilikauden yli-/alijäämä	-379 306,27	0,00
OMA PÄÄOMA	-11 182 456,00	-10 803 149,73

POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET

Poistoero	0,00	-84,46
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	0,00	-84,46

VIERAS PÄÄOMA

PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA

Muut pitkäaikaiset velat	-1 786 823,13	-1 743 163,13
--------------------------	---------------	---------------

PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA	-1 786 823,13	-1 743 163,13
-----------------------------	---------------	---------------

LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA

Ostovelat	-202 006,53	-242 149,71
-----------	-------------	-------------

Muut lyhytaikaiset velat	-165 797,14	-198 787,01
--------------------------	-------------	-------------

Siirtovelat	-86 510,25	-114 537,19
-------------	------------	-------------

LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA	-454 313,92	-555 473,91
-----------------------------	-------------	-------------

VIERAS PÄÄOMA	-2 241 137,05	-2 298 637,04
---------------	---------------	---------------

V A S T A T T A V A A	-13 423 593,05	-13 101 871,23
-----------------------	----------------	----------------

VESILAITOKSEN TALOUSARVIOVERTAILU 2016

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut,jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot%
Myyntituotot	3 490 480	0	3 490 480	3 636 371,75	-145 891,75	104,2
Vuokratuotot	200 400	0	200 400	200 869,29	-469,29	100,2
Muut toimintatuotot	500	0	500	1 431,57	-931,57	286,3
Valmistus omaan käyttöön	13 000	0	13 000	33 711,21	-20 711,21	259,3
Muut rahoitustuotot	0	0	0	2 125,70	-2 125,70	0,0
TULOT	3 704 380	0	3 704 380	3 874 509,52	-170 129,52	104,6
Palkat ja palkkiot	-460 720	0	-460 720	-482 155,91	21 435,91	104,7
Eläkekulut	-148 910	-15 620	-164 530	-172 035,50	7 505,50	104,6
Muut henkilösivukulut	-29 740	0	-29 740	-27 652,65	-2 087,35	93,0
Henk.korvaukset ja muut	0	0	0	357,42	-357,42	0,0
Muiden palvelujen ostot	-873 840	0	-873 840	-853 388,36	-20 451,64	97,7
Ostot tilikauden aikana	-606 400	0	-606 400	-559 829,51	-46 570,49	92,3
Vuokrakulut	-68 040	0	-68 040	-66 037,53	-2 002,47	97,1
Muut toimintakulut	-18 450	0	-18 450	-17 887,11	-562,89	96,9
Muut rahoituskulut	-600 000	0	-600 000	-546 135,40	-53 864,60	91,0
MENOT	-2 806 100	-15 620	-2 821 720	-2 724 764,55	-96 955,45	96,6
NETTO	898 280	-15 620	882 660	1 149 744,97	-267 084,97	130,3
SUMU-poistot	-813 100	0	-813 100	-770 523,16	-42 576,84	94,8

HULEVESIEN KÄSITTELYN TULOSLASKELMA

	2016	2015
LIIKEVAIHTO		
Vesimaksut (sis.)	54 616,05	53 582,59
Materiaalit ja palvelut		
Palvelujen ostot	-90 367,36	-74 510,67
Poistot ja arvonalentumiset	-71 793,85	-77 197,69
LIIKEALIJÄÄMÄ	-107 545,16	-98 179,77
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korvaus jäännöspääomasta	-56 303,00	-62 622,00
YLI-/ ALIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	-163 848,16	-160 747,77
 TILIKAUDEN ALIJÄÄMÄ (-)	 -163 848,16	 -160 747,77

HULEVESIEN KÄSITTELYN TASE

V A S T A A V A A	2016	2015
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aneelliset hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	894 708,46	966 502,31
 VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Valmiit tuotteet/tavarat	1 332,00	1 882,00
 SAAMISET		
Lyhytaikaiset saamiset		
Muut saamiset	17 410,00	17 882,56
 V A S T A A V A A	 913 450,46	 986 266,87
 V A S T A T T A V A A	 2016	 2015
OMA PÄÄOMA		
Jäänpääoma	-1 059 305,67	-1 129 132,08
Tilikauden alijäämä	163 848,16	160 747,77
	-895 457,51	-968 384,31
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Muut pitkäaikaiset velat	-14 160,00	0,00
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Ostovelat	-3 832,95	0,00
	-17 992,95	0,00
 V A S T A T T A V A A	 -913 450,46	 -986 266,87

HULEVESIEN KÄSITTELYN RAHOITUSLASKELMA

	2016	2015
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikealijäämä	-107 545,16	-98 125,77
Poistot ja arvonalennukset	71 793,85	77 197,69
Rahoitustuotot ja kulut	-56 303,00	-62 622,00
	-92 054,31	-83 550,08
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	0,00	0,00
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-92 054,31	-83 550,08
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET		
Vaihto-omaisuuden muutos	550,00	0,00
Saamisten muutos	472,56	-17 882,56
Korottomien velkojen muutos	17 993,00	0,00
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	19 015,56	-17 882,56
RAHAVAROJEN MUUTOS	-73 038,75	-101 432,64

HULEVESIEN KÄSITTELYN TALOUSARVION TOTEUTUMISVERTAILU 2016

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muut.jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Myyntituotot	0	0	0	54 616,05	-54 616,05
TULOT	0	0	0	54 616,05	-54 616,05
Palkat ja palkkiot	0	0	0	-770,10	770,10
Eläkekulut	0	0	0	-131,67	131,67
Muut henkilösivukulut	0	0	0	-49,64	49,64
Muiden palvelujen ostot	0	0	0	-85 842,24	85 842,24
Ostot tilikauden aikana	0	0	0	-3 461,55	3 461,55
Vuokrakulut	0	0	0	-112,16	112,16
Muut rahoituskulut	0	0	0	-56 303,00	56 303,00
MENOT	0	0	0	-146 670,36	146 670,36
NETTO	0	0	0	-92 054,31	92 054,31
SUMU-poistot	0	0	0	-71 793,85	71 793,85

Tilapalvelu / eriyttämisen periaatteet

Tilapalvelun tilinpäätöslaskelmat on johdettu kunnan kirjanpidosta laskennallisesta eriyttämisestä annetun suosituksen mukaisesti. Kaupungin lainoista ei ole erotettu laitoksille omia lainoja vaan laskennallinen pitkäaikainen velka sisältyy jäännöspääomaan. Tilapalvelun jäännöspääomalle ei ole määritetty korkoa.

Tilapalvelun toimintakertomus on esitetty sivulla 64.

TILAPALVELUN TULOSLASKELMA	2016	2015
LIIVEVAIHTO		
Myyntituotot (ulk.)	74 624,78	61 654,75
Myyntituotot (sis.)	64 407,99	60 219,55
Vuokratuotot (ulk.)	1 097 913,50	1 099 329,53
Vuokratuotot (sis.)	5 590 259,59	4 710 267,16
Valmistus omaan käyttöön	82 076,74	69 074,40
Liiketoiminnan muut tuotot	52 953,94	35 168,23
	6 962 236,54	6 035 713,62
Aineet ja tarvikkeet		
Ostot tilikaudella	-2 117 260,19	-1 959 806,82
Palvelujen ostot	-1 977 386,84	-1 644 995,68
Henkilöstökulut		
Palkat	-1 012 307,55	-1 000 702,76
Työnantajamaksut	-422 942,90	-497 724,60
Liiketoiminnan muut kulut	-1 885 602,53	-1 526 119,10
Poistot ja arvonalentumiset	-170 820,73	-178 963,46
LIIKEALIJÄÄMÄ (-)	-624 084,20	-772 598,80
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korvaus jäännöspääomasta	0,00	0,00
ALIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA (-)	-624 084,20	-772 598,80
Poistoeron vähennys	5 456,40	5 456,40
TILIKAUDEN ALIJÄÄMÄ (-)	-618 627,80	-767 142,40
 TILAPALVELUN RAHOITUSLASKELMA	 2016	 2015
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
LIIKEALIJÄÄMÄ	-624 084,20	-772 598,80
POISTOT JA ARVONALENNUKSET	170 820,73	178 963,46
	-453 263,47	-593 635,34
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-552 347,51	-552 347,51
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	0,00
	-552 347,51	-552 347,51
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-1 005 610,98	-1 145 982,85
 RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET		
Vaihto-omaisuuden	190,00	-964,90
Saamisten muutos	2 809,34	3 962,90
Korottomien velkojen muutos	-1 130,00	1 980,00
	1 869,34	4 978,00
 RAHAVAROJEN MUUTOS	-1 003 741,64	-1 141 004,85

TILAPALVELUN TASE

VASTAAVAA	2016	2015
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	2 482 247,21	2 750 198,67
Kiinteät rakenteet ja laitteet	31 062,22	32 129,71
	<u>2 513 309,43</u>	<u>2 782 328,38</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	7 830,00	7 640,00
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Vuokrasaamiset	8 536,65	5 727,31
	<u>16 366,65</u>	<u>13 367,31</u>
	2 529 676,08	2 795 695,69

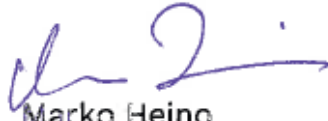
VASTATTAVAA	2016	2015
OMA PÄÄOMA		
Jäännöspääoma	3 065 346,73	3 473 294,54
Tilikauden yli- / alijäämä (-)	-618 627,80	-767 142,40
	<u>2 446 718,93</u>	<u>2 706 152,14</u>
POISTOERO JA VARAUKSET		
Poistoero	12 827,15	18 283,55
	<u>12 827,15</u>	<u>18 283,55</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	70 130,00	71 260,00
	<u>70 130,00</u>	<u>71 260,00</u>
	2 529 676,08	2 795 695,69

TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS

Heinolassa 20.3.2017

KAUPUNGINHALLITUS

Raili Hildén

Marko Heino

~~Kimmo Huvinen~~
Tuomo Vesikko

Ilkka Jaakkola

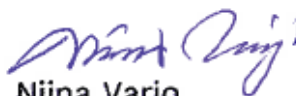
Sanna Karppinen

Kauko Kekkonen

Kirsi Lehtimäki

Niina Varjo

Timo Virtanen

KAUPUNGINJOHTAJA

Jussi Lehtinen

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tarkastuksesta on annettu tänään kertomus,

Heinolassa 28. päivänä huhtikuuta 2017

BDO Audiator Oy
Sirpa Karejoki, JHTT
vastuunalainen tilintarkastaja

Luettelo kirjanpito kirjoista ja tositteiden lajeista

Kirjanpito kirjoja

Kirjauspäiväkirjat sähköisessä arkistossa
 Pääkirja sähköisessä arkistossa
 Ostoreskontran päiväkirjat sähköisessä arkistossa
 Myyntireskontran päiväkirjat sähköisessä arkistossa
 Käyttöomaisuuskirjanpito sähköisessä arkistossa
 Talousarvion toteutuma sähköisessä arkistossa
 Tasekirja

Käytetyt tosittelajit

1 Pankkitositteet	46 Myyntilaskut rak.valv./Intime
2 Kassatositteet	47 Myyntilaskut rak.valv./XCITY
3 Palkkatositteet	48 Myyntilaskut venepaikat
6 Myyntireskontrasuoritukset	53 Myyntilaskut vanhustyö
Myyntireskontrasuoritukset Intrum	
7 Justitia	54 Myyntilaskut Effica päivähoito
8 Mr-suoritukset korttisaatavat	55 Myyntilaskut hammashuolto
10 Muistiotositteet rahatsto	56 Myyntilaskut Effica terveystoimi
11 Muistiotositteet teke	60 Sisäiset laskut vesi
20 Ostoreskontramaksut	79 Poistot
21 Ostoreskontralaskut	80 Varastot terveystoimi
22 CPU kassasaatavat	81 Varastot WM tekninen toimi
30 Myyntilaskut kanslia	88 Vyörytykset SL
31 Myyntilaskut taloushallinto	89 Kirjanpidon tulos
32 Myyntilaskut Intime päivähoito	90 Sisäisen laskennan tulos
33 Myyntilaskut koulutoimi	91 Alv:n jako
34 Myyntilaskut tekninen toimi	92 Laskennalliset SL
35 Myyntilaskut Intime terveystoimi	93 Automaattikirjaukset SL
36 Myyntilaskut musiikkiopisto	94 SEB
37 Myyntilaskut kulttuuritoimi	98 Evli Pankki
38 Myyntilaskut kirjasto	99 Alfred Berg
39 Myyntilaskut liikuntatoimi	
40 Myyntilaskut sosiaalitoimi	
41 Myyntilaskut maa-alueet	
42 Myyntilaskut vesihuoltolaitos	
43 Myyntilaskut vesilaskut	
44 Myyntilaskut asuntotoimi	
45 Myyntilaskut ympäristötoimi	

8. HYVINVOINTITILINPÄÄTÖS 2016

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE) Heinolassa 2016

Väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on yksi kuntien perustehtävistä ja sitä toteutetaan kaikilla toimialoilla. Heinolassa toimintaa johtaa ja linjaa kaupunginjohtajan johtoryhmä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen liittyy kaikkiin kaupungin strategisiin ohjelmiin. Strategiseen työhön on liittynyt osallisuutta vahvistavia vuorovaikutteisia kuntalaisten, ammattilaisten, luottamushenkilöiden ja kolmannen sektorin edustajien kuulemisia erilaisissa keskustelutilaisuuksissa, strategiapäivissä, iltakoulussa, tempauksissa ja sähköisillä kyselyillä. Saatua tietoa on ollut monipuolista ja se on antanut suuntaa HYTE-työn eteenpäin viemiseksi. Kuntien terveydenedistämisen aktiivisuutta seurataan valtakunnallisesti TEA-viisarin avulla (THL).

HYTE-työn suunnittelusta ja käytännön toteutuksesta vastaa poikkihallinnollinen hyvinvointityöryhmä. Hyvinvointityöryhmän puheenjohtajuus siirtyi 1.1.2016 sosiaali- ja terveystoimesta sivistystoimeen ja sen jälkeen puheenjohtajana on toiminut sivistystoimenjohtaja Pirjo Hepo-oja. Muita muutoksia ovat olleet mm. päätökset perhekeskuskoordinaattorin toimen muuttamisesta hyvinvointikoordinaattoriksi 1.5.2016 alkaen ja sivistystoimen hallinnon toimistosihteerin työpanoksen kohdentamisesta osittain Hyte-työhön. Hyvinvointityöryhmä kokoontui vuoden aikana 11 kertaa ja sen erityisiä tavoitteita olivat Nuorten talo-toimintamallin luominen Heinolaan ja 8.-9. luokkalaisten tupakoinnin vähentäminen. Tavoitteiden eteen tehtyjä toimenpiteitä seurattiin työryhmässä säännöllisesti. Hyvinvointityöryhmä tekee yhteistyötä kuuden nimetyn alatyöryhmän sekä erilaisten muiden ryhmien ja vaikuttamisneuvostojen kanssa. Tarkoituksena on tarkastella hyvinvointia kaikkien ikäryhmien ja useiden aihepiirien näkökulmista. Hyvinvointityöryhmän toimintaa arvioitiin kesällä 2016 LAMK:n ylemmän ammattikorkeakoulun tutkimuksen toimesta.

Hyvinvointikertomus

Terveydenhuoltolaki (1326/2010 §12) velvoittaa kunnat valmistelevaan hyvinvointikertomuksen kerran valtuustokaudessa ja päivittämään sen vuosittain osana kuntasuunnittelua. Hyvinvointikertomus on ollut laadittuna Heinolassa jo useiden vuosien ajan ja viimeisin on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 16.6.2014. Työskentelyä uudistettiin vuoden 2016 alussa ottamalla käyttöön Kuntaliiton ylläpitämä sähköinen hyvinvointikertomus, johon indikaattoritieto päivittyy useasta eri tietolähteestä (kuten Sotkanet, THL, Kuntaliitto) automaattisesti. Heinolan vertailukohteiksi ohjelmaan on valittu Haminan, Päijät-Hämeen ja koko maan hyvinvointitieto. Sähköinen hyvinvointikertomus tarjoaa alustan hyvinvointijohtamisen, kunnan toiminnan ja talouden suunnittelun yhteen sovittamiseksi.

Hyvinvoinnin tila

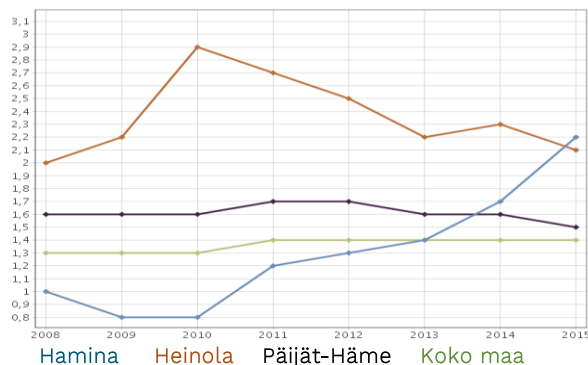
Hyvinvointiryhmä ja sen alatyöryhmät tutustuivat Heinolan tilanteeseen arvioimalla indikaattorien osoittamaa tietoa syyskuussa 2016. Työryhmät tulkitsivat tietoja omista näkökulmistaan ja tekivät niistä yhteenvedot. Tulkintaa vaikeutti kouluterveyskyselyn epäonnistuminen vuonna 2015, jonka vuoksi suuri osa lasten ja nuorten hyvinvointitiedosta kuvasi tilannetta vuodelta 2013. Yhteenvedojen perusteella hyvinvointityöryhmä loi kokonaiskuvan toimivista ja huolestuttavista asioista Heinolassa. Saatua tietoa täydennettiin vielä avoimen sähköisen kyselyn avulla, jolloin kansallinen tilastotieto yhdistyi paikalliseen ajantasais- ja kokemustietoon. Kaupunginvaltuusto sai informaation hyvinvoinnin tilasta 14.11.2016.

Toimiviksi asioiksi Heinolassa nousivat mm. hyvin resursoidut ja saavutettavat lapsiperheiden palvelut, koulun ja kodin välinen yhteistyö sekä huostaanottojen väheneminen. Henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset ovat laskusuunnassa ja koulutustaso on nousee. Ikäihmisten kotona selviytyminen, Terveystuvan palvelut ja laitoshoitopäivien väheneminen olivat ilon

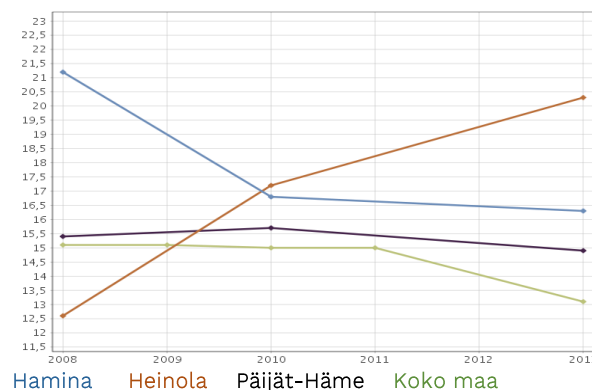
aiheita myös. Saadun tiedon mukaan Heinola on erinomainen asuin ympäristö, jossa on hyvät kirjasto- ja kulttuuripalvelut sekä luonnonläheisyyttä ja loistavat liikunnalliset puitteet. Heinola koettiin ihmisen kokoiseksi kaupungiksi, jossa on yhteisöllisyyttä ja tuttuutta ja jossa arki sujuu.

Huolen aiheina puolestaan nousivat nuorten pahoinvointi, tupakakkatuotteiden lisääntyvä käyttö ja humalajuominen. Harrastaminen on vähentynyt, ylipaino lisääntynyt ja koululounas jätetään usein väliin. Osa väkivallan ilmenemismuodoista on lisääntynyt ja myydyin alkoholin määrä asukasta kohden on vertailukohteita korkeammalla tasolla. Mielenterveys- ja päihdeongelmat ovat yleisiä. Nuorisotyöttömyys on tuoreiden tilastojen mukaan laskussa. Työttömyyttä ja sen muutoksia seurataan elinvoimapalveluissa kuukausittain.

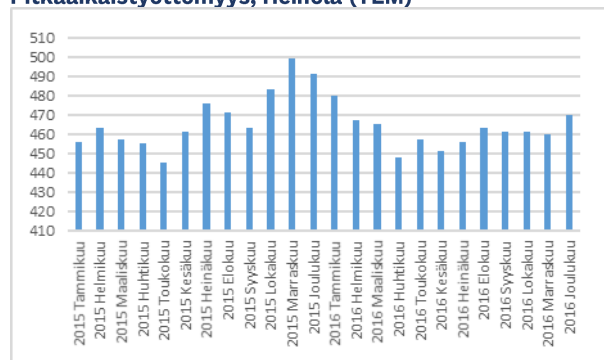
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL, Ind. 191)

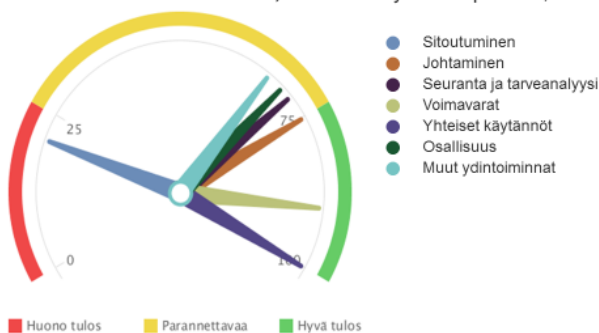
Tupakoi päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista (THL, Ind. 288, 2013)

Pitkäaikaistyöttömyys, Heinola (TEM)

Esimerkki terveyden edistämisen aktiivisuuden mittaamisesta: TEA-viisari, THL/ Ikääntyneiden palvelut,

Vuoteen 2017

Saatu hyvinvointitieto liitetään alkuvuodesta 2017 osaksi toimintaa ohjaavien ohjelmien ja suunnitelmien päivittämistyötä sekä painopisteiden ja tavoitteiden arviointia. Tämän pohjalta hyvinvointityöryhmä kokoaa esityksen strategisiksi tavoitteiksi valtuustokaudelle 2017-2020. Kevättalvella toteutettava valtakunnallinen Kouluterveyskysely on nyt erityisen tärkeää, sillä sen avulla saamme ajantasaista seurantatietoa lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnista. Hyvinvointikertomus on tarkoitus saattaa vielä kevään 2017 aikana kaupunginvaltuuston käsittelyyn.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi on olemassa hyvät rakenteet Heinolassa. Toimiva vuosikello mahdollistaa monista lähteistä koottujen indikaattoritietojen työstämisen osaksi laajempaa toiminnan kokonaisuutta. Eri tahojen yhteistyöllä ja näkökulmien yhdistämisellä hyvinvointitiedon on mahdollista muuttua kaupunkilaisten hyvinvoinniksi.

Kirsi Mäkilä, Hyvinvointikoordinaattori

PIENI KAUPUNKI,
ISO ELÄMÄ

Heinola